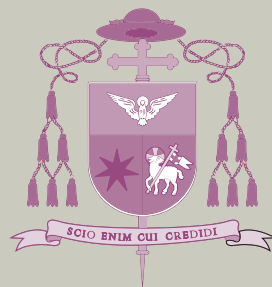

Butlletí

BISBAT DE TERRASSA

Març-Abril 2023

Butlletí del Bisbat de Terrassa

Núm. 41 (2023) II

30 d'abril

Redacció i administració:

Bisbat de Terrassa. Mitjans de Comunicació Social
c/ Vinyals 47-49, 08221 Terrassa - Tel. 93 733 71 20; Fax 93 733 70 95
A/e: bisbatdeterrassa@bisbatdeterrassa.org

Església Diocesana

Bisbe diocesà

Decrets

Consulta pel nomenament d'arxipreste de Mollet

DECRET 03/23.- Terrassa, 8 de març de 2023

Havent de procedir al nomenament d'arxipreste en l'Arxiprestat de Mollet cal realitzar la consulta prèvia d'acord amb les normes diocesanes;

PEL PRESENT decret disposem el següent:

1. Es procedirà a la consulta prèvia al nomenament d'arxipreste en l'arxiprestat esmentat més amunt dins el termini que finirà el dia 24 de març de 2023.
2. La consulta es farà d'acord amb les normes aprovades pel Sr. Bisbe el dia 29 d'octubre de 2004.
3. S'encarrega a la Secretaria General del Bisbat que organitzi el desenvolupament de la consulta, juntament amb el Vicari Episcopal i també amb l'arxipreste que cessa.
4. El nou arxipreste serà nomenat per un període que finirà el mes d'octubre de 2023.

Ho decreta i firma l'Excm. i Rvdm. Sr. Bisbe de Terrassa.

† Salvador Cristau Coll
Bisbe de Terrassa

Per manament del Sr. Bisbe
Mn. Eduardo Pire Mayol
Secretari General i Cancellier

Modificació dels estatuts de la Hermandad andalusa Nuestra Señora del Rocío de Terrassa

DECRETO 04/23.- Terrassa, 31 de marzo de 2023

Habiendo recibido de la “Hermandad Andaluza Nuestra Señora del Rocío de Terrassa”, erigida en este Obispado el 28 de enero de 2009, la petición de aprobación por parte de la Autoridad Eclesiástica de la modificación de sus Estatutos, dando cumplimiento al artículo 25 de los mismos, teniendo en cuenta que las modificaciones se ajustan a Derecho,

Y habiendo recibido también el Reglamento de Régimen Interno que, junto con los Estatutos y el Código de Derecho Canónico, regirán la entidad, tal como dispone el artículo 1 de los Estatutos,

Por el presente decreto APROBAMOS las modificaciones presentadas de los Estatutos de la “Hermandad Andaluza Nuestra Señora del Rocío de Terrassa” y el texto presentado del Reglamento de Régimen Interno de la mencionada entidad;

Lo decreta y firma el Excmo. y Rvdmo. Sr. Obispo de Terrassa.

† Salvador Cristau Coll
Obispo de Terrassa

Por mandato del Sr. Obispo
Mn. Eduardo Pire Mayol
Secretario General y Canciller

Aprovació del Protocol per la prevenció, detecció i actuació en cas d'abusos de menors i persones vulnerables

DECRET 05/23.- Terrassa, 31 de març de 2023

Havent de procedir a l'aprovació del *Protocol per a la prevenció, detecció i actuació en cas d'abusos a menors i persones vulnerables* del Bisbat de Terrassa,

Tenint en compte la Carta Apostòlica en forma de *Motu Proprio* del Papa Francesc *Vos estis lux mundi* de 7 de maig de 2019, actualitzada amb

la publicació de 25 de març de 2023, i també el *Protocol marc per a la prevenció i actuació en cas d'abusos a menors i equiparables legalment* aprovat per la CXX Assemblea Plenària de la Conferència Episcopal Espanyola en el mes de novembre de 2022,

PEL PRESENT decret, aprovem i publiquem el *Protocol per a la prevenció, detecció i actuació en cas d'abusos a menors i persones vulnerables* que entra en vigor en el Bisbat de Terrassa a partir de la data de publicació del present decret.

Ho decreta i signa l'Excm. i Rvdm. Sr. Bisbe de Terrassa.

† Salvador Cristau Coll
Bisbe de Terrassa

Per manament del Sr. Bisbe
Mn. Eduardo Pire Mayol
Secretari General i Canceller

Homilies

Celebració de la Missa del Crisma a la S. E. Catedral Basílica del Sant Esperit, dimarts 4 d'abril de 2023

Benvolguts Sr. Vicari General, Sr. Vicari Judicial, Vicaris episcopals, Secretari General i Canceller, preveres i diaques, Mn Ignasi Condal, que celebren les noces de plata sacerdotals enguany, seminaristes, membres de la vida consagrada, germans i germanes tots:

Aquesta és una celebració plena de signes i de significats. La nostra presència aquí, laics, diaques, preveres, amb el Bisbe, és tot un signe de la vitalitat de l'Església, de la seva unitat, de la vida del cos de Crist que és l'Església.

Una persona em va preguntar un dia perquè habitualment subratllem especialment a la missa crismal el sacerdot, i la renovació de les promeses del dia de la ordenació presbiteral, i no tant en els sants olis que són de fet el centre d'aquesta celebració i el que li donem el seu nom.

I és veritat que la benedicció dels sants olis és el centre i el motiu que ens reuneix avui: beneïm l'oli per a la unció dels catecúmens, el de la unció dels malalts i consagrem el crisma per als grans sacraments que confereixen l'Esperit Sant: el Baptisme, la Confirmació, i el Sacrament de l'Orde. Beneïm i consagrem uns signes visibles de l'acció de l'Esperit Sant per a la nostra santificació i guarició.

Però si bé és veritat que els olis són signe de l'acció de la gràcia, molt més ho és encara la persona del sacerdot que també ha estat consagrat i configurat amb Crist, Únic i Etern Sacerdot. Evidentment són complementaris, però el signe viu del sacerdot, presència de Crist, és el més important.

Els sacraments són expressió, manifestació i continuació de l'Encarnació del Fill de Déu que s'ha fet home com nosaltres i ha fet seva la vida de cada un de nosaltres. L'aigua, el pa i el vi, fruits de la terra i del treball dels homes, són els signes que el Senyor ha escollit com a portadors de la seva presència. I l'oli és símbol de l'Esperit Sant i, alhora, ens recorda Crist. De fet la paraula "Crist" (Messies) significa "l'Ungit". La humanitat de Jesús està inserida en la unitat del Fill amb el Pare, en la comunió

amb l'Esperit Sant i, així, és “ungida” d’una manera única, i penetrada per l'Esperit Sant.

Els sacerdots, ungits, consagrats, toquem cada dia o millor dit ens deixem tocar per la gràcia que actua a través nostre, malgrat les nostres deficiències.

En primer lloc beneïm l’oli dels catecúmens. Aquest oli mostra una primera manera de ser tocats per Crist i pel seu Esperit, un toc interior amb el qual el Senyor atrau les persones al seu costat. Mitjançant aquesta unció, que es rep a la celebració baptismal, abans del Baptisme, la nostra mirada es dirigeix a les persones que es posen en camí cap a Crist, les persones que estan buscant la fe, que estan a la recerca de Déu.

Després té lloc la benedicció de l’oli dels malalts. Malauradament hi ha molt patiment en el món. Tenim present una multitud de les persones que pateixen: els famolencs i assedegats, les víctimes de la violència i d’injustícies, els malalts amb tots els seus dolors, les seves esperances i desànim, els perseguits i els oprimits, les persones amb el cor esquinçat.

Llegim a l’evangeli de sant Lluç que Jesús va enviar els primers deixebles i que: “Els va enviar a proclamar el regne de Déu i a curar els malalts” (9, 2). Guarir és un encàrrec primordial que Jesús ha confiat a l’Església, segons l’exemple que Ell mateix ens ha donat, tot anant pels camins sanant i guarint els malalts. És cert que la tasca principal de l’Església és l’anunci del Regne de Déu. Però precisament aquest mateix anunci ha de ser un procés de curació: “...per curar els cors esquinçats”, hem llegit avui a la primera lectura del profeta Isaïes (61,1). L’anunci del Regne de Déu, de la infinita bondat de Déu, ha de suscitar també la guarició dels cors ferits dels homes.

Per això, la primera i fonamental curació succeeix en la trobada amb Crist que ens reconcilia amb Déu i guareix el nostre cor esquinçat. Però, a més d’aquesta tasca central, també forma part de la missió essencial de l’Església la curació concreta de la malaltia i del patiment. L’oli per a la Unció dels malalts esdevé també signe de l’oli de la bondat del cor, que moltes persones porten als qui pateixen.

En tercer lloc hi ha la consagració del més noble dels olis, el crisma, una barreja d’oli d’oliva i de perfums vegetals. És l’oli de la unció sacerdotal i règia, unció que enllaça amb les grans tradicions de les uncions de

l'Antic Testament. A l'Església, aquest oli serveix sobretot per a la unció en el Baptisme, en la Confirmació i en els Ordes Sagrats.

En el Baptisme els cristians som unguits de l'Esperit Sant i rebem la configuració amb el sacerdoci comú dels fidels, configurats amb Crist Sacerdot, Profeta i Rei.

En relació amb això afirma l'apòstol Sant Pere: "Vosaltres, en canvi, sou un llinatge elegit, un sacerdoci reial, una nació santa, un poble adquirit per Déu perquè anuncieu les proeses del qui us va cridar de les tenebres a la seva llum meravellosa. Els que abans éreu no-poble, ara sou poble de Déu, els que abans éreu no compadits. ara sou objecte de compassió." (1 P 2, 9-10).

Els cristians som un poble sacerdotal per al món. Hauríem de fer visible al món el Déu viu, testimoniar-lo i portar-lo a Ell. I això em porta a preguntar-me: realment, som veritablement el santuari de Déu al món i per al món? Obrim als homes l'accés a Déu o, per contra, els ho amaguem? Nosaltres, el Poble de Déu, no ens hem convertit més aviat en un poble d'incredulitat i de llunyania de Déu? No és cert que a Occident, els països amb llarga tradició del cristianisme estan cansats de la seva fe i, avorrits de la seva pròpia història i cultura, i ja no volen conèixer la fe en Jesucrist?

Tot i això, tot i assumint la vergonya pels nostres errors, no hem d'oblidar que també avui hi ha exemples lluminosos de fe; avui també hi ha persones que, mitjançant la seva fe i el seu amor, donen esperança al món.

Recordem que a l'Últim Sopar, el Senyor va instituir el sacerdoci de la Nova Aliança. "Santifica'ls en la veritat" (Jn 17, 17), demanarà el Senyor al Pare per als apòstols i per als sacerdots de tots els temps. Amb gratitud per la crida rebuda, i amb humilitat per les nostres insuficiències, renovem avui un cop més la nostra resposta a la crida del Senyor i li diem: "Sí, vull unir-me íntimament amb Tu, Senyor Jesús, renunciant a mi mateix... impulsat pel teu amor".

Cada any repetim aquestes benediccions i cada any renovem els nostres compromisos. Però és cada dia que hem de ser nosaltres l'oli que atregui els no creients a conèixer Jesús, a descansar en Déu,

La nostra vida ha de ser unguent que doni olor al món i l'atregui a apropar-se al Senyor, no a nosaltres, a Ell.

Cada dia hem de ser oli per amorosir les ferides de tants germans i germanes nostres, cada dia hem de ser unguent pels malalts i els que pateixen, que els porti el consol de la fe i de sentir-se estimats per Déu a través nostre.

Cada dia hem de ser també l'oli de la santificació del món. Només essent nosaltres sants realitzarem aquesta missió. Hem estat consagrats també nosaltres i hem estat cridats i enviats a portar la vida, la gràcia, l'amor de Déu a tots els germans.

† Salvador Cristau Coll
Bisbe de Terrassa

Comunicacions diocesanes

Carta per la Missa Crismal

Terrassa, 22 de març de 2023

Benvolgut mossèn:

Ben aviat celebrarem el Tridu Pasqual, la passió, mort i resurrecció de nostre Senyor Jesucrist. Abans, el Dimarts Sant, celebrarem com cada any la Missa del Crisma en la qual es beneeixen els sants olis i es consagra el Crisma, que seran emprats en la celebració dels sacraments a tota la diòcesi.

Acompanyats dels diaques, dels religiosos i del poble fidel, aquell dia bisbe i preveres renovarem les promeses sacerdotals. Les vàrem fer a través de l'Església a Crist mateix que ha donat la seva vida per nosaltres. És, per tant, una oportunitat de renovar el nostre ministeri amb Crist Sacerdot ofert al Pare.

En aquesta celebració, donarem gràcies a Déu pels 25 anys d'ordenació presbiteral de Mn. Ignasi Condal Elies, rector de les parròquies de Sant Sadurní de Collsabadell, Santa Maria de Vilalba Sasserra i Sant Joan de Sanata, a més de membre del Consell Presbiteral. El felicitem tot compartint la taula en el dinar del clergat diocesà i seminaristes.

Us convido, doncs, a participar a la **Missa del Crisma**, el **Dimarts Sant, dia 4 d'abril a les 11 del matí** a la Catedral de Terrassa, i compartir més tard el dinar de germanor.

Esperant de trobar-nos aquests dies per felicitar-nos la Pasqua, rebeu la meva salutació en Crist Sacerdot.

† Salvador Cristau Coll
Bisbe de Terrassa

Convocatòria al clergat a una trobada conjunta

Terrassa, 22 de març de 2023

Benvolguts:

Dies després de la meua entrada com a Bisbe de la diòcesi vaig convocar una trobada amb tots vosaltres on vaig tenir ocasió de presentar-vos les meves inquietuds i objectius pastorals en el moment actual. Posteriorment us vaig demanar que fóssiu vosaltres els qui em presentéssiu les vostres inquietuds i el que veieu com a necessitats urgents de la nostra diòcesi, i us ho agraeixo sincerament. A finals de l'any passat ens vàrem tornar a trobar al Bisbat per compartir entre uns i altres inquietuds, projectes, necessitats.

Ara, donat que un dels desitjos més expressats per tots ha estat precisament el de trobar-se i poder compartir i parlar entre vosaltres i amb el bisbe, i entenent que un dels temes més important és el de la relació entre nosaltres, el d'estrènyer els lligams de la fraternitat i l'amistat, us convoco a una nova trobada el divendres 14 d'abril a l'edifici de la Cúria del bisbat per tenir precisament aquest intercanvi que ens és molt necessari a tots, a mi el primer.

Així, doncs, tenint present especialment els temes centrals que vam tractar a l'encontre del passat desembre, ens centrarem aquesta vegada en el tema de **“L'EVANGELITZACIÓ A LES NOSTRES PARRÒQUIES I A LA NOSTRA DIÒCESI”**.

L'ordre de la trobada que serà el divendres de l'Octava de Pasqua, 14 d'abril, a la Cúria del bisbat serà:

- 10:00 Arribada i esmorzar
- 10:30 Salutació i intervenció del Sr. Bisbe
- 11:15 Reunió per grups
- 12:15 Descans
- 12:45 Posada en comú i cloenda del Sr. Bisbe
- 13:45 Pregària d'Hora Menor i dinar (per qui ho vulgui).

De cara a inscriure-us rebreu més informació de la Secretaria General. Esperant de poder-nos trobar de nou ja en la Pasqua en un encontre fraterno, rebeu la meua salutació i benedicció de bisbe i pastor,

† Salvador Cristau Coll
Bisbe de Terrassa

Cartes dominicals

Quaresma, camí de fe (5 de març de 2023)

A l'evangeli es relata que un dia Jesús prengué Pere, Jaume i Joan, el germà de Jaume, i els dugué dalt una muntanya alta, no pas per veure el paisatge sinó perquè fossin testimonis d'una revelació. L'evangeli ens diu que es transfigurà davant d'ells i que la seva cara es tornà resplendent com el sol, i els seus vestits blancs com la llum, i "els cobrí un núvol lluminós, i del núvol estant una veu digué: "Aquest és el meu Fill, el meu estimat, en qui m'he complagut, escolteu-lo" (Mt 17, 5).

Sens dubte que aquesta va ser una revelació, una experiència, que mai no van oblidar aquells tres deixebles. De fet, podem pensar que, quan ho van explicar després, molts dels que els escoltaven devien pensar que tot havia estat una il·lusió, que ho havien somniat.

Però ells sabien bé que no havia estat una il·lusió perquè una il·lusió és un desig, o una imaginació no real, un engany dels sentits. I ells, encara molts anys després recordaven perfectament el que havien vist, i la veu que havien sentit, encara que costi de creure.

L'apòstol Sant Tomàs, després de la resurrecció del Senyor, tampoc va creure el que els altres deixebles li deien, que havien vist a Jesús ressuscitat, i va dir als seus companys: "Si no li veig a les mans la marca dels claus, si no fico el dit a la ferida dels claus i no li poso la ma al costat, jo no m'ho creuré pas!" (Jn 20,25).

Molta gent pensa que els cristians vivim d'una il·lusió, i diuen també "jo si no ho veig, no ho crec", com l'apòstol Tomàs. Però nosaltres, que no hem vist res, creiem, tenim fe; perquè la fe no és una il·lusió, ni un sentiment. "Creure és posseir anticipadament allò que esperem, és conèixer realitats que no veiem" diu la carta als cristians Hebreus (Hb 11,1).

La fe és un convenciment, un acte d'humilitat, d'obediència també. Obediència a qui ens parla. I en la pràctica l'acte de fe més gran és creure en l'amor de Déu, en Déu que és amor i en l'amor que ens té. La nostra fe, és una il·lusió? És, pot ser, un somni o el desig d'una realitat inexistent? No, la nostra fe no és una il·lusió perquè "l'amor de Déu s'ha manifestat enmig nostre quan ha enviat al món el seu Fill únic, perquè visquem gràcies a ell" (1Jn 4,9).

Per això els apòstols seguien Jesús, ho havien deixat tot per seguir-lo, perquè la seva crida és una crida d'amor, i el van seguir perquè experimentaven el seu amor i la seva amistat, tot i que no acabaven d'entendre.

L'experiència de la Transfiguració, allà dalt la muntanya, havia de ser pels apòstols, i per a nosaltres també, una reafirmació en la fe, fe en Jesucrist, el Fill de Déu, el Fill estimat del Pare. Aquesta fe és la llum que il·lumina el camí de la Quaresma.

Avui, en aquest segon diumenge de Quaresma, se'ns demana un pas endavant en la nostra fe, se'ns demana contemplar Jesús el Fill estimat del Pare. Creure és escoltar-lo i estimar-lo.

No podrem participar de la Pasqua ni no l'escoltem. El camí de la fe en la Quaresma ens hi portarà.

† Salvador Cristau Coll
Bisbe de Terrassa

Tinc set! (12 de març de 2023)

Una de les darreres paraules de Jesús a la creu va ser aquesta: "Tinc set!". Tots sabem què és tenir set, encara que no podem ni imaginar la set de Jesús a la creu. Tots tenim set, i sabem associar la del nostre cos per viure. Però no sempre sabem com saciar les ànsies profundes del nostre cor, i moltes vegades podem passar tota la vida sense trobar res que ens ompli de debò, sense trobar-ne el sentit.

Un dia Jesús s'havia aturat a descansar a la vora del pou de Jacob i, en presentar-se una dona que anava a treure'n aigua, Jesús li diu: «Dona'm aigua» (Jn 4,7). Va ser l'inici d'una conversa amb aquella dona samaritana. A l'Antic Testament Déu havia parlat amb el seu poble a través de patriarques i profetes, però aquí va ser una conversa entre Déu mateix i una dona que en certa manera ens representava a tots. Ella anava a omplir el seu càntir d'aigua, aigua per beure. Però Jesús fa que s'adoni que hi ha unes altres necessitats, unes ànsies més profundes que no les físiques, i que són les que tots tenim en els nostres cors. I el pou per saciar-les no és un pou de la terra, perquè només ens podem saciar en la immensitat de Déu. En aquell moment Jesús li digué: «Si sabessis què vol donar-te Déu i qui és el qui et demana que li donis aigua, ets tu qui li hauries demanat aigua viva, i ell te l'hauria donada» (Jn 4, 10).

I continuà dient: «Els qui beuen aigua d'aquesta tornen a tenir set, però el qui begui de la que jo li donaré, mai més no tindrà set; l'aigua que jo li donaré es convertirà en una font que brollarà sempre dintre d'ell per donar-li vida eterna» (Jn 4, 14). I qui no voldria tenir una font com aquesta dintre seu? una font de vida eterna!

Però una vegada més el problema és que nosaltres vivim tan immersos en les coses d'aquest món, en tantes preocupacions i neguits, en tants desitjos humans, materials només, que no encertem a pensar en el que realment necessitem.

Jesús li va manifestar que Ell la coneixia bé: «Ves a cridar el teu marit i torna». La dona li contesta: «No en tinc, de marit». Li diu Jesús: «Tens raó: n'has tingut cinc, i l'home que ara tens no és el teu marit» (Jn 4, 16-18). Perquè Ell, Jesús el Fill de Déu, ens coneix bé, coneix els nostres punt febles, la nostra feblesa, el nostre pecat també. I ens ofereix l'aigua viva per a la nostra salvació.

I si la dona de l'evangeli va trobar la font d'aigua viva, per què no nosaltres? Jesucrist és la font i l'aigua viva que pot saciar les nostres ànsies i anhels més profunds. Només hem d'anar a Ell. Aquesta Quaresma és una oportunitat, potser única, d'omplir el nostre cor de veritable aigua viva, deixem que Ell ho faci!

† Salvador Cristau Coll
Bisbe de Terrassa

Dia del Seminari: Aixeca't i posa't en camí (19 de març de 2023)

Avui celebren el Dia del Seminari, i ho fem amb aquest lema d'enguany: "Aixeca't i posat en camí", i sota el patrocini i l'empara de Sant Josep. Perquè, ell, que va fer de pare de Jesús aquí a la terra, que va ser educador i protector seu, ho segueixi fent des del cel amb tots els sacerdots de l'Únic i Etern Sacerdot, i especialment de tots aquells que s'estan preparant per ser ser-ho, per ser un altre Crist; i també per tots aquells que són cridats pel Senyor a seguir-lo en aquest camí i que potser no han donat encara la seva resposta a la crida.

Perquè vocació vol dir precisament això, crida, i és per això que en el Dia del Seminari preguem pels seminaristes però també diem que "preguem

per les vocacions”, o sigui per tots aquells que reben la crida a seguir-lo, perquè tinguin la llum i la força necessàries per donar el pas de deixar-ho tot i per anar amb Jesús; perquè com Maria s’aixequin i es posin en camí.

Tots a la vida hem rebut una crida, una vocació. La primera és la de la vida mateixa, després la del baptisme que ens ha configurat com a fills de Déu en Jesucrist, el Fill de Déu. I a més, rebem també la crida a un camí concret per viure la nostra condició de cristians batejats. Déu, a l’Antic Testament, havia cridat a alguns a una missió especial dins del seu poble: els patriarques i els profetes. Déu va cridar també després Maria a una missió única, la de ser Mare del Fill de Déu, Mare de Déu. I Jesús va cridar també els seus apòstols a seguir-lo, a estar amb Ell i enviar-los a predicar. Perquè tota crida comporta també una missió, la nostra missió en aquesta vida.

Gràcies a Déu, a la nostra diòcesi de Terrassa, tenim el Seminari que va ser creat pel Bisbe Mons. Josep Àngel Saiz Meneses el 29 de juny de 2006. Han passat anys, i són ja quaranta-sis els que han estat ordenats de preveres en aquests anys; i actualment són divuit els que es preparen al Seminari per a ser-ho també.

No deixa de ser un miracle que, en el context del món actual, en l’ambient que ens envolta a tots, amb la secularització i el materialisme que ens envaeix, hi hagi nois que han estat capaços de donar aquest pas. El mateix miracle que va fer que aquells dotze primers apòstols ho deixessin tot també per anar amb Jesús a una aventura que ells no sabien on els portaria.

És per això que hem de pregar, i no només avui, sinó tots els dies de l’any perquè siguin molts els que el Senyor cridi i molts també els que s’aixequin i es posin en camí; en camí de seguir Jesús i portar-lo als germans, i donin una resposta valenta i sobretot confiada a la crida rebuda. Una resposta confiada en l’amor que Déu els té, a ells i també a tots aquells que un dia seran enviats.

Ara per ara tenim encara sacerdots, i també diaques, a prop nostre, tenim parròquies més o menys a prop de casa, tenim misses a moltes hores i podem escollir, tenim sacerdots que ens perdonen els pecats en nom de Déu i ens administren els sagraments.

Però no oblidem que això és un do, una gràcia, i tots som responsables de demanar-la aquesta gràcia, i de col·laborar i contribuir per tal que es continuï fent present als nostres pobles i ciutats. Preguem per les vocaci-

ons al sacerdoci avui, i recollim també la col·lecta per tot el que ja podeu imaginar que això suposa de despeses i d'esforç econòmic. Hem de ser-ne conscients i responsables, i sobretot donar moltes gràcies a Déu pel que ens dona.

† Salvador Cristau Coll
Bisbe de Terrassa

“Només l'amor és digne de fe” (26 de març de 2023)

Quan una persona estima molt una altra, la mare, l'espòs, l'esposa, és habitual que li digui: “Ets la meva vida!”, o bé: “Vida meva!”. Perquè l'amor i la vida van units, i l'autor de la vida és Déu, que és amor. Ens preparem aquests dies per celebrar la mort i la resurrecció de Jesús, la seva Pasqua, és a dir, el triomf de la Vida veritable. Aquest diumenge la Paraula de Déu destaca la fe en aquell que és el Senyor de la vida perquè n'és l'autor i creador. Jesús ressuscita el seu amic Llàtzer i d'aquesta manera manifesta que la nostra vida, les vides de tots els homes i dones de tots els temps, venen d'Ell i s'encaminen cap a Ell. La nostra fe, la fe que hem rebut com un do, es fonamenta en l'amor que Déu ens té i que ens ha manifestat.

És veritat que sovint ens envaeixen els dubtes davant tants patiments, tantes ferides, tantes víctimes innocents, quan ens trobem davant la mort de persones que estimem, quan veiem que la vida se'ns en va, mentre que aparentment Déu guarda silenci. Llavors sovint ens preguntem: “estem sols en aquest món”? Recordo les paraules del Papa Benet XVI al visitar el camp de concentració de Auschwitz-Birkenau el 28 de maig de 2006, paraules que van ser un crit del seu cor adreçat a Déu: “Per què, Senyor, vas callar? Per què vas tolerar tot això?”, “Quantes preguntes se'ns imposen en aquest lloc! Sempre sorgeix de nou la pregunta: On era Déu aquells dies? Per què va romandre callat? Com va poder tolerar aquest excés de destrucció, aquest triomf del mal?”

No serà potser que el nostre destí final és el no-res i el fracàs? Val la pena seguir lluitant si tot acaba en un sepulcre fred i silenciós? També la germana de Llàtzer, plena de dolor, va adreçar a Jesús unes paraules semblants: “Senyor, si haguéssiu estat aquí, el meu germà no s'hauria mort” (Jn 11,21).

Però, a la vegada, tot seguit va afegir: «Però fins i tot ara jo sé que Déu us concedirà tot el que li demaneu» (Jn 11,22). És a dir, ella confiava en

Jesús, en la seva amistat. Ja abans l'evangelista havia insistit en la seva amistat amb Llätzer i amb les seves germanes Marta i Maria quan diu que «Jesús estimava Marta, la seva germana i Llätzer» (Jn 11, 5), perquè com diu el títol del llibre d'un teòleg famós “només l'amor és digne de fe” (Hans Urs von Balthasar).

La resurrecció de Llätzer, a l'evangeli d'avui, és la resposta de Déu a les nostres preguntes: en les situacions de foscor de la nostra existència no estem sols. Hi ha una Presència d'amor en qui existim, ens movem i som. Quan ens obrim a aquesta Presència i ens deixem seduir per ella, que és el que significa tenir fe, som capaços de vèncer la mort. I l'Esperit suscita en nosaltres aquesta fe i confiança que, passi el que passi, el nostre destí és la vida.

Tot continuant el text evangèlic, Jesús va declarar solemnement a Marta: «Jo sóc la resurrecció i la vida: el qui creu en mi, encara que hagi mort, viurà; i el qui és viu i creu en mi, no morirà per sempre». I va afegir: «Creus això?» (Jn 11, 25-26). Una pregunta que Jesús ens adreça a cadascun de nosaltres; una pregunta que certament ens supera, que supera la nostra capacitat de comprendre, i ens demana abandonar-nos-hi, com ell es va abandonar al Pare.

La resposta de Marta és exemplar: «Sí, Senyor, jo crec que tu ets el Messies, el Fill de Déu, el que havia de venir al món» (Jn 11, 27). Sí, Senyor! També nosaltres creiem, malgrat els nostres dubtes i les nostres foscores; creiem en tu, perquè tu tens paraules de vida eterna i perquè sabem que tu ens estimes. Volem creure en tu, que ens dones una esperança segura de vida més enllà de la vida, de vida autèntica i plena, perquè l'amor que ens has manifestat és veritablement digne de fe.

† Salvador Cristau Coll
Bisbe de Terrassa

El pòrtic de la Setmana Santa (2 d'abril de 2023)

Arribem als dies més importants de l'any per a la vida dels cristians. A la nostra societat cada vegada més es parla de vacances de Setmana Santa, fins i tot de vacances de primavera. Però per un cristià no són tant uns dies de vacances com uns dies per reviure els misteris de la passió, mort i resurrecció del Senyor, ja sigui a la pròpia parròquia o comunitat o bé en aquells llocs o destinacions en els que, merescudament molts passaran uns dies en família i amb els amics, aquells que puguin fer-ho.

El diumenge de Rams és sempre un dia entranyable per les famílies, i especialment pels més petits. Tots tenim gravat en el nostre cor des de ben petits l'emoció d'anar a beneir la palma. És una celebració molt popular i concorreguda que ens recorda i ens fa reviure aquella entrada, solemne i sorollosa, de Jesús a Jerusalem, quan era aclamat com a rei per les multituds que portaven llorers i estenien els mantells com una catifa pel Senyor que entra a la ciutat.

És una celebració que convoca gran multitud de persones i esdevé un punt de trobada, un atri dels gentils que diria el Papa Benet XVI, una manifestació de l'Església en sortida en paraules del Papa Francesc. Són moltes les persones que troben en aquest dia una ocasió d'apropar-se a Déu, d'escoltar la seva Paraula, i de rebre un missatge de vida, d'esperança i d'autèntica fe. Necessitem aquests encontres amb el Senyor en la nostra societat massa sovint bombardejada amb consignes i eslògans de tota mena.

Per a nosaltres, com a creients, la benedicció de Rams és la porta d'entrada a les celebracions dels darrers dies de Jesús a la terra. La vida cristiana té sentit pel que commemorem en aquest dies. L'amor d'un Déu que es fa proper, servidor dels altres, que renta els peus, que es dona com aliment, i que dona la seva pròpia vida perquè molts altres puguin viure. L'amor d'un Déu que és més fort que la mort, i que ressuscita perquè tinguem vida a desdir.

El centre de la vida de l'Església es troba aquí. El centre de tot el que l'Església fa per ajudar els altres, especialment els més necessitats, per formar i acompanyar les persones, i per celebrar la fe a través dels sagraments, tot té aquí el seu origen. L'entrada de Jesús a Jerusalem és sobretot el pòrtic de tot aquest misteri que es desplega i expressa amb celebracions, processons, via crucis, hores santes, vetlles de pregària, etc.

Us convido, doncs, a viure intensament aquests dies sants. A acompanyar el pas de Jesús per les nostres vides en el "Tríduum Pasqual". A saber trobar algun moment de tranquil·litat per pregar i meditar els misteris centrals de la nostra fe, que fan bategar el nostre cor com a fills de Déu. A oferir-nos per ajudar en les celebracions allà on ens trobem, perquè són dies intensos i de molta preparació. A viure en família aquestes celebracions i a dedicar-hi temps en un ambient més propici que el que trobem en el bullici del dia a dia.

El Senyor era conscient que la seva entrada a Jerusalem, aclamat amb palmes i llorers, desencadenava una successió de fets que el portarien

a l'acompliment de la seva missió. El Senyor era conscient també que el camí de la passió, assumint tot el dolor de la humanitat, el portaria a la vida. El Senyor sabia prou que l'amor i la misericòrdia de Déu són els únics camins per salvar aquesta pobra i dissortada humanitat.

Siguem conscients nosaltres també del camí que iniciem aquest diumenge i que ens portarà a celebrar en la nit de Pasqua la Resurrecció del Senyor. A tots us desitjo que tingueu una bona i fructífera Setmana Santa!

† Salvador Cristau Coll
Bisbe de Terrassa

La vida ha triomfat, Al·leluia! (9 d'abril de 2023)

Avui és un dia de gran alegria per a tots nosaltres, per a tota la humanitat, ja que celebrem la resurrecció de Jesucrist, el nostre Senyor. La Pasqua és la festa més important de l'any, és la victòria de la vida sobre la mort, la unió sobre la divisió, l'amor sobre l'odi, de la gràcia sobre el pecat.

En la celebració eucarística d'aquest diumenge es proclama el passatge de l'aparició de Jesús a Maria Magdalena (Jn. 20,1-9). L'evangelista narra com va arribar al sepulcre de bon matí i troba que la pedra havia estat moguda. Després, corre a informar Pere i el deixeble estimat. I després tots dos s'afanyen per arribar al sepulcre i comprovar el que ella els ha dit, veuen que els llençols són allà, però el cos del Senyor no hi és. El sepulcre buit és el signe visible de la resurrecció.

Així es confirma la nostra fe. La resurrecció de Jesús no fou un esdeveniment imaginari o un mite, sinó un fet històric amb els deixebles com a testimonis oculars. La resurrecció és l'esdeveniment central de la fe cristiana, i és el que infon l'esperança i la certesa que la vida continua més enllà de la mort.

En aquest temps d'incertesa i dolor que vivim és fàcil sentir-se desanimats, confosos, preocupats. Però la Pasqua recorda que, malgrat els patiments i les dificultats que enfrontem, sempre hi ha esperança en Crist. Ell ha promès que mai no ens abandonarà i que sempre estarà amb nosaltres, fins i tot en els moments més foscos.

Per tant, avui és un dia per lloar i felicitar Déu, per donar-li gràcies pel seu amor i la seva misericòrdia. És un dia per renovar la fe i el compromís amb

Crist, el que vàrem fer en rebre el baptisme. I per compartir el seu amor i esperança amb els altres. Aquesta Pasqua ens ha de moure a ser millors persones, més generoses i caritatives, i a treballar plegats per construir un món més just i pacífic, un món on veritablement regni la caritat que brolla d'aquest esdeveniment central de la història i la humanitat: el Fill de Déu encarnat, nascut de Maria Verge, Jesucrist, ha ressuscitat per donar-nos vida, i vida eterna.

La nostra vida ha de ser un testimoni d'aquesta resurrecció. En aquest temps de Pasqua l'Església canta l'antífona *Regina coeli*. En aquest text dirigit a la Mare de Déu, i intercalat per l'aclamació joiosa de l'al·leluia, l'Església canta i suplica a Maria, com a Reina del cel, que s'alegri perquè ha ressuscitat el qui portà en el seu ventre, tal com li havia promès, i li demana que pregui per nosaltres davant Déu: *Regina caeli Laetare. Quia quem meruisti portare. Resurrexit sicut dixit. Ora pro nobis Deum.*

Amb aquest joiós cant a Maria us desitjo a tots una bona i santa Pasqua. Que el Senyor ressuscitat us beneeixi i us guardi sempre! El Senyor ha ressuscitat! Realment ha ressuscitat, Al·leluia !

† Salvador Cristau Coll
Bisbe de Terrassa

Diumenge de la Misericòrdia (16 d'abril de 2023)

Encara que ens pot semblar molt lluny, no fa tant de temps que vàrem dedicar tot un any al tema de la misericòrdia. El papa Francesc va proclamar un Jubileu especial per a tota l'Església i va dedicar l'any 2016 a la misericòrdia. Amb tot, però, són tantes les coses que ens passen cada dia i tants els esdeveniments que se succeeixen cada any que possiblement ho tenim ja gairebé oblidat.

Però aquest segon diumenge de la Pasqua és també el Diumenge de la Misericòrdia. És veritat que el sentit de la misericòrdia està, des de fa temps, força menystingut en el món actual en què el que es valora és l'eficàcia, l'agressivitat, el poder, els diners, l'èxit, de tal manera que això de la misericòrdia es considera gairebé una debilitat, un sentiment d'èssers inferiors, dèbils.

I és que, encara que moltes vegades ens posem una màscara de seguretat, de prepotència, de poder, la realitat és que som molt poca cosa, som molt febles tots, molt més del que sovint volem aparentar i reconèixer.

Però, en què consisteix la misericòrdia? Què és la misericòrdia? La misericòrdia és amor en acció, en moviment. És la disposició a compadir-se dels treballs i misèries alienes, i l'origen de la misericòrdia és Déu mateix que és misericordiós.

Sí, és Déu creador que ha tingut precisament misericòrdia dels homes que ha creat. Ha tingut tanta misericòrdia que s'ha abaixat fins a la nostra pobresa fent-se home com nosaltres.

Ja a l'antiguitat Déu es va manifestar com a Déu d'amor que actua amb misericòrdia i amb tendresa envers nosaltres: «És que pot oblidar-se una mare del seu infantó, pot deixar d'estimar el fill de les seves entranyes? Però ni que alguna se n'oblidés, jo mai no t'oblidaria» (Is 49,15).

I de manera clara i contundent ens diu Jesús a l'Evangeli de sant Lluc: «Vosaltres estimeu els vostres enemics, feu bé i presteu sense esperar res a canvi: llavors serà gran la vostra recompensa, i sereu fills de l'Altíssim, que és bo amb els desagraïts i amb els dolents. Sigueu misericordiosos com ho és el vostre Pare» (Lc 6,35-36).

Tenim possibilitats constants a la nostra vida de fer realitat aquest manament del Senyor: la puc fer present a la meua vida a través de l'amabilitat, l'atenció als necessitats i, especialment, en el perdó i la reconciliació. Misericòrdia no és un sentiment, és una pràctica.

És el millor sacrifici que podem oferir a Déu perquè si la vivim serem semblants a Ell que és misericordiós. «El que jo vull és misericòrdia i no sacrificis, coneixement de Déu i no pas holocaustos» (Os 6,6).

Sovint ens fa por el judici de Déu; siguem, doncs, misericordiosos els uns amb els altres: «Perquè, en el judici, no hi haurà misericòrdia per a aquells que no hauran tingut misericòrdia; però els misericordiosos podran riure's del judici» (Jm 2,13).

† Salvador Cristau Coll
Bisbe de Terrassa

Emmaús, els desànim de la vida (23 d'abril de 2023)

L'ànim i el desànim són sentiments que condicionen molt les nostres decisions, les nostres reaccions, la nostra actitud davant la vida. Sentiments lligats al cansament i a la tristesa, i tots els podem experimentar.

Perquè, qui no s'ha sentit desanimat alguna vegada a la seva vida? Alguna vegada o moltes! Desànim per esdeveniments que no havíem previst, fets que esperàvem que passarien i no van arribar mai, coses que havíem imaginat i a les quals ens havíem aferrat però que no s'han fet realitat. Per a uns pot ser haver perdut un partit el seu equip, o pot ser haver fracassat en l'intent d'obtenir una feina o d'entrar a la universitat en aquella carrera que els feia il·lusió o que va haver de deixar per qualsevol circumstància. No és estrany que, quan ens sembla que tot anava molt bé, a partir però d'un cert moment, a partir potser d'un error comès, ens hem enfonsat i tot ha acabat malament.

Altres vegades pot ser la decepció que ens han produït persones properes, en qui havíem depositat la nostra confiança. El desànim és un sentiment subtil però molt potent i dolorós, i que pot condicionar el nostre camí.

Però encara, el desànim més gran és, potser, el que podem experimentar davant el fracàs del projecte que havíem imaginat per a la nostra vida, el fracàs de la vida per a nosaltres o per aquelles persones que estimem.

Aquest va ser segurament el sentiment que aquells deixebles tenien el diumenge aquell, en tornar a casa seva, a Emmaús, després d'haver viscut la terrible experiència del que havia passat amb Jesús, el seu Mestre. Aquell en qui havien dipositat tantes expectatives, tantes, per a ells i pel petit grup dels seus seguidors.

L'evangeli ens deixa veure els sentiments d'aquells dos deixebles quan diu que Jesús mateix es va fer present en el seu camí, i "ells s'aturaren amb un posat trist"... La tristesa és el signe del desànim. I en aquells moments Jesús mateix, que encara no havien reconegut, els digué: «Sí que us costa d'entendre! Quins cors tan indecisos a creure tot allò que havien anunciat els profetes. No havia de patir tot això el Messies abans d'entrar en la seva glòria?». Llavors, començant pels llibres de Moisès i seguint els de tots els profetes, els exposava tots els llocs de les Escriptures que es referien a ell" (Lc 24, 13-35).

Els cristians som humans i pecadors com tots els éssers humans, podem certament sentir desànim davant les contrarietats, però no tenim el dret a deixar-nos arrossegar per aquest sentiment que paralitza, perquè creiem que Jesús ha ressuscitat, i que Ell és amb nosaltres i ens acompanya en tot moment, tenim la seva paraula que és Paraula de Vida.

Acudim, doncs, a la Paraula, busquem la llum en la seva Paraula, cerquem-hi l'ànim que ens falta, deixem que ens instrueixi. En aquest temps

de Pasqua tenim dos grams llumeners pel nostre camí: L'Eucaristia i la Paraula. Els deixebles d'Emmaús van reconèixer el Senyor en partir el pa. Cerquem en aquesta Pasqua la presència de l'amic, el Senyor Ressuscitat, al Sagrari i a l'Eucaristia, alimentem-nos de la seva Paraula que és vida.

Els deixebles d'Emmaús, els sants de tots els temps, i especialment els màrtirs, com Sant Jordi avui, són el nostre exemple i model per afrontar les dificultats de la vida i mai no desanimar-nos. Ells van tenir Jesucrist present sempre amb ells i no van cedir mai a la por o al desànim.

Us convido a tots a beure cada dia d'aquestes fonts, l'Eucaristia i la Paraula de Déu, a tenir-les sempre presents a les nostres vides.

† Salvador Cristau Coll
Bisbe de Terrassa

Tens una trucada. Posa't en camí, no esperis més (30 d'abril de 2023)

Celebrem avui la "Jornada Mundial de Pregària per les Vocacions". Vocació vol dir crida, però què pot significar que demanem per les vocacions? Per què aquesta Jornada per demanar per les vocacions?

En el context de la cultura actual, en un ambient eminentment marcat pel subjectivisme, pels sentiments, pels gustos, no es valora ni gairebé es coneix el concepte de "vocació". Perquè vocació, que vol dir crida, es refereix al projecte de Déu per a cadascun de nosaltres, per a cadascun dels seus fills.

Significa per tant que el Déu, que ha creat els éssers humans per amor, ho ha fet seguint un projecte personal d'amor per a cadascú, i ens crida a un camí personal i únic, un camí per entrar per aquesta porta que és Crist el seu Fill, el Bon Pastor. I en l'Església reconeixem fonamentalment en principi tres opcions, tres possibilitats: la vocació o crida al matrimoni, la vocació a la vida consagrada i la vocació al sacerdoci ministerial, sense deixar de considerar que poden existir també altres camins que la providència de Déu pot assenyalar als seus fills. Per això podem dir que tens una crida de Déu, la tens i cal donar-hi resposta sense esperar més.

El projecte de Déu és la vida dels seus fills, i per això va enviar el seu Fill al món: "Tant ha estimat Déu al món que li ha entregat el seu únic Fill, perquè tots els qui creuen en ell tinguin vida eterna" (Jn 3, 16).

Avui, a més, se'ns presenta a l'evangeli d'aquest quart diumenge de Pasqua la imatge de Jesús com a Bon Pastor. El Bon Pastor que guia el seu ramat i el porta a pastures abundants i dona la seva vida per les ovelles. Ell és la porta per on ens ofereix entrar per trobar el descans, la porta de la cleda on trobem la nostra pau amb Ell.

“Us asseguro que jo soc la porta de les ovelles. Tots els que han vingut abans de mi són lladres i bandits; però les ovelles no els van escoltar. Jo soc la porta: qui entri per mi se salvarà i podrà entrar i sortir, i trobarà pastures. El lladre no entra sinó per robar i matar i fer estrall; jo he vingut perquè tinguin vida i la tinguin a desdir” (Jn. 10, 1-10).

Aquesta és una Jornada per demanar a Déu que manifesti la seva voluntat d'amor perquè molts joves puguin donar una resposta lliure i joiosa al seguiment del Senyor, ja sigui en el sacerdoci o la vida consagrada, ja sigui per construir un projecte de vida matrimonial que és el camí més comú per a la majoria dels seus fills. Demanar que molts trobin la “Porta” que els portarà a la plenitud de la seva vida, al veritable sentit de la seva existència que tants busquen i no troben.

† Salvador Cristau Coll
Bisbe de Terrassa

Activitats del Sr. Bisbe

Mes de març

- Dies 1-3: Visites programades
- Dia 4: Missa de la Trobada de Pastoral Penitenciària de Catalunya a Sant Pau del Camp a Barcelona a les 13h
- Dia 5: Missa a Sant Vicenç de Gualba a les 11:30h
- Dia 6: Visites programades
- Dia 7: Visites programades
Benedicció d'un pis social de Càritas a Mollet del Vallès a les 19h
- Dia 8: Visites programades
- Dia 9: Visites programades
Consell Diocesà d'Assumptes Econòmics al Bisbat a les 19h
- Dia 10: Visites programades
Col·legi de Consultors al Bisbat a les 11h
- Dia 11: Trobada diocesana de famílies a Pureza de Maria (Sant Cugat del Vallès) a les 10h
Recés de diaques i aspirants a la Casa d'Espiritualitat de la Sagrada Família d'Urgell, a Rubí, a les 10h
- Dia 12: Missa a Santa Maria de les Arenes a les 12h i reunió amb els responsables de les germandats de la parròquia
Missa i cloenda del 127è Romiatge de Sabadell a Montserrat a les 17h
- Dies 13-15: Visites programades
- Dia 16: Visites programades
Consell Diocesà de Càritas al Bisbat a les 12h
Trobada de Seminaris de Catalunya al Seminari Major Interdiocesà. Presidí la missa a les 19:30h i posteriorment el sopar i celebració

- Dia 17: Visites programades
Felicitaçió de l'onomàstica al Bisbat a les 13h
Reunió de la Comissió del diaconat permanent a les 17h
- Dia 18: Jornada de Portes Obertes del Seminari a partir de les 10h
Vetlla de pregària per les vocacions a les 19:30h
- Dia 19: Missa TVE amb motiu del Dia del Seminari a Pureza de Maria a les 10:30h
- Dies 20-21: Visites programades
- Dia 22: Visites programades
Conferència quaresmal a la Catedral a les 19h
- Dia 23: Jornada de formació del SIPS a Sant Pau del Camp a Barcelona a les 10h
Missa i dinar a la Residència sacerdotal Sant Josep Oriol a les 13h
Visites programades
- Dia 24: Visites programades
Missa i cloenda dels Exercicis Espirituals a la Casa d'espiritualitat Nostra Senyora de Montserrat de Caldes de Montbui a les 12:30h
Missa amb renovació de vots de les Filles de la Caritat a la Fundació Busquets de Terrassa a les 19:30h
- Dia 25: Ordenació episcopal de Mons. David Abadías Aurín a la basílica de la Sagrada Família de Barcelona a les 11h
- Dia 26: Missa de cloenda del recés d'Effetà a la presó de joves de Quatre Camins a les 17h
- Dies 27-28: Visites programades
- Dia 29: Visites programades
Assemblea de Càritas Catalunya a l'Escola Mare de Déu de la Salut de Sabadell a les 10h
- Dia 30: Visites programades
- Dia 31: Visites programades
Convivència del Seminari al Monestir de Montserrat

Mes d'abril

- Dia 1: Convivència del Seminari al Monestir de Montserrat
- Dia 2: Benedicció de Rams i Missa del Diumenge de Rams en la Passió del Senyor a la Catedral a les 12h
- Dia 3: Visites programades
- Dia 4: Missa crismal a la Catedral a les 11h
Visites programades
- Dia 5: Visites programades
- Dia 6: Missa de la Cena del Senyor a la Catedral a les 19h
Processó del Encuentro a Les Arenes a Terrassa a les 21h
- Dia 7: Sermó de les 7 Paraules a Sant Pere de Terrassa les 10h
Celebració de la Passió i Mort del Senyor a la Catedral a les 12h
Via Crucis pels carrers del centre de Terrassa a les 20h
- Dia 8: Vetlla Pasqual en la Nit Santa a la Catedral a les 22h
- Dia 9: Missa del Diumenge de Resurrecció del Senyor amb Benedicció Apostòlica a la Catedral a les 12h
- Dia 14: Trobada del clergat al Bisbat a les 10h
Visites programades
Missa i trobada amb la comunitat de Santa Maria de Togores, a Sabadell a les 19h
- Dia 15: Acolitat de 3 candidats al diaconat permanent a la parròquia de Sant Joan Baptista de Matadepera a les 19:30h
- Dia 16: Confirmacions a Sant Sadurní de La Roca del Vallès a les 10:45h
- Dies 17-21: Assemblea Plenària de la Conferencia Episcopal Española a Madrid
- Dia 22: Sessió de Nicodemus (Delegació de Joventut) al Seminari Diocesà de Valldoreix a les 10h
Confirmacions a Sant Salvador de Polinyà a les 18:30h

- Dia 23: Confirmacions a Sant Pere i Sant Pau de Bigues a les 12:30h
Confirmacions a Sagrat Cor de Ca N'Oriac (Sabadell) a les 20h
- Dies 24-26: Trobada de Directors Espirituals de Seminaris a la Conferencia Episcopal Española, a Madrid
- Dia 27: Missa de l'Escola Mare de Déu de Montserrat de Rubí, a la parròquia de Sant Pere de Rubí, en la solemnitat de la Patrona, a les 11:45h
Visites programades
- Dia 28: Visites programades
Missa amb benedicció i col·locació d'una imatge de la Mare de Déu de la Salut a la Catedral a les 20h
- Dia 29: Visites programades
Confirmacions a la parròquia de Sant Menna de Sentmenat a les 20h
- Dia 30: Missa a la parròquia de Sant Martí del Sorbet de Viladecavalls amb motiu del centenari del campanar de la parròquia a les 11h

Secretaria General i Cancelleria

Defuncions

Defunció de Mn. Manuel Ametller i Bassets

El dia 26 de març de 2023 va morir a Terrassa Mn. Manuel Ametller i Bassets, prevere de l'Església de Terrassa, a l'edat de 95 anys.

Mn. Ametller va néixer a Badalona el 26 de febrer de 1928. Realitzà els estudis de Llatí i Filosofia a Barcelona i els de Teologia, Moral i Dret a Salamanca, llicenciant-se en Teologia al 1950 per la Universitat Pontifícia de Salamanca.

El 31 de maig de 1952 rebé l'ordenació presbiteral de mans del Dr. Gregorio Modrego Casaus a l'Estadi de Montjuic durant el XXXV Congrés Eucarístic Internacional celebrat a Barcelona.

Al desembre de 1952 fou nomenat coadjutor de la parròquia de Sant Pere de Terrassa. Al 1954 passà a ser coadjutor de Santa Maria dels Sants, a Barcelona, tornant a Sant Pere de Terrassa com a beneficiat al 1956. En aquells anys fou professor de religió a l'Escola de les Carmelites de la Caritat Vedruna de Terrassa.

Al 1973 fou nomenat regent –i posteriorment rector– de la parròquia de Sant Joan Baptista de Matadepera, on exercí el seu ministeri fins que li fou acceptada la jubilació canònica al setembre de l'any 2003.

Amb la creació de la diòcesi de Terrassa el 15 de juny de 2004 hi quedà incardinat, vivint ja com a jubilat a la capital episcopal.

La missa exequial va tenir lloc dilluns 27 de març a la 1 del migdia a la parròquia de Sant Pere de Terrassa i fou presidida per Mons. Salvador Cristau, Bisbe diocesà i concelebrada per preveres amics i de l'arxiprestat.

Institució d'acòlits

El dissabte 15 d'abril a les 8 del vespre a la parròquia de Sant Joan Baptista de Matadepera, Mons. Salvador Cristau va instituir acòlits els següents candidats al diaconat permanent:

Francesc Flotats Crispi
Richard Grosso Ramírez
Josep Paniello Palacio

Nomenaments

Mn. Víctor Galindo Macario, administrador parroquial de Sant Vicenç de Gualba i la Mare de Déu de l'Esperança de La Batllòria

Mn. Francesc Jordana Soler, arxipreste de Mollet.

Mn. Francesc Jordana Soler, administrador parroquial de Sant Vicenç de Mollet

Comunicacions

Missa Crismal

Terrassa, 20 de març de 2023

Benvolguts preveres i diaques:

Com ja sabeu, ens trobarem el proper **Dimarts Sant, dia 4 d'abril**, per la celebració de la **Missa crismal** en la qual el Sr. Bisbe consagrarà el Sant Crisma i beneirà els sants olis dels malalts i els catecúmens. També renovarem les promeses sacerdotals del dia de la nostra ordenació. En aquesta celebració felicitarem també Mn. Ignasi Condal, que enguany, celebra el jubileu de la seva ordenació.

La missa serà a les **11 del matí a la Catedral**. Per a la concelebració, cal portar només alba. Les estoles i casulles les trobareu a la Catedral.

Els preveres i diaques ens revestirem a la capella del Santíssim; immediatament després de revestir-nos anirem a la nau central, i ens asseurem al lloc assenyalat per a nosaltres.

Us podreu proveir dels sants olis per a les vostres parròquies i esglésies davant de l'entrada del columbari de la Catedral (a l'interior de la nau a mà esquerra).

Com és costum, tindrem el dinar de germanor a dos quarts de dues del migdia (13:30h) a la Fundació Busquets (Carrer del Doctor Cabanes 27, 08221 Terrassa). El cost del dinar serà de 20€ que es poden abonar aquell dia en efectiu o bé a través de donatiu Bizum amb el codi 00023.

Per a una millor organització us demanem que comuniqueu la vostra assistència, tant a la missa com al dinar, a aquesta Secretaria General, abans de dijous 30 de març.

Pel que fa a la **Trobada del clergat** a la qual ens convoca el Sr. Bisbe, per tractar el tema de l'evangelització, **divendres 14 d'abril a les 10 del matí al Bisbat**, també agrairem que comuniqueu la vostra assistència abans de dimecres 5 d'abril. Aquell dia hi haurà possibilitat de quedar-se a dinar.

Us podeu inscriure a un i altre acte trucant al Bisbat en horari d'oficina (93 733 71 20), per WhatsApp (655 432 782) o per correu electrònic (epire@bisbatdeterrassa.org).

Cordialment en el Senyor,

Mn. Eduardo Pire Mayol
Secretari General i Cancellier

Vida diocesana

Crònica diocesana

Trobada diocesana de famílies

El dissabte 11, al Col·legi Pureza de Maria de Sant Cugat del Vallès, tingué lloc la primera trobada diocesana de Pastoral familiar d'aquest curs amb el lema "Cuidem les famílies". Mons. Cristau dirigí la pregària inicial. Mn. Oriol Gil, delegat episcopal de Pastoral familiar presentà els *Itineraris catecumenals per a la vida matrimonial*, document del Dicasteri per als Laics, Família i Vida. Després en grups es va reflexionar sobre l'aplicació d'aquest document en la pastoral a les parròquies i moviment.

Recés de diaques i aspirants

El dissabte 11 de març Mn. Xavier Blanco, rector de Castellar del Vallès i de Sant Feliu del Racó, va predicar el recés de Quaresma als diaques permanents i als candidats a la Casa d'Espiritualitat de la Sagrada Família de Rubí. El Sr. Bisbe es va fer present a la darrera part de la trobada.

Recés-concert a Granollers

El diumenge 12 de març a la tarda tingué lloc a la parròquia de Sant Esteve de Granollers un recés-concert de Quaresma sobre les Set Paraules (orgue i cor) organitzat per la Delegació d'Apostolat Seglar. Abans, el P. Rodolf Puigdollers, escolapi, arxipreste, dirigí la meditació.

Conferències quaresmals a la Catedral

El dimecres 15 de març Mn. Emili Marlés, rector de Sant Cugat del Vallès pronuncià una conferència sobre *El discerniment en el papa Francesc*.

A partir de les catequesis del papa, reflexionà sobre aquest principi de sant Ignasi. El dimecres 22 Mons. Salvador Cristau pronuncià la segona conferència quaresmal sobre *La conversió i la pregària en el papa Benet*.

Trobada de seminaris de Catalunya

El dijous 16 a la tarda tingué lloc la trobada de seminaris de Catalunya amb motiu del Dia del Seminari. A la tarda es jugà el torneig de futbol que guanyà Terrassa. Seguidament es va celebrar la Missa i es compartí el sopar al Seminari Major Interdiocesà.

Felicitació al Sr. Bisbe

El divendres 17 en la proximitat de la memòria de sant Salvador d'Horta –el dia 18– patró del Sr. Bisbe, la diòcesi va felicitar el seu pare i pastor en la seva onomàstica. En nom de la Cúria va fer-ho Mn. Josep Monfort, vicari episcopal.

Dia del Seminari

El divendres 17 a la tarda tingué lloc la trobada d'adolescents al Seminari diocesà. El dissabte 18, matí i tarda hi hagué la jornada de portes obertes. A les 10.30 Mons. Cristau presidí la Missa per les vocacions. El vespre fou l'hora de la rebuda dels joves i la Vetlla de pregària per les vocacions. L'endemà diumenge, dia 19 de març, els seminaristes acompanyaren el bisbe Salvador a *La Missa* retransmesa per TVE-2.

Exercicis espirituals per a preveres

Del 19 al 24 de març el bisbe Javier Vilanova, auxiliar de Barcelona, va dirigir enguany els exercicis espirituals per a preveres organitzats per la diòcesi a Caldes de Montbui. El divendres 24 de març Mons. Salvador Cristau visità els preveres que acabaven la tanda. Presidí la Missa de cloenda i compartí el dinar amb ells, juntament amb Mons. Javier Vilanova i amb el bisbe electe Mons. David Abadías.

El regal de la diòcesi a un nou bisbe

En el context del final dels exercicis espirituals el bisbe Salvador va fer entrega del regal diocesà al bisbe auxiliar electe de Barcelona, Mons. David Abadías, fins ara prevere de Terrassa. Es tracta d'una reproducció de l'*encolpium* de Sant Cugat del Vallès, que el nou bisbe va portar posteriorment com a pectoral el dia de l'ordenació.

Formació a Càritas diocesana

El dijous 23 de març don Vicente Martín, Delegat episcopal de Càritas Española va saludar el bisbe Salvador Cristau i visità diferents projectes de Càritas diocesana de Terrassa. El divendres 24 impartí la conferència de formació: *Una comunidad que se enfrenta al futuro: Nuevos caminos de Cáritas del siglo XXI*.

Representació de La quarta copa

Els dies 28, 29 i 30 de març l'església de Sant Pere, a la Seu d'Egara, a Terrassa, acollí la representació d'un auto sacramental sobre la Pasqua de Crist, obra de Mn. Antoni Deulofeu. Combina la música i la imatge amb la meditació de textos bíblics de la passió, mort i resurrecció de Jesús davant el retaule petri de Sant Pere. La quarta copa, en clara al·lusió al sopar de Pasqua jueu, apunta al compliment del misteri pasqual.

Celebracions de Setmana Santa a la Catedral

El diumenge dia 2 d'abril al migdia el bisbe Salvador beneí els rams a la Plaça Vella, plena a vessar. Seguidament presidí la Missa a la Catedral. Posteriorment, el Dimarts Sant, dia 4, presidí a la Catedral la Missa Crismal, en la que beneí l'oli dels catecúmens i l'oli dels malalts i consagrà el Sant Crisma. Hi participaren la majoria de preveres de la diòcesi, diaques i seminaristes, persones de vida consagrada i fidels seglars. Al migdia tingué lloc el dinar sacerdotal a la Fundació Busquets. Es va felicitar Mn. Ignasi Condal Elies, rector de Sant Sadurní de Collsabadell, Sant Joan de Sanata i Santa Maria de Vilalba Sasserra, en els seus 25 anys de prevere.

Mons Salvador Cristau va presidir també les celebracions litúrgiques del Triduum Pasqual a la Catedral del Sant Esperit. El Dijous sant, la Missa de la Cena del Senyor; el Divendres sant, la Celebració de la Passió del Senyor; el Dissabte sant, l'Ofici de lectura i Laudes; la nit del Dissabte, la Vetlla Pasqual; el diumenge de Pasqua, la Missa solemne del dia de Pasqua impartint la Benedicció Apostòlica. I la *Procesión del Encuentro* el Dijous sant a la nit a la parròquia de Santa Maria de les Arenes de Terrassa i, el Divendres sant al vespre, el *Via Crucis* pels carrers del centre de la ciutat.

El clergat de Terrassa reflexiona sobre l'evangelització

El divendres 14 d'abril el bisbe Salvador convocà el clergat diocesà a una jornada de reflexió. La resposta i la participació va ser molt majoritària.

Mons. Cristau presentà i emmarcà la jornada de reflexió sobre l'evangelització com la missió principal, superant el desànim i afrotant les dificultats junts, a llum de l'Esperit Sant. Informà sobre la proposta de reestructuració funcional de la diòcesi amb creació de delegacions generals que coordinin els àmbits i delegacions existents, una d'elles dedicada a l'evangelització. També convidà a fer un camí de reflexió per reorganitzar els serveis parroquials en l'àmbit arxiprestal.

Seguidament Mn Emili Marlès presentà la proposta de treball per la nova delegació general sobre evangelització. Mn. Ruben Garcia compartí la seva experiència de treball evangelitzador a una parròquia de barri, Mn Jacob Espín presentà el llibre "Grandes parroquias católicas" com a experiència concreta i Mn Carles Cahuana presentà el treball evangelitzador en l'acolliment de baptismes.

Publicació d'un llibre de pregàries

Mn. Francisco Javier Ondó Bindang, prevere de la diòcesi, ha publicat el llibre *Oracional. Oraciones cotidianas de la fe católica*. Es tracta d'un recull de les pregàries habituals de la pietat catòlica en llengua castellana.

El Seminari participa en la Vetlla de Santa Maria a Montserrat

La nit del 26 d'abril els seminaristes de Terrassa, juntament amb els del Seminari Conciliar de Barcelona i els del Seminari Interdiocesà, varen resar Vespres al Monestir de Sant Benet (Benedictines) i després varen participar en la Vetlla de Santa Maria al Santuari de la Mare de Déu de Montserrat.

Imatge de la Mare de Déu de La Salut a la Catedral

El divendres 28 d'abril Mons. Salvador Cristau celebrà la Missa vespertina a la Catedral i beneí la imatge de la Mare de Déu de La Salut que va ser col·locada a la Capella del Santíssim Sagrament.

Centenari del campanar de Viladecavalls

El diumenge 30 d'abril el Sr. Bisbe presidí la celebració de l'Eucaristia a la parròquia de Sant Martí de Sorbet de Viladecavalls amb motiu del centenari del campanar recentment restaurat.

Delegacions

DELEGACIÓ EPISCOPAL PER A LA VIDA CONSAGRADA

Terrassa 17 de març de 2023

A les comunitats i membres de la vida consagrada

Estimades,

Ja en plena Quaresma i camí cap a la Pasqua aprofito per informar i recordar algunes activitats que hem compartit i altres que estan programades.

La Jornada de la Vida Consagrada. Com cada any, la Delegació Episcopal organitzà aquesta jornada en dos moments. El diumenge 29 de gener al Centre Borja, a Sant Cugat del Vallès. I el dijous dia 2 de febrer amb la celebració de l'Eucaristia a la Catedral. En tots dos moments el nostre Bisbe ens recordava als membres de la Vida Consagrada la importància de “Caminar amb esperança” al servei sinodal de l'Església.

S'han portat a terme tres trobades de les quatre programades per zones. Totes han estat valorades molt positivament i és desig compartit el què es puguin continuar realitzant en diferents comunitats per tal de crear lligams, conèixer-nos i compartir la riquesa dels diferents carismes. Moltes gràcies a les comunitats que ho han fet possible i a tots els que hi han pogut assistir. Segur que molts hem vist fotografies de les diferents trobades en el Full Dominical del Bisbat.

Un dels objectius del Pla Pastoral Diocesà és conèixer més i potenciar **el Santuari de la Mare de Déu de la Salut**. Nosaltres també volem conèixer i estimar aquesta realitat tan nostra, i recordo que està programada una trobada allà mateix, **el dia 22 d'abril**. Serà de les 10 del matí a les 13:00h. Reservem el dia, i entre altres coses celebrarem junts LA PASQUA. Més endavant us enviarem el programa.

Que el camí quaresmal ens porti a viure plenament la Pasqua i, com Maria Magdalena, descobrim i siguem testimonis del Crist Ressuscitat.

Una abraçada

Conxita Baños CCV, Delegada

DELEGACIÓ EPISCOPAL DE PASTORAL FAMILIAR

Terrassa, 24 d'abril de 2023

Estimat Mossèn,

Com vam dir a la 1a trobada, tindrem la 2a trobada de Pastoral matrimonial i familiar.

Dissabte 6 de MAIG / 10-13:00, aquest cop al Santuari de SCHOENSTATT (Valldoreix). Aquí tens la ubicació. Per poder aparcar, aquí tens un bon lloc que està a 3 min. a peu del santuari.

Us adjuntem un PDF amb totes les aportacions sintetitzades dels 6 grups. Van participar-hi 80 adults, van aportar i va haver-hi moltes ganes de reballar. L'objectiu és plantejar una pastoral matrimonial i familiar renovada per evangelitzar avui.

Tant si vas venir a la primera trobada com si no, us demanaríem el següent, per treure el fruit que busquem d'aquesta segona jornada de treball.

Llegir els punts dels 6 grups per tenir una visió global del que va sortir.

Centrar-te només en les idees del grup en què vas estar.

Pensar PROPOSTES CONCRETES per poder portar a terme cadascuna de les idees.

Pensa com faries cada proposta en:

- una *parròquia petita* (40-200 membres)
- una *parròquia mitjana* (200-400 membres)
- una *parròquia gran* (400-800 membres)

Allà en el teu grup podràs explicar el que hagis pensat. Entre tots, a cada grup, intentarem de crear propostes el més aterrades possible.

Recorda...

Hem de DISCERNIR les propostes, no dir el primer que ens vingui al cap. Per això cal que portem a la pregària les idees, perquè l'Esperit Sant ens inspiri.

Que siguin propostes ATERRADES A LA REALITAT i alhora propostes plenes de FE i d'ESPERANÇA.

En el cas que no haguessis pogut venir a la primera trobada del març, si us plau, vine a aquesta; segur que les teves aportacions i treballar conjuntament amb els laics tan bons que tenim, donarà fruit.

Si us plau, per poder preparar millor la trobada, fes la inscripció aquí. És 1 minut, o menys.

Si hi ha persones/matrimonis que haguessin volgut venir i no van poder a la primera trobada, convida'ls!

MOLTES GRÀCIES per la teva implicació!

Units en la missió i amb ganes de veure-us!

Mn. Oriol Gil

Delegat de Pastoral Familiar

Rector de les parròquies de Montornès del Vallès

Protocol per la prevenció, detecció i actuació en cas d'abusos a menors i persones vulnerables

1. FINALITAT

La diòcesi de Terrassa, ha aprovat el present *Protocol per la prevenció, detecció i actuació en cas d'abusos a menors i persones vulnerables* recollint els criteris i la normativa de la Santa Seu contingudes en el document ***Norma de gravioribus delictis*** així com en les disposicions del Sant Pare i del Dicasteri per la Doctrina de la Fe i la normativa civil que li és aplicable per tal d'ajudar a prevenir, detectar i actuar en cas d'abusos a menors i a persones vulnerables.

En la redacció d'aquest document s'ha tingut en compte els *Criteris i orientacions en relació al protocol de prevenció i actuació d'abús de menors* aprovat a la diòcesi el mes de maig de l'any 2019, i més darrerament el document *Protocol marc per la prevenció i actuació en cas d'abusos a menors i equiparables legalment*, aprovat a l'Assemblea de la Conferència Episcopal Espanyola el mes de novembre de 2022.

En la base de la redacció d'aquest protocol es troba la visió evangèlica de l'amor que troba en Jesucrist la seva plenitud tot mostrant que l'amor de Déu és infinit i el porta a donar la vida per la salvació de la humanitat. Des d'aquesta orientació l'acció de l'Església ha de cercar sempre i per damunt de tot la salvació i el bé de cada persona tot respectant la seva integritat com a fill de Déu, i per tant propiciar la creació d'espais en els que el desenvolupament de les activitats pastorals, formatives o assistencials sigui expressió d'aquest compromís de l'Església en la cura i protecció de les persones, d'una manera especial de les més petites, febles i vulnerables.

La finalitat principal és la creació d'un sistema de protecció integral a les persones que afavoreixi el desenvolupament de la persona en la seva dignitat tenint en compte la prevenció i protecció davant els possibles abusos. Per això es tindran en compte els criteris aquí assenyalats en la selecció i formació per als que treballin o es relacionin en els àmbits eclesials, establint un codi de conducta i bones pràctiques.

A la vegada aquest document estableix els mecanismes per a detectar, denunciar i actuar amb la màxima diligència i fermesa davant les situacions de possible abús perpetrar per qualsevol membre del personal o col·laboradors en les activitats que es duen a terme a la diòcesi de Terrassa, protocol·litzant els procediments a seguir en aplicació de la normativa canònica i civil.

I finalment, aquest document ofereix el marc apropiat i les eines necessàries per l'acompanyament de les víctimes en el tractament de les situacions provocades per l'abús, així com també dels victimaris, cercant la reparació del mal causat, ajudant-los a que assumeixin la seva rehabilitació, passant de la justícia retributiva a la justícia restaurativa, expressió d'una major consciència, responsabilitat i compromís

Aquest protocol ha de ser aplicat a les parròquies i institucions de la diòcesi així com també a altres institucions i grups que estiguin en contacte amb menors i la responsabilitat dels quals recaigui sobre la pròpia diòcesi o parròquia. Els àmbits als quals pertoca són pastorals, formatius i assistencials: la catequesi parroquial d'infants i adolescents, els centres d'esplai o agrupaments, moviments infantils i juvenils i altres realitats d'Església que treballen amb menors, les escoles diocesanes i parroquials, els centres assistencials, infantils, familiars i sanitaris, les colònies i convivències amb menors, el reforç escolar, les escolanies parroquials, les corals infantils i les celebracions sacramentals.

2. MARC JURÍDIC

2.1. Conceptes

Segons l'APA (Associació Americana de Psiquiatria) en el *Manual Diagnòstic i Estadístic dels Trastorn Mentals; DSM-5* defineix els abusos sexuals infantils amb aquests termes: *“Qualsevol tipus d'activitat sexual amb un infant que estigui destinada a proporcionar una satisfacció sexual a un dels pares, un cuidador o qualsevol altre individu que tingui alguna responsabilitat sobre l'infant. Els abusos sexuals inclouen activitats com carícies als genitals de l'infant, penetració, incest, violació, sodomització i exhibicionisme indecent. També s'inclou com a abús sexual qualsevol explotació de l'infant sense necessitat de contacte, per part d'un progenitor o cuidador; per exemple, obligant, enganyant, atraient, amenaçant o pressionant l'infant perquè participi en actes de satisfacció sexual a tercers, sense contacte físic directe entre l'infant i el seu agressor”*.

Aquesta conceptualització s'ha d'estendre a qualsevol persona les capacitats cognitives i/o volitives de la qual siguin similars a les del menor, i aquesta circumstància està acreditada mitjançant un dictamen clínic i/o judicial.

La víctima és qualsevol persona menor de 18 anys o persona amb les seves capacitats limitades psíquicament o que tingui un ús imperfecte de la raó o aquells que equipara el dret al menor. És important tenir en compte, a més a més, alguns factors de risc com carències afectives, falta d'habilitats socials i de comunicació o la baixa autoestima.

El victimari o agressor és qui comet el delictes, aquí és important indicar que tot aquell menor d'edat que pel seu nivell de desenvolupament o situació de superioritat cometi aquests actes també serà objecte d'intervenció per part dels responsables.

2.2. Marc legislatiu civil

El coneixement o la recepció d'una denúncia d'abús a un menor obliga legalment, però també per ètica i responsabilitat, a la comunicació d'aquest fet a les autoritats, i aquesta obligació és molt més important que la confidencialitat o qualsevol tipus de relació personal, professional o pastoral. D'altra banda, tant el marc civil com l'eclesiàstic obliguen a actuar sempre que es coneguin fets d'aquesta naturalesa.

El marc legislatiu aplicable a aquest protocol és:

- **Convenció dels Drets de l'Infant** (Assemblea General de les Nacions Unides, 20 de novembre de 1989 – ratificada per Espanya el 6 de desembre de 1990): Art. 19.
- El 25 de maig de 2000, l'**Assemblea General de les Nacions Unides** va adoptar la Resolució "Un món digne per als infants".
- L'any 2004 l'ONU aprova el Protocol Facultatiu de la Convenció sobre els Drets de l'Infant relatiu a la venda d'infants, prostitució infantil i utilització d'infants en la pornografia infantil.
- L'any 2008 es va nomenar un Representant Especial del Secretari General sobre la Violència contra els infants.
- A nivell europeu, el **Consell d'Europa**, el 20 d'octubre de 2007, declara el **Conveni de Lanzarote** per a la protecció dels infants contra l'explotació i l'abús sexual; Espanya el ratifica el 2010.

- **Codi Penal** (Llei Orgànica 1/1995, de 23 de novembre): Art 1-11 De les garanties, penes i de l'aplicació de la Llei Penal tipifica els **Delictes contra la Llibertat i la indemnitat sexual del Menor**. Aquesta norma ha estat modificada en matèria de llibertat sexual el 2015 i el 2021 (arts. 178-194, 443 i 450), i ha explicitat, en aquest darrer article, el deure d'impedir delictes.
- El Codi Penal castiga totes les conductes de naturalesa sexual en les que estigui present o hi participi un menor de setze anys, amb l'única excepció que siguin consentides i realitzades amb una persona d'edat i maduresa similar.
- **Llei Orgànica 8/2021**, de 4 de juny de **Protecció Integral a la Infància i l'Adolescència davant de la Violència**: suposa la modificació parcial d'un important corpus jurídic detallat en l'apartat de Disposicions Finals: <https://www.boe.es/eli/es/lo/2021/06/04/8/con>

Estableix l'obligatorietat, abans assenyalada, de comunicació i el requisit imprescindible de no tenir antecedents penals per delictes contra la llibertat i la indemnitat sexual (agressió, abús, assetjament, exhibicionisme, provocació sexual, prostitució, explotació, corrupció de menors o tracta d'éssers humans), acreditant-ho oportunament mitjançant la presentació de certificat oficial expedit pel Ministeri de Justícia, per poder exercir funcions que impliquin el contacte amb menors.

- **Llei Orgànica 10/2022**, de 6 de setembre, de **Garantia integral de la llibertat sexual**. <https://www.boe.es/eli/es/lo/2022/09/06/10/con>
- **Protocol marc d'actuacions en casos d'abusos sexuals i altres maltractaments greus a menors**, signat per institucions civils jurídiques i institucionals de Catalunya, 13 de setembre de 2006.

2.3. Marc legislatiu canònic

A més del **CODI DE DRET CANÒNIC** de 1983, que ha estat reformat (8 de desembre de 2021) en el seu Llibre VI sobre les sancions penals a l'Església; hi ha altres documents que marquen la manera de procedir en el cas dels delictes comesos per clergues, membres de congregacions religioses o laics/ques que tinguin contacte amb menors en institucions religioses. Els documents més importants són:

- Motu proprio **Sacramentorum sanctitatis tutela**, de l'any 2001 (Joan Pau II), modificat amb les noves normes de 2010 (Benet XVI).

- **Normes sobre els delictes més greus reservats per a la Congregació per a la Doctrina de la Fe** (Benet XVI, 2010), que modifica el document anterior augmentat l'edat de la víctima als 18 anys i equipara la persona amb ús de raó imperfecta als menors d'edat.
- **Carta circular de la Congregació per a la Doctrina de la Fe a les Conferències Episcopals** (3 de maig de 2011): Línies Guia sobre els casos d'abús sexual de menors per part del clergat.
- **Institució de la Comissió Pontifícia per a la protecció de menors** (24 de març de 2014).
- **Directives de la Comissió Pontifícia per a la Protecció de menors** de 2015.
- **Motu proprio “Com una mare amorosa”** (Francesc, 4 de juny de 2016).
- **Carta al Poble de Déu** (Francesc, 20 d'agost de 2018).
- Motu proprio ***Vos estis lux mundi***, actualitzat a 25 de març de 2023.
- **VADEMÈCUM: sobre algunes qüestions processals davant dels casos d'abús sexual a menors comesos per clergues** (Dicasteri per a la Doctrina de la Fe, 5 de juny de 2022):
https://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_20200716_vademecum-casi-abus_sp.html
- **Llibre VI del CIC**: Les sancions penals a l'Església, canons 1311-1399.
- **Protocol de Prevenció i Actuació enfront a Abusos Sexuals i altres normes** de conducta promulgades per l'autoritat corresponent de la CONFER, instituts de Vida Consagrada o de les Diòcesis.
- **Protocol d'Actuació segons la legislació de l'Estat - Conferència Episcopal Espanyola - Secretaria General - Servei Jurídic (juny 2010).**
- **Protocol d'actuació de l'Església a Espanya per tractar els delictes més greus comesos contra la moral per part de clergues (modificat d'acord amb les noves Normes de la Santa Seu i aprovat per la Junta Episcopal d'Assumptes Jurídics en la reunió 267, de 22 de juliol de 2010, Conferència Episcopal Espanyola).**

D'acord amb aquesta normativa, si aquests delictes fossin comesos per clergues o laics amb missió i responsabilitat eclesial, aquests serien tractats tant des del Codi Penal com per les normes del Dret Canònic.

Els delictes que, per la seva gravetat, es reserven al judici del **Dicasteri per a la Doctrina de la Fe**, són:

- 1r Els delictes contra el sisè manament comesos per un clergue amb un menor de 18 anys. S'equiparà a menor la persona que habitualment té un ús imperfecte de la raó;
- 2n L'adquisició, la retenció o la divulgació, amb un fi libidinós¹, d'imatges pornogràfiques de menors per part d'un clergue en qualsevol forma i amb qualsevol instrument.

A més, tenint en compte el cànon 1398, el membre d'un institut de vida consagrada o d'una societat de vida apostòlica, i qualsevol fidel que gaudeixi d'una dignitat o exerceix un ofici o una funció a l'Església, si comet un dels delictes enumerats en el cànon 1398 §1 o en el cànon 1395 §3, ha de ser castigat segons el cànon 1336 §2-4 i amb l'afegit d'altres penes en proporció a la gravetat del delicte.

Les sancions per a aquests delictes s'han d'ajustar a la gravetat dels fets i poden arribar a ser la dimissió o la deposició de l'estat clerical per als sacerdots i les repercussions a què donin lloc per als laics.

En relació a aquests delictes, també es considera la figura d'acció dolosa (cànon 1378 §1), de comissió culposa (omissió de la deguda diligència, cànon 1378 §2), de concurs en el delicte (cànon 1328) i temptativa de delicte (cànon 1329), així com la resta de circumstàncies que puguin concórrer en la comissió del delicte (cànon 1321-1327).

Seguint el Motu proprio "*Vos estis lux mundi*", que indica l'obligació de col·laborar en les investigacions civils i canòniques, tant administratives com penals dirigides contra un clergue, religiós o laic amb responsabilitat, es perseguirà qui interfereixi o eludeixi participar en aquestes accions, imposant-li també la pena corresponent.

S'ha de facilitar poder denunciar, seguint també les orientacions de la Conferència Episcopal Espanyola (CEE) a "**les línies guia de l'Esborrany de Decret General sobre els abusos sexuals de menors i persones**

¹. Entenem amb "finalitat libidinosa" el que disposa "*Vos estis lux mundi*": "material pornogràfic infantil: qualsevol representació d'un menor, independentment dels mitjans utilitzats, involucrat en activitats sexuals explícites, reals o simulades, i qualsevol representació d'òrgans sexuals de menors amb finalitats predominantment sexuals" (art. 1 § 2).

vulnerables”: *“S’establirà una oficina a cada diòcesi o a cada província eclesiàstica –també en les circumscripcions constituïdes per instituts de vida consagrada o societats de vida apostòlica clericals de dret pontifici amb activitat a les diòcesis espanyoles–, per tal de facilitar i assegurar que les notícies o les denúncies sobre possibles abusos sexuals a què es refereix el Motu proprio “Vos estis lux mundi” siguin tractades en temps i forma d’acord amb la disciplina canònica i civil, respectant els drets de totes les parts implicades”.*

3. PREVENCIÓ DE L’ABÚS

3.1. Selecció del personal i els col·laboradors

L’acció preventiva comença amb la selecció de les persones implicades en la pastoral i la docència, així com en altres activitats ordinàries o extraordinàries organitzades per la pròpia Diòcesi, a través de les seves Delegacions Episcopals, les Càritas o les Parròquies; s’hi inclouen des dels sacerdots i seminaristes majors, als voluntaris, passant pels formadors, professors, catequistes, monitors d’activitats pastorals, entrenadors, personal d’administració i serveis dels centres educatius i tots aquells que potencialment tinguin contacte amb menors.

Aspectes importants de la selecció:

- Obligatorietat de la presentació del **Certificat Negatiu del Registre de Delinqüents Sexuals** per a totes aquelles persones que desenvolupin o hagin de desenvolupar la seva activitat professional o voluntària amb menors en l’àmbit de les institucions i/o activitats de la diòcesi. És convenient que aquest document es renovi després d’un temps prudencial d’exercici de l’activitat, establint-lo entre un i dos anys.
- Els sacerdots, religiosos i laics que participin en aquestes activitats rebran una formació bàsica sobre abusos sexuals, per tal que coneguin les normes que regeixen a la Diòcesi, a més a més, de sensibilitzar-los i comprometre’ls a treballar a favor de la protecció dels menors i potenciar la cultura del bon tracte en les estructures diocesanes.
- És convenient que tots els que col·laborin a la Diòcesi en tasques pastorals, formatives i assistencials, ja siguin ordenats, persones en procés formatiu, treballadors o voluntaris signin un document de Responsabilitat Personal en què explícitament manifestin:

1. El **rebuig personal** a tot tipus de maltractament o abús ja sigui físic, psicològic o sexual.
2. Que coneix la **doctrina de l'Església i les normes diocesanes** sobre el tracte amb menors i persones vulnerables i que, per tant, la persona que no compleix les normes incorre en un delicte que atempta greument contra la Llei de Déu, les normes eclesials i la legislació civil.
3. Que ha estat informat sobre totes aquestes lleis i el compromís dels organismes diocesans d'informar les autoritats eclesiàstiques i civils del seu incompliment.
4. Que, si cometés qualsevol acte d'aquest tipus, ho faria enganyant i traint la voluntat de l'Església, sent responsable dels seus actes i assumint-ne les seves conseqüències.
5. Que coneix el Codi de Bones pràctiques vigent a la diòcesi i es compromet a complir-lo íntegrament.
6. El firmant també es compromet a participar en les activitats de formació bàsica i d'actualització en matèria de Protecció de menors (Drets de l'Infant, maltractament infantil, prevenció, identificació i actuació en casos d'abusos sexuals a menors) que s'organitzin; sent aquesta formació de caràcter obligatori per a totes les persones que intervinguin amb menors (sacerdots, religiosos/es, laics, professors, catequistes, monitors,...).

És important l'entrevista personal, tant als treballadors com als voluntaris, la persona encarregada de realitzar la selecció explorarà, a través d'aquesta entrevista, la motivació, els interessos i les expectatives dels possibles candidats sobre el seu lloc i funcions a realitzar.

Sempre s'informarà de totes les normes vigents a la Diòcesi i que tinguin relació amb el tracte directe amb menors, així com l'obligatorietat de regir-s'hi i les sancions previstes en cas d'incompliment.

3.2. El Servei Diocesà d'atenció als abusos de menors i adults vulnerables

El *Servei Diocesà d'atenció als abusos de menors i adults vulnerables* va ser erigit pel bisbe diocesà el 29 de maig de 2020 (Decret 07/2020), atenent la sol·licitud del Sant Pare Francesc que en el motu proprio Vos

estis lux mundi de 25 de març de 2023, on es demana que a les diòcesis s'estableixin de forma individual o col·lectiva “un o més sistemes estables i fàcilment accessibles al públic per presentar els informes, incloent eventualment a través de la creació d'un ofici eclesiàstic específic”; a l'acord pres la CXV Assemblea Plenària de la Conferència Episcopal Espanyola dels dies 2 al 6 de març de 2020 de crear oficines destinades a la recepció d'informes relatius a conductes que podrien ser constitutives de delictes d'abusos sexuals; i a l'acord pres per la Conferència episcopal Tarraconense a les reunions núm. 233bis i 234 de 5 de març i 21 d'abril de 2020, respectivament, de crear aquestes oficines a nivell diocesà.

El Servei diocesà està format per un equip multidisciplinari d'especialistes en matèria de dret, psicologia, psiquiatria, mediació i atenció i acompanyament pastoral i espiritual.

Aquest equip és l'encarregat de realitzar les tasques d'acollida, escolta i acompanyament, i poden rebre denúncies, però no és l'encarregat del seu tràmit que és competència dels òrgans jurídics diocesans.

El Servei diocesà per a la recepció d'assessorament, informes i denúncies d'abusos sexuals a la Diòcesi consta a la pàgina web del Bisbat en el Portal de transparència i es pot contactar amb ell a través del correu electrònic: atenciovictimes@bisbatdeterrassa.org.

3.3. Programes de Formació Contínua per a la Protecció de Menors

Tots els agents pastorals (sacerdots, seminaristes, catequistes, voluntaris,...) que col·laboren en les diferents activitats organitzades per institucions diocesanes (catequesi, pastoral vocacional, pastoral missionera, pastoral familiar, Càritas, campaments diocesans, etc.), així com el personal docent i d'administració i serveis de les escoles diocesanes i parroquials, han de rebre formació en matèria de protecció de menors per tal que es compleixin els objectius de realitzar una prevenció primària efectiva i es creïn espais segurs en què els menors, i les persones equiparables legalment, puguin formar-se, conviure i desenvolupar-se de manera integral, sentint-se protegides.

Els programes formatius, organitzats per la pròpia Diòcesi, per la Conferència Episcopal Espanyola o per altres institucions eclesials o civils, comprendran diferents àrees temàtiques:

- marc jurídic civil i canònic
- enfocament intercultural sobre la infància

- conceptualització de l'abús i els seus tipus
- factors de risc i de protecció
- indicadors d'abús i la seva avaluació
- conseqüències de l'abús
- aspectes preventius i codis de bones pràctiques
- riscos en entorns digitals: identitat digital; *bullying*, *grooming*, *sexting*; riscos difícils de detectar: videojocs, reptes, moviments favorables a la corrupció de menors (moviment MAP)
- atenció a les víctimes, famílies, victimaris i comunitats afectades (acompanyament psicològic, jurídic, espiritual i pastoral)
- perspectiva teològica de l'abús: víctimes i victimaris
- justícia restaurativa: justícia retributiva / justícia restaurativa; tipus de processos en justícia restaurativa: mediació penal en el context eclesial, reunions de restauració, conferències grupals i cercles de sentències; el procés restauratiu

És convenient actualitzar periòdicament aquests programes de formació, de manera que responguin a les necessitats de les institucions diocesanes, comunitàries i de la societat en general, adaptant-se a les possibles reformes legislatives.

3.4. Codi de Bones Pràctiques

Com a base de la convivència dins de les institucions diocesanes i d'acord amb els principis continguts en aquest protocol diocesà, s'ha establert el següent codi de bones pràctiques:

1. Les mostres físiques d'afecte han de ser evitades en la mesura que sigui possible, i en tot cas, han de ser amb mesura i respectuoses i mai no han de ser ni semblar desproporcionades.
2. S'ha de respectar la integritat física del menor, de manera que se li permeti rebutjar activament les mostres d'afecte, encara que siguin benintencionades.
3. S'ha d'evitar estar tot sol amb menors en despatxos, sagristies, sales de catequesi, procurant sempre que les portes estiguin obertes, facilitant l'escolta i la visió als altres.

4. Si s'ha d'examinar un menor malalt o ferit, sempre es farà en presència d'un altre adult.
5. Si es dona una situació inusual en què hom es quedi tot sol amb un menor o s'hagi tingut un contacte físic rellevant per raons sanitàries o disciplinàries, s'informarà els pares
6. Les comunicacions privades amb menors es faran en entorns visibles i accessibles per als altres; es recomana que les portes en els despatxos siguin envidrades, tant en les de sacerdots com directors, professors, formadors i animadors de grups d'infants i adolescents. No s'ha de permetre que menors d'edat entrin a l'habitació o àrees privades d'un prevere, i en el cas que sigui a la rectoria, haurà d'estar acompanyat per un altre adult.
7. En referència al sagrament de la reconciliació o l'acompanyament espiritual amb un menor, s'ha de fer en un espai on un tercer pugui veure-ho amb claredat.
8. Les portes restaran obertes mentre hi hagi a l'interior d'una estança un menor; sent coherents amb la política de "portes obertes", també es poden cercar espais oberts que faciliten la presència d'altres persones.
9. Estan prohibits els jocs, bromes o càstigs que puguin ser violents o tenir una connotació sexual, evitant qualsevol conducta que impliqui contacte físic íntim, besar-se o despullar-se.
10. Com a conseqüència de la prohibició del càstig físic, també estan prohibides les quintades o jocs que impliquin actes vexatoris, denigrants o sexistes.
11. S'ha d'informar i es demanarà autorització materna/paterna signada sempre que es facin sortides, convivències, excursions, campaments i altres activitats que suposin que els menors dormin fora de casa. S'ha d'assegurar un nombre suficient d'acompanyants i distribuir les habitacions per sexes. Per norma general, els adults no compartiran habitació o altre tipus d'estança amb adolescents o infants en les convivències, acampades i viatges. Ara bé, si és necessari compartir habitació amb menors han de ser sempre dos o més adults. És recomanable convidar alguns pares a participar-hi, fins i tot amb una presència activa.
12. S'ha de respectar la intimitat a les dutxes, lavabos i vestidors quan els utilitzin menors. En cas que s'hi hagi d'entrar, sempre per una raó justificada, és convenient que hi entrin dos adults del mateix sexe que els menors. També es recomana respectar la distància personal mentre s'estigui a l'estança.

13. Quan les activitats acadèmiques i/o pastorals requereixin la comunicació o la trobada fora del context habitual, ja siguin presencial, correu electrònic, telèfon mòbil, xarxes socials o un altre canal aliè als oficials del centre, parròquia o grup, s'implementaran mecanismes de control parental. A més a més, sempre que s'utilitzi algun d'aquests mitjans per a convocar o coordinar activitats, els pares han de rebre els missatges.
14. És motiu immediat de cessament en l'activitat pastoral o educativa qualsevol relació sentimental, consentida o no, d'un adult amb menors d'edat (infants, preadolescents i/o adolescents).
15. Els sentiments d'afecte o enamorament cap a sacerdots, catequistes, professors o monitors sovint responen a la consideració de l'adult com un ídol. L'adult ha de tenir consciència i saber que les situacions derivades d'aquestes percepcions i sentiments sempre seran responsabilitat seva; per tant, sota cap circumstància s'ha de correspondre o insinuar, de manera que s'estableixin, de manera inequívoca i efectiva, uns límits adequats de comportament, relació i valoració cap als menors.
16. No s'han de fer captures privades d'infants i adolescents. Sempre que es facin durant el desenvolupament d'activitats educatives, lúdiques i/o pastorals es prendran, si és possible, amb dispositius tècnics de la parròquia o centre educatiu. Els pares consentiran expressament per escrit la presa i ús d'imatges, i la parròquia o el centre diocesà que realitzi l'activitat serà responsable de la seva custòdia i ús.

Quan, durant el desenvolupament d'una activitat, es vulneri alguna d'aquestes normes, la persona responsable de l'activitat (sacerdot, director de centre, monitor...) i, si s'escau, la mateixa Diòcesi actuarà amb rapidesa i diligència. Aquesta actuació podrà anar, en funció de la gravetat, des de l'observació dels fets i el suggeriment de millora, a l'amonestació, obertura d'expedient, allunyament de l'activitat educativa, pastoral o ministerial, acomiadament i comunicació a les autoritats civils en els casos més greus.

4. DETECCIÓ DE L'ABÚS

Les persones que treballen en l'àmbit pastoral i/o educatiu amb menors o persones vulnerables de la Diòcesi de Terrassa han de saber com poden identificar una situació de possible abús, per això, aquesta és una de les qüestions importants a tractar en la seva formació en matèria de protecció de menors.

La identificació d'una situació d'abús es realitza a través d'una sèrie d'**indicadors específics**, com poden ser els **físics**, la pròpia **revelació** o el **coneixement o comportament sexualitzat** d'un menor; i també indicadors inespecífics, que són més generals i que van associats a qualsevol situació de maltractament o abús a què hagi pogut haver estat exposat.

4.1. Indicadors específics

4.1.1. Indicadors físics

La presència d'aquests indicadors físics indiquen una alta probabilitat d'haver patit algun tipus d'abús. L'exploració d'aquests símptomes correspon als sanitaris, als que s'ha de recórrer sempre que es detecti embaràs, malaltia de transmissió sexual, lesions i/o dolor inexplicable o persistent a la zona genital, anal o pits, així com també esgarrapades, blaus o restes de fluids (sang o semen). Sempre que aparegui algun d'aquests símptomes es comunicarà als pares o tutors del menor, i serà necessària l'exploració immediata i, si pot ser, acompanyat el menor d'algun dels seus responsables.

4.1.2. Revelació de l'abús

Quan un menor comunica que està sent objecte d'abús sexual, o algú del seu entorn ho fa arribar, no s'ha de qüestionar o menystenir el testimoni, ja que l'experiència mostra que aquest és un dels indicadors més importants de la violència sexual. Aquesta comunicació es pot fer directament o indirecta; encara que no és freqüent la **revelació directa**, hem de saber que la persona que la recull ha de facilitar la seva expressió en un ambient de calma, acompanyant emocionalment el menor i evitant preguntes que corresponen a professionals sanitaris i judicials, davant la possible interferència a la possible investigació i el fenomen de la *victimització secundària*.

La **revelació indirecta** és més freqüent en infants més petits o més introvertits, de manera que expressen que alguna cosa ha passat o està passant a través del dibuix, relats escrits, preguntes sobre sentiments o relacions personals, o situant el que ha passat en una tercera persona.

Davant d'una revelació és molt important actuar de la manera adequada, en general, l'escolta s'ha de fer en un lloc adequat, respectant els temps de l'infant o adolescent, evitant interrompre'l, i en un context d'escolta, recolzament i disposició a ajudar.

Aquesta seria una de les poques situacions en què es recomana evitar la presència d'altres persones.

Com actuar davant la revelació de l'abús

- a) Mostrar sensibilitat a les necessitats de l'infant o la persona vulnerable, entenent que quan un menor confia el seu secret o mostra clarament el que està passant, la tasca primera i principal és donar-li recolzament. Una persona abusada és vulnerable, un menor més, i necessita sentir que se'l creu i per això li expressarem explícitament la nostra disposició a escoltar-lo i ajudar-lo, evitant així amplificar el seu patiment i ansietat.
- b) No s'ha de posposar la revelació, és a dir, se l'escoltarà en el moment que ha triat per comunicar què ha passat o està passant.
- c) Mantenir la calma i tenir una actitud d'escolta activa: comportar-se amb calma i comprensió mostra al menor que podem acceptar el relat i això l'anima a explicar què ha passat. Es recomana no interrompre ni evidenciar les nostres emocions (còlera, estupefacció, indignació...). Tampoc no hem de dirigir la conversa, és a dir, no preguntarem com si fos un interrogatori, ni jutjarem, ni etiquetarem.
- d) Donar recolzament i confiança, controlar la reacció emocional normal en una situació com aquesta, comporta ser molt mesurats a l'hora de recollir la informació; per això, les preguntes han de ser obertes i generals (només cal conèixer els fets, sense entrar en qüestions específiques). És important tenir en compte que anar al detall pot generar vergonya, incomprensió o culpa en els menors i en aquell moment cal que senti una actitud d'escolta, recolzament i ajuda.
- e) Ser conscients del que cal dir i del que no cal dir al menor:
  - **Cal dir-li:** que es confia en el que diu i que ha fet bé d'explicar-ho. Que és valent i que no és culpable del que ha passat. Que el que ha passat és una cosa dolenta i que les coses dolentes s'han de dir, no poden ser un secret. Que es parlarà amb els seus pares i altres persones que l'ajudaran. Animar-lo a parlar amb persones amb qui se senti bé.
  - **El que no cal fer o dir:** no es pot demanar detalls en el relat inicial que podrien distorsionar-lo. No prometre res que no es pugui complir, inclòs el fet de guardar el secret. No es qüestiona el relat del menor; no es tracta de valorar la versemblança del que relata.

- f) Ser sincers i avançar-li el que es farà; això suposa respondre afirmativament i negativament a les preguntes, donar l'explicació oportuna i reconèixer que no sabem res més, quan sigui el cas. A més, s'orientarà l'infant o l'adolescent a l'estatus de seguretat perduda per l'abús, referenciant les figures paterna i materna i els professionals que puguin ajudar-lo com a facilitadors en la recuperació del seu equilibri emocional.
- g) Posar per escrit el que l'infant o adolescent ha relatat tan aviat com sigui possible, reflectint la data, lloc i hora, procurant recollir el més textualment possible allò que s'ha relatat i explicant també l'actitud del menor (nivell de moviment físic, mirada, malestar físic, sentiments, fluïdesa del relat, pauses, contenció o expressió emocional,...).
- h) Informar immediatament els pares del que ha manifestat el seu fill, orientant-los com han de procedir (conveniència de la realització d'una exploració mèdica i formulació de la denúncia, evitant el contacte amb altres professionals inicialment); oferint-los recolzament psicològic i espiritual i assistència jurídica, a més de l'acompanyament de la institució en la que ha passat els fets, en les persones encarregades a la Diòcesi.
- i) Informar del que ha passat al delegat de la diòcesi encarregat d'aquesta àrea a la Diòcesi, sempre que els pares o tutors hagin consentit la comunicació de la informació, que es posarà a la seva disposició en un termini inferior a 24 hores des del moment en què es tingui coneixement dels fets i s'interessarà per l'evolució al llarg de tot el procés.

4.1.3. Indicadors sexuals

En aquesta àrea ens referim a conductes sexualitzades o auto-erotitzades que no són freqüents en infants i/o adolescents:

- Coneixements sexuals precoços o inadequats a l'edat, tenint en compte que no és el mateix abús que negligència.
- Conductes sexualitzades distingint entre infants menors de 12 anys i adolescents:
  - A. Infants menors de 12 anys:
    - Erotització en les interaccions amb altres (intents de seducció), apropament íntim, exhibicionisme i preguntes inadequades

- Masturbació compulsiva
- Apropaments peculiars
- Intents de petons inadequats

B. Adolescents:

- Erotització en les interaccions amb altres
- Ús de la força física o la coerció psicològica per accedir sexualment a altres
- Promiscuïtat, prostitució
- Excessiva inhibició sexual

4.2. Indicadors inespecífics

Són coneguts també com indicadors de baixa capacitat predictiva, ja que poden aparèixer com a reacció a diverses situacions potencialment estressants o traumàtiques per als menors:

- Síntomes psicossomàtics (mal de cap o abdominal, cansament, insomni,...).
- Por a estar sol o amb una persona determinada.
- Problemes d'alimentació (anorèxia, bulímia) o son (intensa activitat onírica, malsons, desvetllaments nocturns).
- Expressió emocional d'ansietat, depressió, agressivitat, vergonya...
- Rebuig al contacte físic i/o mostres d'afecte en la relació habitual.
- Resistència a despullar-se o dutxar-se.
- Conductes auto-lesives.

5. ACTUACIÓ DAVANT L'ABÚS

5.1. El procés canònic

Complint amb la normativa vigent, tant civil com canònica, sempre que es tinguin sospites fonamentades o notícia d'un possible cas d'abús dins de qualsevol de les institucions diocesanes o de la vida religiosa (Seminaris, Col·legis, Parròquies, Càritas, activitats pastorals o lúdiques organitzades

per Delegacions Episcopals o qualsevol altra que estigui dins de l'àmbit de responsabilitat) s'activarà el protocol d'actuació previst.

Aquesta manera de procedir, es regeix pels principis bàsics de **protecció**, tant de la integritat física com psíquica (evitant la doble victimització) i moral, així com de la seva identitat; **informació als pares o tutors legals i mobilització i oferiment dels recursos necessaris** per al seu assessorament, atenció i acompanyament en el procés judicial i personal, tant a la víctima com a la seva família.

A més, en cas de donar-se aquesta situació dins d'una institució eclesiàstica i seguint la norma canònica, s'actuarà d'acord amb la norma establerta, de manera que l'Ordinari, en funció del fonament de la denúncia i mitjançant un decret, la desestimarà o obrirà una investigació prèvia. Aquest decret ha de determinar el sacerdot que se n'encarregarà, sent idoni aquell llicenciat en Dret Canònic i que tingui coneixements psicològic-psiquiàtrics; també nomenarà un altre sacerdot que exercirà de notari, dos assessors –experts en matèries jurídiques i psicològic-psiquiàtriques–, podent, a més a més, nomenar una persona que acompanyi la persona que denuncia i els seus familiars per garantir-ne l'acompanyament.

Durant el temps que duri la investigació prèvia, i fins i tot quan conclogui, es poden prendre mesures cautelars i els observadors han de vetllar pel seu compliment.

Un cop conclusa aquesta fase, l'Ordinari emetrà un nou decret, i podrà arxivar-ne la causa quan no s'hagi acreditat suficientment, no es pugui concloure o no s'hagi acreditat la imputabilitat, en tot cas es pot reobrir si sorgissin noves denúncies; o procedir a l'enviament de l'expedient al Dicasteri per a la Doctrina de la Fe, fins i tot havent prescrit. En cas d'existir procediment en la jurisdicció civil, es pot interrompre la investigació canònica i, sempre que sigui procedent, s'informarà el Ministeri Fiscal i es col·laborarà amb les autoritats civils.

5.2. Línies guia d'actuació canònica

És necessari que totes les persones que treballen en el *Servei Diocesà d'Atenció als abusos de menors i persones vulnerables* coneguin el procediment canònic que s'inicia un cop es té notícia d'un possible cas d'abús o se'n rep una denúncia.

Les pautes generals a tenir en compte durant la tramitació són les següents:

- Garantir l'interès superior del menor.
- Treballar per a la reparació de cada persona involucrada.
- Recopilar el testimoni de la víctima sense demora i d'una manera apropiada per al propòsit i per evitar-li major dany.
- Il·lustrar la víctima sobre els seus drets i com procedir, incloent-hi la possibilitat de presentar proves i sol·licitar ser escoltats, directament o a través d'un intermediari.
- Informar la víctima, si així ho sol·licita, dels resultats de les etapes individuals del procediment.
- Encoratjar la víctima a recórrer a l'assistència de consultors civils i canònics.
- Preservar la víctima i la família de qualsevol intimidació o represàlia.
- Protegir la imatge i l'esfera privada així com la confidencialitat de les dades personals de la part perjudicada.

Sempre s'ha de garantir la **presumpció d'innocència**, protegint la reputació de la persona sospitosa. Llevat que hi hagi raons serioses per el contrari, la persona sospitosa ha de ser informada amb rapidesa dels càrrecs que se l'imputen per poder-se defensar, tenint en compte el c. 1728 §2. Se li informará de la conveniència d'utilitzar l'assistència de consultors civils i canònics. També se li oferirà assistència espiritual i psicològica.

Quan hi hagi motius per creure que els delictes es poden repetir, es prendran sense demora les mesures cautelars oportunes, ja des de la fase d'investigació prèvia, quan hi ha víctimes menors o persones que habitualment tenen ús imperfecte de la raó a la que el dret reconeix igual tutela.

Tot ha de quedar per escrit i arxivat en el *Servei Diocesà d'atenció als abusos de menors i persones vulnerables*.

5.3. La justícia restaurativa

L'abús sexual produeix un dany psicològic, moral i espiritual en les persones que el pateixen que, en molts casos, no s'arriba a curar degut fonamentalment al tipus de processos judicials en què, les persones que denuncien, poden arribar a sentir-se excloses.

Per aquesta raó, l'Església, que és Mare, ha de treballar activament i promoure un altre estil a l'hora de fer una atenció integral a aquestes persones, de manera que el seu acompanyament, sempre que les parts vulguin, perjudicat i denunciat, pugui tancar el procés d'una manera restaurativa.

Howard Zehr, un dels pioners en el camp de la justícia restaurativa, considera *“el procés restauratiu com un procés que involucra, en la mesura del possible, els afectats pel delicte per així, col·lectivament, identificar i abordar els danys, les necessitats i les obligacions per tal de curar i fer les coses bé”*.

La justícia restaurativa implica activament l'ofensor, el perjudicat i els seus entorns, també les institucions i la comunitat. En són característiques fonamentals:

- En el centre hi ha la persona, el que ha passat i el dany que això li ha causat.
- L'entorn institucional tracta de qualificar el dany que ha patit la víctima i així determinar de quina manera es pot compensar.
- Es busca reduir la condemna que ha de complir l'ofensor, a través de la reconciliació i el treball per buscar una harmonia i el perdó.
- Cal que les parts es reuneixin per a buscar solucions.
- Es realitza un treball, no només de reparació, sinó també de prevenció.

Són objectius de la justícia restaurativa, i que l'Església els assumeix com a propis, els que enumerem a continuació:

- a) Donar recolzament a les víctimes, donar-los una veu, motivar-les a expressar les seves necessitats, permetre-les participar en el procés de resolució i oferir-los ajut.
- b) Reparar les relacions malmeses pel delicte i el pecat.
- c) Denunciar el comportament criminal com a inacceptable i reafirmar els valors i principis de l'Església.
- d) Motivar la responsabilitat de totes les parts relacionades, especialment de l'ofensor i de la institució on s'ha produït el dany.
- e) Identificar resultats restauratius i directes.

- f) Reduir la reincidència motivant el canvi de l'ofensor, facilitant-ne la reintegració a l'Església i la seva conversió.
- g) Identificar els factors que causen o faciliten la comissió dels delictes i informar els responsables, Ordinari i Superior major, perquè implementin estratègies preventives, de detecció eficaç i d'actuació en casos de sospita o denúncia.

Document final de la fase continental del Sínode

1. Introducció: l'experiència de l'Assemblea continental europea

1. L'Assemblea continental europea es va reunir a Praga en el marc d'un camí iniciat l'any 2021: el Sínode 2021-2024, «Per una Església sinodal: comunió, participació, missió». Els fruits de la primera fase del Sínode, dedicada a la consulta del Poble de Déu, que va implicar milions de persones, s'han sintetitzat en el *Document de treball per a l'Etapa Continental* (DEC). Aquest, al seu torn, va ser sotmès a les nostres Esglésies locals –així com a les de cadascun dels altres continents–, amb l'objectiu de recollir-ne el seu ressò i facilitar el diàleg entre les Esglésies locals a Europa.
2. Era la primera vegada en què, a Europa, el Poble de Déu –bisbes, preveres, diaques, consagrades i consagrats, laics i laiques– es reunia per a escoltar-se i dialogar, en un ambient de pregària i d'escolta de la Paraula de Déu¹. Va ser una experiència nova i inesperada. Durant els dies de treball, l'alegria de formar part de l'Església, que abans havíem experimentat en l'etapa diocesana, va florir i es va multiplicar. Cadascú va tenir l'oportunitat de confrontar-se amb realitats diferents a les que viu i junts vam descobrir la nostra comuna adhesió a Crist. De vegades experimentem tensions i incerteses, però ens adonem que, sobre la base de la fe en el Senyor, podem seguir caminant junts. Al final de quatre dies d'escolta i diàleg a partir dels ressons suscitats pel DEC en les Esglésies locals de les quals provenim, com a Assemblea continental europea ens adonem que hem viscut una experiència profundament espiritual a través del mètode sinodal. Donem gràcies a l'Esperit que ens ha guiat pel do que hem rebut i aquí volem compartir-lo.
3. Hem aprofundit les intuïcions que les comunitats eclesials del nostre continent han madurat a través del procés sinodal, així com en les

¹ El CCEE (Consell de Conferències Episcopals Europees) i la UCESM (Unió de Conferències Europees dels/de les Superiors/es Majors) van convidar les comunitats de vida contemplativa d'arreu del continent a acompanyar els treballs de l'Assemblea amb la pregària, d'una manera especial amb l'adoració silenciosa contínua.

tensions i els interrogants a què s'enfronten les Esglésies europees. Aquest treball, ric i apassionant, tampoc no ha estat exempt de problemes i dificultats, que ens ha permès mirar als ulls l'Església que és a Europa, amb tots els seus tresors, començant pels de les grans tradicions llatina i oriental que la conformen. En aquest itinerari d'escolta mútua, hem entès que podem estar units en la diversitat: *«Les diversitats, que no falten –per història, cultura, tradicions, contextos socioreligiosos– constitueixen una gran riquesa. Hem experimentat la bellesa del diàleg a 360 graus, no només Est i Oest, sinó també Nord i Sud, no ho oblidem: des de Xipre i Malta fins als Països nòrdics. Estem intercanviant dons preciosos que generen fraternitat i ens disparen per a la missió»* (Intervenció lliure d'un convidat).

4. Amb una consciència que ha anat creixent a mesura que es desenvolupava l'Assemblea, avui sentim que podem afirmar que la nostra Església és bella, portadora d'una diversitat vital que és també la nostra riquesa. Sentim que l'estimem encara més profundament, malgrat les ferides que ha provocat, per les quals ha de demanar perdó per poder passar de veritat a la reconciliació, a la guarició de la memòria i a l'acolliment de les persones ferides. Estem convençuts que aquests sentiments també omplen el cor de totes les persones que a partir de setembre de 2021 s'han deixat implicar en el camí del Sínode 2021-2024.

1.1. Composició de l'Assemblea i organització del seu treball

5. Les Esglésies a Europa es caracteritzen per una gran varietat lingüística, cultural i de ritus. En total, l'Assemblea estava formada per 200 persones: 140 delegats dels 39 membres del CCEE² (cadascun podia nomenar-ne fins a un màxim de quatre), als quals s'hi van afegir 42 convidats, en representació de la Secretaria general del Sínode, de les Comissions del CCEE, i d'un seguit d'institucions, xarxes, associacions i moviments de l'Església catòlica actius a nivell continental. A més, cada membre del CCEE va escollir fins a un màxim de deu delegats (en nombre total de 269 participants) que van participar en els treballs en

² Pel que fa als membres del CCEE, s'indica simplement el nom del país, excepte: l'eparquia de Mukàtxevo, Ucraïna (amb la distinció entre l'Església greco-catòlica i la llatina), i les dues Conferències Episcopals multinacionals: la dels Països nòrdics (Suècia, Dinamarca, Noruega, Finlàndia, Islàndia) i la Conferència Episcopal Internacional dels Sants Ciril i Metodi (Sèrbia, Macedònia del Nord, Montenegro i Kosovo). Els grups de treball s'indiquen a través de la llengua que utilitzen.

línia a través d'Internet i van aportar la seva contribució als treballs de grup en línia. Finalment, per tal d'estar al servei dels treballs, hi eren els membres del Secretariat del CCEE i de la Secretaria general de la Conferència Episcopal Txeca, així com el Comitè de redacció d'aquest Document i l'Equip de Mitjans de Comunicació³.

6. Després de la publicació del DEC, s'havia convidat cada Església local a treballar el document i comentar-lo. En plenari, la delegació de cada membre del CCEE va compartir els comentaris al DEC recollits en cada Església local. Aquests informes es van inspirar en les preguntes formulades en el n. 106 del DEC. Cada Església local així com les Conferències episcopals van organitzar el procés de recollida dels comentaris al DEC i la seva presentació de la manera més adequada i apropiada al seu context i circumstàncies.
7. Els treballs de l'Assemblea continental europea de Praga es van desenvolupar en cinc llengües (alemany, anglès, francès, italià i polonès). Després de la sessió d'obertura, els treballs⁴ es van dividir en tres unitats, cadascuna de les quals s'havia estructurat com una àmplia conversa espiritual: les delegacions prenen la paraula en l'assemblea plenària; compartir els ressons en els grups de treball; expressió i recollida dels punts compartits novament en plenària (informes dels grups i intervencions lliures). Els delegats participants en línia es van dividir en grups que treballaven en una plataforma, aportant la seva contribució a l'assemblea en una sessió especial (informes de grup en línia).
8. Per una opció deliberada de transparència i amb l'objectiu de permetre una participació el més àmplia possible, totes les sessions plenàries de l'Assemblea continental europea de Praga es van retransmetre en directe i les gravacions continuen disponibles al canal de YouTube del Gabinet de Premsa del CCEE⁵. El text de les contribucions de les delegacions, de les altres intervencions, discursos i homilies, així com els resums dels grups de treball, estan disponibles a la pàgina web oficial⁶ de l'Assemblea continental europea. D'aquesta documentació procedeixen les cites que s'intercalen en aquest Document, que pretenen representar d'aquesta manera la riquesa i la vivacitat de l'intercanvi a través de la veu directa d'aquells que hi han participat. Les cites s'han

³ La llista completa de participants es troba a l'Annex A.

⁴ El programa de treball detallat es pot consultar a l'Annex B.

⁵ <https://www.youtube.com/@CCEEMediaoffice/streams>

⁶ <https://prague.synod2023.org/en/>

escollit perquè expressen de manera concisa, potent o precisa sentiments compartits també per altres aportacions, no s'insereixen per avalar una determinada posició⁷.

9. La Presidència del CCEE va encarregar específicament a una Comissió de redacció l'elaboració d'aquest Document. El treball va començar amb l'escolta de totes les aportacions, informes i intervencions presentats durant els treballs i a partir de l'esquema suggerit per la Secretaria general del Sínode. Un esborrany inicial es va llegir durant una de les sessions de l'última jornada dels treballs, obtenint l'aprovació de l'Assemblea. Les reaccions i les propostes de modificació d'aquest text s'han recollit, tant durant la sessió plenària com a través de l'enviament de textos escrits, que han estat examinades per la Comissió de redacció modificant el text on fos necessari, fins a donar la forma definitiva al document.
10. L'objectiu d'aquest Document és únicament proporcionar una descripció concisa dels treballs de l'Assemblea continental europea i oferir la contribució de les Esglésies europees al diàleg a nivell de l'Església de tot el món i, en particular, a la redacció de l'*Instrumentum laboris* de l'Assemblea sinodal que se celebrarà l'octubre de 2023. Per tant, expressa les intuïcions principals i les consonàncies registrades, així com també les divergències i les tensions que no van deixar de sorgir, abans d'identificar les prioritats a sotmetre al discerniment de l'Assemblea sinodal que s'està preparant actualment. Es tracta d'un informe que l'Assemblea continental europea va reconèixer com a fidel al treball realitzat. El Document no ofereix solucions ni interpretacions teològiques, sinó que pretén presentar les tensions plantejades per les Esglésies locals. No s'ha d'interpretar, doncs, com l'expressió d'una posició definitiva ni com la indicació de les estratègies operatives de les Esglésies europees pel que fa a les qüestions sobre les quals es farà el discerniment en les fases posteriors del procés sinodal.
11. Després d'exposar breument alguns elements fonamentals del context en què viuen i treballen les Esglésies locals europees, en el qual, per tant, també s'ha de situar l'Assemblea continental de Praga, el text passarà a identificar set intuïcions que poden apuntalar el camí cap a

⁷ En considerar aquestes cites, cal tenir en compte que sovint es tracta de la traducció d'una llengua de les cinc llengües de treball d'un text originàriament formulat en una llengua diferent.

una Església sinodal en perspectiva europea, i per tant set tensions de les quals les Esglésies locals se senten interpel·lades per a continuar el seu camí; a continuació, es conclourà amb la formulació del que les Esglésies europees consideren com a prioritats per al treball de l'Assemblea sinodal d'octubre de 2023.

1.2. Alguns trets del context en què viuen les Esglésies europees

12. Durant les sessions de treball de l'Assemblea, vam conèixer la notícia del dramàtic terratrèmol que va afectar el sud de Turquia i el nord de Síria el 6 de febrer de 2023. Desenes de milers de persones hi van perdre la vida. En la pregària, l'Assemblea va expressar la seva solidaritat amb els afectats especialment pel terratrèmol.
13. Europa està profundament afectada pel dolor i el sofriment per la guerra d'agressió desencadenada contra Ucraïna fa un any. L'Assemblea va quedar profundament tocada per la presència de persones que provenien de les regions afectades. La situació va fer emergir noves preguntes: *«Faríem bé, juntament amb l'Església universal, de reflexionar sobre com mostrar Crist en les condicions de guerra i post bèl·liques. Com arribar a les persones afectades per la violència i la violació amb la Bona Nova?»* (Ucraïna, Església llatina).
14. Les Esglésies locals europees estan profundament colpides per les ferides causades pels abusos sexuals i altres tipus d'abús. Es va subratllar, en primer lloc, que la veu valenta de les víctimes *«ha arribat al cor del que és necessari per a la nostra Església: la conversió»* (Irlanda). Atès que la confiança i la credibilitat de l'Església estan en joc, cal afrontar tant els casos d'abusos i les ferides que causen, com la qüestió de la seva gestió per part de les autoritats de l'Església.
15. L'experiència sinodal es desenvolupa dins del context peculiar que caracteritza les Esglésies europees, a partir de les diversitats que les travessen, que de vegades creen tensions entre les seves parts: entre l'Europa oriental i l'occidental, llegat de la divisió del continent en blocs oposats al final de la Segona Guerra Mundial, així com entre el Nord i el Sud, entre països que tenen una forta tradició catòlica i altres on els catòlics o fins i tot els cristians representen una minoria des de fa segles. No obstant això, el treball de l'Assemblea revela una imatge d'Europa i de les Esglésies europees molt més diversa que els estereotips tradicionals de grans blocs homogenis contraposats.

El pluralisme confessional que ha caracteritzat Europa durant segles és avui el terreny sobre el qual floreixen iniciatives ecumèniques de molts tipus, començant per l'ecumenisme de la praxi.

16. El context religiós de l'Europa contemporània està marcat sobretot pel fenomen de la secularització: «*La nostra rica tradició cristiana europea també comporta un bagatge que portem amb nosaltres en un context de marcada secularització. En aquest context, hem d'obrir nous camins al desig d'“anar a trobar tothom amb la llàntia encesa de l'Evangelí”*» (Malta). «*Una actitud negativa que condemna el món i la societat és estèril. Tenim molt a oferir al món, però també en tenim molt a rebre. L'obertura al món ens pot ajudar a comprendre millor l'Evangelí. [...] Tot el procés sinodal ens convida a comprendre els signes del nostre temps, també els signes de la societat secularitzada contemporània*» (Bèlgica). Entre els reptes actuals hi ha la necessitat de comprometre's en un «*diàleg amb la cultura i el pensament contemporanis, sobre temes com la intel·ligència artificial, la robòtica o la identitat de gènere (LGBTQIA+)*» (Portugal). Malgrat les dificultats, el procés sinodal és considerat una oportunitat dins d'una cultura secularitzada: «*Eixamplant la nostra tenda, hem de ser capaços d'acompanyar el major nombre de persones possible en el camí de l'experiència cristiana*» (Mònaco).
17. Les Esglésies a Europa també han de fer front al problema de les migracions. Són causades per guerres o situacions econòmiques desastroses, i també allunyen els membres de les comunitats cristianes, els empobreix i els fan gairebé irrelevants. Moldàvia remarca que hi ha comunitats «*que estan en perill per diferents motius, en primer lloc la pobresa i el fenomen de la migració, de desaparèixer i de veure interrompuda la transmissió de la tradició de fe*». En altres llocs, les comunitats lluiten per fer front a una aflluència sobtada de migrants, que aviat poden constituir una gran majoria: «*La nova realitat de l'Església catòlica a Grècia: 50.000 catòlics grecs i 150.000 catòlics immigrants i refugiats. [...] Algunes parròquies tenen una majoria estrangera (95% en les tres parròquies del centre d'Atenes, a Rodes, a Míkonos), amb poca presència de grecs. [...] Alguns centenars d'africans són clandestins perquè no tenen documents. Altres parròquies mostren un rostre multinacional. Només a les illes amb una presència catòlica centenària tots són grecs. El problema s'agreuja pel fet que milers d'immigrants viuen a les ciutats, pobles i illes sense la presència d'un rector catòlic, i per tant sense una vida d'Església catòlica*» (Grècia).

18. En diverses ocasions es va subratllar que les Esglésies a Europa són Esglésies del martiri. Alguns van proposar elaborar un martirologi comú europeu *«per a difondre la memòria dels màrtirs del nostre continent i deixar-nos guiar pel seu testimoni per a créixer en la fe i la fidelitat en la nostra identitat cristiana i catòlica»* (Intervenció lliure d'un convidat).
19. Enmig de reptes tan complexos, la majoria de les delegacions ha expressat la necessitat de revitalitzar l'escolta de la Paraula de Déu: *«És fonamental que l'Església doni a la Paraula de Déu tot l'espai que mereix, reintegrant la dimensió espiritual en la seva vida ordinària, en totes les seves activitats pastorals i també en el desenvolupament de l'activitat de govern»* (França).

2. Per una Església sinodal en perspectiva europea

20. La discussió i l'intercanvi a partir del DEC han portat a la identificació de set punts de referència per al camí de construcció d'una Església sinodal en perspectiva europea. Es tracta d'intuïcions compartides de les quals tots podem inspirar-nos i d'idees per a implementar-les encarnant-les en els contextos locals concrets: 1) la dimensió espiritual de la sinodalitat, en una perspectiva de conversió contínua a Crist; 2) el redescobriments de la dignitat baptismal comuna i les seves implicacions; 3) el lligam essencial entre sinodalitat i missió; 4) el diàleg com a estil de vida de l'Església; 5) el compromís de superar els prejudicis i reconciliar la memòria; 6) l'atenció preferent a les famílies, les dones i els joves; 7) l'adopció del mètode sinodal per a tots els processos eclesials.

2.1. En camí amb Crist, plens del seu Esperit

21. L'estil de vida de Jesucrist, la seva existència *kenòtica* al servei de la humanitat, és un camí que tot cristià i tota comunitat cristiana estan convidats a emprendre: *«La conversió, entesa com a conformació interior i exterior a Crist servent, hauria de ser el primer i l'últim criteri del camí sinodal, que configura l'estil de l'Església del futur»* (Turquia). El mateix terme "sínode" fa referència a la persona de Jesucrist: *«En el nostre camí sinodal es va subratllar la imatge de l'Església com a comunitat de tots els fidels de Crist. Els fidels que estan amb Crist, que deia d'ell mateix: "Jo soc 'hodos' = el camí (també: la veritat i la vida)". [...] Els cristians són "synodoi" (Ignasi d'Antioquia). Així*

doncs, la sinodalitat és, en primer lloc, el “con-cristianisme”. I els “synodoi” són tots els “amb-Crist”. És a dir, precisament perquè amb Crist, i només sobre aquesta base cristològica, tots els batejats són “synodoi” en el temps de la salvació, en el seguiment de Crist i en el servei als germans i les germanes, en el seu pelegrinatge cap a Crist ressuscitat» (Bòsnia i Hercegovina).

22. De manera complementària, moltes intervencions en les plenàries i en els treballs de grup van assenyalar l'Esperit Sant com el principal protagonista i motor del camí sinodal. Així ho va subratllar el teòleg txec Tomáš Halík en la seva reflexió espiritual introductòria: «*Sobretot, és a través de l'espiritualitat –l'experiència espiritual de cada un dels creients i de tota l'Església– que l'Esperit ens introdueix de mica en mica en la totalitat de la veritat*». Ho vam experimentar directament durant l'Assemblea de Praga, meditant sobre la icona de la Pentecosta compartida per l'Església d'Eslovàquia: tots els assistents estan units, encara que els colors dels seus vestits siguin diferents. La imatge reflecteix el que s'ha viscut: la diversitat de les opinions expressades no és un obstacle per al desig declarat per tots de ser fidels a Crist i participar junts en la construcció d'una Església de la unitat en la diversitat, guiada per l'Esperit Sant, *cum Petro et sub Petro*.
23. Avançar en el camí sinodal demana «*mantenir un esperit de discerniment continu perquè l'Església pugui ser sempre un lloc de trobada personal i comunitària amb Jesús i el seu Evangeli, i un punt de partida per a la missió*» (Portugal). Si Crist és el nostre model i l'Esperit és la font de l'energia que ens empeny, l'actitud de conversió i la cura de la dimensió espiritual són indispensables per a mantenir-nos atents a la seva veu. En el cor d'una Església sinodal només hi pot haver una relació personal amb Déu: «*Només quan tenim una experiència personal de Déu Pare podem ser germans i germanes en Crist els uns dels altres, anant al món amb el contingut de l'Evangeli i revelant la riquesa de la fe*» (Eslovènia). Fomentar aquesta relació demana comprometre's en un camí de conversió que també impliqui les comunitats en el seu conjunt i més enllà: «*Creiem que el fonament de totes les nostres accions, desitjos i propostes ha de ser una conversió personal i comunitària i la comunió amb Crist, entre nosaltres i amb els nostres germans i germanes*» (Espanya).
24. La fidelitat a Crist també s'ha de viure com a unió espiritual amb els que han donat la seva vida per l'Evangeli: «*El martiri d'homes i dones, consagrats o no, ens ensenya que la comunió és possible malgrat*

les dures proves; que ser fidels a Déu és el testimoni més bell que es pot oferir a la humanitat de tots els temps» (Albània). En efecte, «els màrtirs cristians no van donar la seva vida per un costum, sinó per la Veritat: per Crist» (Hongria).

2.2. Cal redescobrir la dignitat baptismal comuna

25. *«En el baptisme som empeltats en Crist» (Eslovènia). Moltes reaccions al DEC subratllen el lligam amb Crist a través del baptisme i les conseqüències que se'n deriven: «Tots som cridats a la santedat i compartim la responsabilitat d'edificar l'Església, el Cos de Crist» (Grup de treball en anglès). Per això: «Hem de reconèixer i reafirmar la nostra dignitat baptismal comuna com a base per a la renovació de la vida i del servei a l'interior de l'Església. Cada batejat ha de prendre més consciència de la seva identitat, dignitat i vocació en Crist. [...] Cada vocació ha de ser entesa millor i més àmpliament apreciada si volem conrear la naturalesa col·legial de l'Església» (Escòcia). El procés sinodal ha estat molt útil per a molts com a oportunitat de la reapropiació a través de l'experiència d'aquesta consciència: «La intuïció que va emergir amb força en aquest camí sinodal va ser el redescobriments de la dignitat baptismal i de la responsabilitat comuna que en deriva per a l'edificació i la missió de l'Església» (Itàlia).*

26. La igual dignitat arrelada en el nostre baptisme comú s'ha assenyalat diverses vegades. Aquesta afirmació teològica adquireix una dimensió més concreta i urgent quan ens impulsa a interrogar-nos sobre el lloc i el paper de la dona en l'Església: *«L'experiència sinodal actual és un signe important d'esperança per a molts i els encoratja a la recerca comuna de nous camins creïbles. Això inclou el reconeixement de la dignitat i la vocació de tots els batejats, especialment de les dones» (Suïssa). En altres paraules, «la implicació de les dones no és una substitució de l'escassetat masculina, sinó una actualització responsable de la teologia del sacerdoti comú dels fidels» (República Txeca). El repte és encara més important pel que fa als joves.*

2.3. La sinodalitat al servei de la missió

27. La sinodalitat té una dimensió constitutivament missionera. Descobrint el dinamisme de l'evangelització i renovant-se, les nostres Esglésies locals entenen que la sinodalitat i la missió són interdependents i

constitueixen una tasca permanent per a l'Església. La sinodalitat és un camí comú a diferents nivells; és un nou estil de ser Església missionera i constitueix el marc de la nostra participació en la missió divina: *«Si prenem seriosament el principi de la sinodalitat, aleshores la missió no es pot entendre com un procés unilateral, sinó més aviat com un acompanyament en un esperit de diàleg, una recerca de la comprensió mútua. La sinodalitat és un procés d'aprenentatge en el qual no només ensenyem sinó que també aprenem»* (Tomáš Halík, Reflexió espiritual introductòria).

28. Caminant com a Església sinodal missionera trobem companys que aprenem a estimar i apreciar perquè junts estem cridats a donar testimoni de l'amor de Déu en un món ferit. Les expectatives de les persones envers l'Església són grans. Els fidels volen donar forma a aquesta Església missionera i volen que siguin escoltades la seva opinió, la seva vida quotidiana, les seves preocupacions, els seus sofriments.
29. Ser Església missionera significa alhora escoltar com a seguidors de Crist, veure les ferides existencials de les persones, de la humanitat i de la creació, i actuar per reparar-les: *«Una Església sinodal pot ajudar a reparar i cosir aquestes ferides. Ens pot ajudar a reconciliar-nos amb nosaltres mateixos, amb Déu, els uns amb els altres i amb la creació»* (Irlanda). L'èmfasi del DEC en el caràcter diaconal d'una Església sinodal missionera va ser molt ben rebut. Per a expressar-ne la importància, sovint es recorre a la imatge de l'Església com a hospital de campanya.
30. Actualment, hi ha moltes ferides a Europa i arreu del món: la guerra a Ucraïna, les crisis existencials de les persones, la degradació del medi ambient, la pandèmia i les ferides causades per l'Església a les persones a través dels abusos i qualsevol forma de violència, exclusió i humiliació. *«Moltes veus expressen agraïment per l'enfocament del document en les crisis urgents del present. Pensem especialment en les crisis existencials de la protecció de la creació, de la justícia climàtica, de les guerres, de la pobresa i de les malalties. Com a Església a Suïssa, podem comprometre'ns de manera creïble en aquestes crisis si treballem també en els nostres problemes interns i els solucionem»* (Suïssa).
31. La sinodalitat recolza l'Església en el procés d'esdevenir cada vegada més missionera, però també revela ràpidament obstacles i tensions

que cal superar o suportar en el camí. Una Església sinodal adopta criteris d'avaluació diferents; no evita el diàleg, sinó que el cerca; no devalua, sinó que s'esforça per a sortir de les pròpies seguretats i qüestionar-se; obre espais d'experimentació i cerca solucions subsidiàries, si cal.

2.4. Créixer com a Església del diàleg

32. Per a l'Església, el diàleg és un estil de vida, amb sòlids fonaments trinitaris i eclesiològics, que ha de configurar les nostres relacions a tots els nivells, a partir de les relacions dins de les nostres Esglésies locals i entre elles. Això afecta les relacions ecumèniques, interreligioses, les relacions amb la societat així com les interaccions amb totes les persones marginades i ferides.
33. Les nostres Esglésies locals estan marcades per una rica diversitat, que no sempre és fàcil de viure: conviuen nacionalitats i grups ètnics diversos, així com fidels que pertanyen tant a les tradicions orientals com occidentals de les nostres Esglésies. Les Esglésies de Moldàvia, Romania i Ucraïna assenyalen particularment aquesta diversitat interna: *«En un context de minoria, una dificultat addicional la representa la diferència de cultures entre els catòlics pertanyents a la mateixa comunitat eclesial, que experimenten la separació de les tradicions, de les llengües i el tancament en el sentit de pertinença que genera divisió»* (Moldàvia). En qualsevol cas, *«la diversitat no s'ha de veure només com un problema, sinó com un recurs (els ritus de les diferents Esglésies, la litúrgia, la història i les tradicions de les Esglésies nacionals a Europa, etc.)*. Totes aquestes realitats demanen una transformació del nostre cor, del llenguatge que fem servir en relació a la cultura actual. Tots ens sentim implicats en el camí de l'encontre, que comença amb la nostra metanoia» (Grup de treball en italià).
34. Pel que fa a les relacions amb les altres confessions cristianes i fes religioses, s'ha assenyalat que en molts llocs d'Europa els catòlics són una petita minoria i tenen una rica experiència del que significa pensar i viure ecumènicament, al costat de les Esglésies protestants o les ortodoxes. Moltes Esglésies locals estan involucrades en el diàleg amb el judaisme i en el diàleg interreligiós, especialment amb l'islam (per exemple: Turquia, Bòsnia i Hercegovina, Albània): *«L'esforç ecumènic de la comunitat catòlica en relació als cristians ortodoxos (hi ha molt pocs cristians al país) i el treball de diàleg amb els musulmans i amb*

la comunitat jueva formen part de la vida de l'Església en una societat mixta religiosament i ètnicament» (Bòsnia i Hercegovina).

35. Les Esglésies dels països de l'Europa oriental i del sud-est són conscients que es troben a la frontera amb el món ortodox o que conviuen amb els fidels de l'Església ortodoxa, que representen la majoria de la població. La convivència no sempre ha estat fàcil i encara hi ha ferides per guarir. Les Esglésies locals volen afrontar aquesta tasca: *«El camí sinodal ha reactivat la consciència ecumènica. L'Església greco-catòlica té la vocació ecumènica en el seu ADN i sent dolorosament la manca d'unitat dels cristians. Nosaltres no estem simplement a la frontera geogràfica amb l'Ortodòxia, sinó sobretot amb els nostres germans i germanes ortodoxos amb qui compartim el mateix patrimoni ritual i cultural. Naturalment, volem intensificar la nostra implicació en l'ecumenisme amb totes les confessions, però especialment amb la nostra Església germana, mostrant esperit d'iniciativa i de creativitat, superant les ferides i les injustícies del passat mitjançant una guarició autèntica de la memòria» (Romania).*
36. Les Esglésies de l'Europa occidental i septentrional es beneficien de les seves bones relacions ecumèniques amb les Esglésies protestants. S'ha subratllat que les trobades de pregària, però també de camí junts, no s'haurien de limitar a la celebració anual de la Setmana de pregària per la unitat dels cristians, sinó que hauria d'anar més enllà, identificant noves possibilitats. La delegació letona, per exemple, ens va parlar de la tradició d'un Via Crucis ecumènic que des de fa 18 anys se celebra a Riga el Divendres Sant i que també s'ha organitzat durant la pandèmia amb la participació de les comunitats luterana i baptista.
37. L'estil de diàleg també es refereix a les relacions amb la societat secularitzada: *«A Europa [el] canvi pren una forma específica a través de la confrontació amb una societat cada vegada més secularitzada. En la pràctica les societats cristianes homògenes ja no existeixen. No és bo limitar-se només a observar aquesta situació o viure-la com una amenaça i com una cosa a la qual cal oposar-se. Com a Església, vivim en el món, però no necessàriament en un món cristià. Això demana un canvi de mentalitat i una autèntica conversió per la nostra part» (Bèlgica).* Al mateix temps, davant la secularització i el pluralisme cultural, alguns expressen la seva preocupació perquè els ensenyaments de l'Església es dilueixin i canviïn, per exemple, la comprensió tradicional del matrimoni i de la família. Aquestes veus demanen que l'Església romangui en diàleg amb el món sense esdevenir mundana.

38. Les Esglésies locals a Europa són conscients que cal entrar i mantenir-se en diàleg amb la societat. El diàleg amb el món ajuda l'Església a ser missionera, a conèixer i comprendre els patiments i les ferides de les persones i de la creació, i a actuar en conseqüència, en primer lloc dins de les nostres comunitats: s'ha detectat una tensió entre *«els canvis socioecològics que demanem a la societat per a una convivència pacífica en la justícia en temps de crisi múltiple, i la nostra manca de capacitat de conversió cap a una justícia més gran, com per exemple donar una condició de segona classe a la dona»* (Grup de treball en línia en anglès). Per al compromís per la justícia, la pau i la reconciliació, el temps s'està acabant. És insuficient només detectar els problemes; hi ha una necessitat urgent de discerniment que porti a l'acció.

2.5. Afrontar les ferides obertes, superar els prejudicis, reconciliar la memòria

39. L'Església ha provocat ferides profundes i alhora ha estat profundament ferida. Moltes contribucions rendeixen homenatge a *«dones i homes que s'han presentat amb valentia per parlar sobre els abusos sexuals, institucionals, emocionals, psicològics, físics i espirituals provocats per membres de l'Església»* (Irlanda) i també posen en relleu com les ferides provocades pels abusos han erosionat la credibilitat mateixa de l'Església. Expressant decepció pel tracte de menyspreu i poc empàtic de les autoritats de l'Església envers aquestes persones, alguns es pregunten: *«En quina mesura encara es fa una distinció entre els membres de la institució i la mateixa institució?»* (Països nòrdics). Altres consideren les responsabilitats de l'encobriment dels casos d'abusos ja siguin individuals ja siguin sistèmiques: *«Hi ha greus culpes individuals; massa membres del clergat han abusat del seu poder i els responsables, sobretot els bisbes, han tapat les atrocitats. Però també hi ha causes sistèmiques de l'abús de poder. No les podem negar. Estem decidits a treure'n les conseqüències espirituals i estructurals»* (Alemanya). Alguns demanen passos més decidits per a afrontar el problema d'una manera més transparent: *«L'abús és una ferida oberta i seguirà sent una barrera per a la comunió, la participació i la missió fins que no s'afronti completament»* (Irlanda).

40. *«Només quan ens posem a l'escolta de les veus que sovint no s'escolten, podem créixer i discernir. Desitgem especialment escoltar les veus*

de col·lectius específics dins de l'Església: els pobres, els marginats, els que se senten exclosos o no benvinguts, la comunitat LGBTQIA+, les persones divorciades i casades de nou, els migrants i les persones que la seva vida no ha anat com esperaven» (Països Baixos). S'ha de mantenir el vincle entre la reforma sinodal i la preocupació per les víctimes i les persones marginades en l'Església: «En les lluites pel futur de l'Església, volem posar en primer lloc les persones concretes i el seu patiment» (Grup de treball multilingüe). També sovint s'esmenten els malalts i les persones amb discapacitat. Diverses delegacions expressen la urgència de passar a l'acció, perquè moltes persones i grups «se senten rebutjats, menyspreats i discriminats en la nostra Església, sovint, malauradament, amb raó. Demanen la possibilitat de trobar-nos sense por i un diàleg honest d'igual a igual. El temps corre: reconeixem la necessitat d'una conversió real!» (Suïssa).

41. Durant l'Assemblea, no només van sorgir diferències d'opinió, sinó també acusacions mútues. No obstant això, per a les Esglésies d'Europa, el camí de l'encontre i la confiança mútua segueix obert: «Subratllem la joia d'estar en el mateix camí entre països i Esglésies d'Europa, de poder descobrir que tots vivim sofriments i experiències diferents, però tenint en comú l'amor de Crist» (Grup de treball en francès). L'Assemblea de Praga no és el final d'aquest itinerari, sinó amb prou feina un pas més després de l'inici: tots necessitem temps per a una comprensió més profunda del que diuen els altres, que a vegades és difícil d'acceptar per a alguns, i que demana una reflexió ulterior, un estudi, un discerniment més profund, i escoltar la veu de l'Esperit Sant que ens vol conduir cap a un futur comú: «Caminem junts en el camí en el que l'Esperit de Déu condueix a la nostra Església: en molts llocs, amb moltes persones, en moltes formes. És un kairós de l'Església per a descobrir i donar forma a la seva pròpia sinodalitat» (Alemanya).
42. L'encontre i l'intercanvi entre els delegats, especialment durant els treballs de grup, va deixar clar que les diferències de visions del món no només corren entre l'est i l'oest, entre el nord i el sud. Malgrat les diferències reals entre les Esglésies locals, no és possible dibuixar una imatge simplista d'una Europa ancorada en velles divisions. La contribució de Luxemburg esmenta «la gran bretxa entre els que busquen reformes o fins i tot transformacions i els altres que tenen por dels canvis fins al punt de rebutjar-los. Que aquests buits ens facin curiosos per a descobrir els arguments dels altres, que ens facin vigilants per a respectar-nos, per a construir junts el futur de les nostres comunitats, i no les unes contra les altres, veient en la diversitat una riquesa».

43. La crida a la conversió ha ressonat en el context dels prejudicis mutus, ja sigui d'individus o fins i tot de comunitats senceres, incloses les Esglésies locals. Tots hem de «reconèixer la diversitat dels ambients de vida i de les experiències històriques» (Croàcia), per netejar-nos de la memòria històrica que ens impedeix apropar-nos els uns als altres amb una actitud d'obertura i confiança. «Llegint el DEC restem fascinats per la diversitat global de les realitats de la nostra fe comuna en Crist. La relació escoltar-expressar s'ha fet més equilibrada, i tots hem pres més consciència del valor de la manera específica d'expressar-nos cadascú» (Romania).
44. Alguns delegats han expressat obertament la necessitat que tots nosaltres ens convertim i purifiquem la memòria per a reconciliar les nostres Esglésies locals i esdevenir més creïbles per a les societats secularitzades. Tots hem de posar en qüestió les nostres dures posicions teològiques i pastorals per a respondre millor als reptes contemporanis. «El procés de secularització no ha provocat la desaparició del cristianisme, com alguns esperaven, sinó la seva transformació» (Tomáš Halík, Reflexió espiritual introductòria). Ens cal una eclesiologia kenòtica, per a no tenir por de la mort d'algunes formes d'Església: «La missió supera molts problemes, perquè significa sortir d'un mateix. En el perill de perdre, hi ha una major possibilitat de rebre» (Grup de treball en italià).

2.6. Donar una atenció especial a les famílies, a les dones i als joves

45. Moltes intervencions van subratllar la necessitat de donar suport a les famílies. Elles són les encarregades de transmetre, enfortir, celebrar i viure la fe. A més, també són agents d'evangelització: «El lloc de formació més important és la família, que està en crisi per diferents motius: cal donar èmfasi als esforços pastorals cap a les famílies» (Eslovàquia). «La família és la cèl·lula fonamental de la societat, en la qual s'aprèn la tolerància i l'acceptació mútua, i a la qual podem tornar en temps de crisi. Per això tots som cridats a treballar pel matrimoni i la família» (Hongria). Aquest compromís també té una dimensió ecumènica i interreligiosa com subratlla Albània: «Les cinc confessions religioses (islam, bektaixisme, ortodoxos, evangèlics, catòlics) reconegudes oficialment per l'Estat han constituït conjuntament un Consell interreligiós. Més enllà del monoteisme que ens caracteritza, allò que més ens uneix, i pel que creiem que podem oferir alguna cosa a la gent d'avui, són els valors humans dels quals ens sentim portadors». Això s'afirma especialment en referència a les famílies.

46. Les contribucions de pràcticament totes les delegacions dediquen espai al tema de la participació i el paper de les dones en l'Església. *«Moltes dones han comunicat el seu dolor davant la negació de la seva participació en la vida de l'Església i han parlat de sentiments d'exclusió i discriminació. Les dones tenen un paper crucial en la vida de l'Església, però molts homes i dones han parlat d'una Església que "exclou" la plenitud dels dons de les dones»* (Irlanda). Aquest és un dels punts que es repeteixen amb més freqüència en tots els informes i troba expressió en paraules semblants, des de Bielorússia, que subratlla *«la major atenció que es dona al paper de la dona en la vida de l'Església. Sobre la base del sagrament del Baptisme, com a membres del Poble de Déu amb igual dignitat, aquestes han d'ocupar el lloc que les correspon en l'execució de la missió i de les activitats de l'Església»*, a Luxemburg, que demana *«enfortir el paper de les dones i la seva participació en tots els nivells de la vida de l'Església, tenint finalment en compte els seus carismes i talents»*.
47. Les delegacions demanen estar més atents als joves, que són el present i no només el futur de les nostres Esglésies. *«Més que mai, els joves busquen pertinença, autenticitat i autonomia. Molts pateixen depressió i solitud i ningú no s'ocupa realment d'ells i els escolta. Els joves ja són en la nostra Església ara, no només en el futur»* (Països Baixos). Eslovàquia lamenta *«l'absència dels joves en la vida de l'Església»*, perquè poden ensenyar a l'Església a ser una Església missionera. L'Església necessita *«joves que acceptin aquesta missió de Crist, que donin testimoni, que dialoguin, que presentin a les altres comunitats i nacions tots aquests valors que portem en la nostra vida com a joves catòlics»* (Conferència episcopal internacional dels Sants Ciril i Metodi).

2.7. Integració del mètode sinodal en les estructures i els processos de l'Església

48. A mesura que avançaven els treballs, la consciència de la profunditat i la fecunditat del mètode de la conversa espiritual, també anomenat per alguns "mètode sinodal", va sortir a primer pla: *«El procés sinodal és un do de l'Esperit Sant, que ens crida a l'escolta activa, al diàleg profund i al discerniment comunitari a través de la metodologia de la conversa espiritual»* (Espanya). Com també testimonia l'experiència directa dels treballs de l'Assemblea de Praga, la conversa espiritual

promou una dinàmica profunda en les persones implicades: permet que les persones siguin escoltades i els demana que aprenguin a escoltar, deixant enrere els seus prejudicis i acceptant diferents maneres de expressar-se, que també a vegades poden ferir. Sobretot, estimula una profunda escolta personal i comunitària de la Paraula de Déu, la pregària comunitària i la conversió. Si escoltem els germans i les germanes en Crist, però més encara si s'escolta l'Esperit, que és el veritable protagonista, s'és empès a concentrar-se en l'estil del Senyor, i no en la pròpia ideologia, per a identificar els passos a fer junts. Això és al que es refereix el terme discerniment, tot i que per a alguns encara els resulta poc clar. Amb les adaptacions adequades, el mètode sinodal també es pot aplicar a altres àmbits de la convivència, especialment en el context social, interreligiós o ecumènic.

49. Per tal que la sinodalitat no romangui un terme abstracte i formal, el mètode sinodal *«necessita aprofundiment, formació i institucionalització»* (Àustria). D'una banda, cal una elaboració més exhaustiva d'una teologia de la sinodalitat; d'altra banda, molts subratllen la importància de la *«formació a la sinodalitat, per al clergat i els laics junts»* (Anglaterra i Gal·les), especialment a través de processos de *learning by doing* (aprenentatge a través del fer). Podem créixer en estil sinodal a través de la pràctica, sota el guiatge de l'Esperit i amb l'acompanyament de persones preparades. Així, la delegació maltesa pregunta: *«Donada la clara diferència que hem observat entre els processos en què la “conversa espiritual” era central i els que semblaven replicar les enquestes normals, quines competències i quina espiritualitat es necessiten perquè la sinodalitat no sigui només un concepte, sinó que esdevingui una inspiració per a les nostres estructures, perquè realment esdevinguin espais de discerniment comunitari en què la voluntat de Déu estigui realment al centre?»*.
50. L'ús del mètode sinodal està, doncs, cridat a esdevenir estructural, entrant en la vida ordinària de les comunitats *«com a enfocament correcte de cada encontre eclesial i de l'execució dels plans pastorals locals»* (Moldàvia), fins al punt de configurar un nou estil de ser Església. Segons la delegació eslovaca, és una prioritat introduir *«l'esperit sinodal en la vida de les comunitats locals: introduir l'escolta activa i el discerniment espiritual en els processos de presa de decisions»*. Per això, se suggereix una reflexió sobre les modificacions del dret canònic per a afavorir el desenvolupament d'estructures i procediments basats en el mètode sinodal. Una de les prioritats és fer de *«les paròquies un lloc d'autèntica “cultura sinodal” on tots siguin convidats*

a participar, a manifestar-se, a fer la seva aportació a l'acció pastoral, en els consells o en les assemblees, assumint una corresponsabilitat efectiva» (Portugal). També és una manera de fer l'Església menys clerical, freda i burocràtica, com demanen alguns, sobretot els joves.

51. Es tracta de seguir aprenent a ser una Església sinodal, a partir de l'experiència prèvia, però sense estar satisfets amb els passos ja fets, per molt bonics que puguin ser, donant testimoni concret que es poden viure les tensions sense veure-les com a oposicions irresolubles que ens aixafen. Per això *«és necessària la formació en la pràctica concreta de la sinodalitat i en l'escolta autèntica de l'altre i de l'Esperit Sant» (Paisos Baixos).*

3. Les Esglésies europees davant la sinodalitat: qüestions i tensions

52. Al centre del procés sinodal hi ha la identificació de les tensions que travessen les Esglésies a Europa. Tal com va suggerir un delegat austríac, les tensions poden ser oportunitats, però depèn de com s'afronten: es poden amagar sota la catifa, o transformar en un conflicte amb perdedors i guanyadors, o esdevenir el camí cap a la sinodalitat, que després demana obrir espais per a l'experimentació. *«Europa té una història de conflictes religiosos, però les tensions es redueixen quan ens escoltem, quan donem gràcies a Déu per aquest procés d'escolta sinodal» (Grup de treball en línia en anglès).*
53. Les tensions múltiples de diversos tipus són sovint una font de gran preocupació. La imatge de la tenda que proposa el DEC, però, deixa clar que no són necessàriament negatives: sense tensions, la tenda s'ensorra, mentre que massa tensions la malmeten. Les tensions corren el risc de convertir-se en polaritzacions, però *«la polarització fereix l'Església, el cos de Crist» (Grup de treball en línia en anglès).* No obstant això, *«les tensions es poden superar si la tenda és un espai segur on tothom sent que pot parlar i ser escoltat. La conversa espiritual ha estat una pràctica útil en aquest sentit» (Grup de treball en línia en anglès).* Hi ha, doncs, un repte important: *«Viure les tensions» (Grups de treball en francès i italià).* *«Les tensions ens permeten tenir una oportunitat de canvi d'una manera més creativa, i junts podem buscar maneres d'aconseguir-ho» (Grup de treball en anglès).* En aquesta línia, alguns prefereixen parlar de complementarietat o de la capacitat de mantenir un equilibri entre polaritats. Així s'han

d'interpretar les set tensions que l'Assemblea de Praga ha posat de manifest: 1) la relació entre la proclamació de la veritat de l'Evangelí i el testimoni de la misericòrdia infinita de Déu; 2) l'articulació entre fidelitat a la tradició i actualització sota l'empenta de la crida de la veu de l'Esperit; 3) la litúrgia com a mirall de la vida de l'Església, on també es reflecteixen les seves tensions; 4) el pluralisme d'entendre la missió; 5) la capacitat d'exercir la corresponsabilitat de tots a la llum de la diversitat de carismes i ministeris; 6) les formes d'exercir l'autoritat en una Església que és al mateix temps constitutivament sinodal i constitutivament jeràrquica; 7) l'articulació entre local i global, per a salvaguardar tant la unitat catòlica de l'Església com la possibilitat d'encarnar-se en la varietat de contextos i cultures. En la continuació del camí, les Esglésies europees estan crides a descobrir-ne el seu potencial dinàmic, evitant el risc de deflagracions.

3.1. Veritat i misericòrdia

54. Per a expressar aquesta tensió entre veritat i misericòrdia, algunes delegacions recorren al número 30 del DEC: *«El somni és el d'una Església que visqui més plenament una paradoxa cristològica: proclamar amb valentia el seu ensenyament autèntic i al mateix temps oferir un testimoni d'inclusió i acceptació radicals»*. D'altres, fent servir un llenguatge diferent, parlen d'una tensió entre pastoral i doctrina, que cal afrontar a través del diàleg a l'interior del Poble de Déu.
55. En qualsevol cas, l'actitud d'obertura i acollida que suggereix la imatge d'eixamplar la tenda es considera una característica fonamental d'una Església realment sinodal i sense límits: és una mesura de la seva coherència. Es reconeix la urgència d'una proximitat real amb tots els qui són pobres, exclosos, víctimes de la injustícia i els prejudicis, la dignitat dels quals és trepitjada: *«No n'hi ha prou de proclamar que són acollits, sinó que hem de descobrir amb ells el seu lloc en l'Església»* (República Txeca). Al mateix temps, es percep el risc que això pugui conduir a diluir les exigències de l'Evangelí, que l'Església està cridada a anunciar, *«es veu la necessitat que l'Església comuniqui autènticament i clarament la veritat cristiana»* (Hongria), i s'expressa la por que *«considerar les solucions pastorals relacionades amb aquestes qüestions pugui ser un preludi de "canvis doctrinals"»* (Polònia).
56. Les paraules dels joves eslovens expressen bé les tensions entre les dues exigències: *«Els joves volen una Església propera a les perso-*

nes, incloses les que són als marges, oberta als problemes de les persones separades i casades de nou, de les persones LGBTQIA+. Però també volen que l'Església deixi clar que no tot és acceptable! Així que l'Església hauria d'escoltar, però també dir tota la veritat amb gran amor!» (Eslovènia).

57. Ambdós accents són una manera de respondre a la necessitat d'autenticitat dels deixebles que volen seguir els passos del seu Senyor: «La convergència entre el DEC i el discerniment de les Esglésies locals reforça la preocupació per una Església oberta a tothom perquè els seus ulls estan fixos en Crist: els joves, els pobres i els exclosos, les persones amb discapacitat, els homosexuals, els divorciats i casats de nou, tothom ha de sentir que és esperat a l'Església i que hi té un lloc perquè són membres d'un mateix cos, que és el de Crist (cf. 1Co 12)» (França).
58. L'acollida de tothom com a signe de l'amor incondicional de Déu i l'anunci de la veritat de l'Evangeli són ambdues exigències arrelades en la missió única de l'Església: «Déu és la Veritat, per això vol que cadascú pugui conèixer aquesta Veritat i viure-la. [...] Només Jesucrist és l'únic Senyor i Salvador del món. I el model de totes les relacions interpersonals és Déu en la Trinitat de les Persones» (Ucraïna, Església llatina).
59. Aquesta tensió no es pot resoldre una vegada per sempre, sinó que s'ha de viure de manera responsable, resistint les temptacions dels plantejaments ideològics i, en canvi, fent un pas en la direcció d'una major profunditat espiritual: «La tensió entre pastoral i doctrina [...] pot correspondre a aquella entre amor i veritat. En lloc d'oposar-los, més aviat no hauríem d'articular la seva complementaritat en el sentit del Salm 85,11 "La veritat i l'amor es trobaran"?» (Grup de treball en francès). L'itinerari és el d'una mirada contemplativa que ens permet conèixer millor el Senyor Jesús i la manera com va saber articular les dues influències: «La veritat fonamental de Jesucrist és un moment de gràcia i de misericòrdia perquè la misericòrdia porta a la veritat» (Grup de treball en línia en anglès). Aquesta actitud contemplativa és la base per al necessari discerniment: «L'acceptació incondicional no impedeix el discerniment per a articular misericòrdia i veritat en situacions concretes» (França).
60. D'aquí en segueix la necessitat d'una «formació en la veritat i la misericòrdia: una formació que mantingui en tensió l'autoritat de l'Escriptura,

de la Tradició, del Magisteri i de l'experiència personal» (Anglaterra i Gal·les). Però encara més fonamentalment, ens trobem aquí amb una crida a la conversió personal i comunitària: «Tot esforçant-se per eixamplar l'espai de la seva tenda i que sigui més inclusiva, de quina manera l'Església hauria de modificar-se a si mateixa, la seva doctrina o la seva praxi? I fins a quin punt hauria de demanar als seus membres que modifiquin el seu cor i la seva mentalitat, cridant tothom a la conversió? Un camí compartit de conversió esdevé una de les primeres formes d'inclusió» (Malta).

3.2. Tradició i aggiornamento

61. *«Potser la tensió més generalitzada a Europa és la divisió creixent entre l'Església i la cultura secular. Per a salvar aquesta bretxa, el llenguatge de l'Església ha de ser accessible a tothom, sense diluir el missatge de l'Evangelí» (Escòcia). Hem d'adonar-nos que «el llenguatge de la fe tal com s'utilitza a l'Església sovint és molt diferent del que la gent entén i utilitza en la vida quotidiana de la societat contemporània» (Països Baixos). Davant d'aquesta constatació, la pregunta: «Què vol Jesucrist de la seva Església, avui?», formulada per la delegació portuguesa, es va repetir diverses vegades i de diferents formes.*
62. *La por a trencar amb la tradició va sorgir especialment quan es tractava de les diferències entre sensibilitats teològiques sobre la relació entre la referència a la tradició i la lectura dels signes dels temps. «La bretxa [...] entre "tradició" i "modernitat" és cada vegada més àmplia i cada vegada més agressiva. Això és especialment dolorós en l'àmbit de la litúrgia» (Països nòrdics). De fet, per a la litúrgia, i no només per a la litúrgia, és important utilitzar un llenguatge que s'adhereixi a la tradició alhora que sigui significatiu per a la gent del nostre temps.*
63. *Molts delegats van demanar canvis ràpids i radicals com a resultat de la trobada entre teologia i cultura contemporània: «Hem d'esdevenir una Església de presència, una Església que sap escoltar i fer-se escoltar. Transformar l'Església sense mirar només el nostre interior, sinó obrint els ulls al món, [...] mantenint] una doble dinàmica: un procés de reforma interna i una resposta als reptes del món contemporani, tot renovant i mantenint la nostra identitat cristiana» (Luxemburg).*
64. *Altres van expressar la preocupació perquè l'adopció de canvis pogués posar en perill la integritat de l'ensenyament de l'Església. Per exemple,*

la delegació romanesa «espera que l'Església estigui oberta al diàleg amb el món sense ser "del món". Que els membres de l'Església parlin amb valentia i sense compromisos en matèria de fe i moral». Algunes intervencions van expressar la por d'una reforma inadequada de l'Església, que pugui diluir el missatge de l'Evangelí: «Creiem que no és correcte que l'Església s'adapti al "món" només per a no sentir-se perseguida o considerada "passada de moda"» (Albània).

65. Viure la tensió entre tradició i *aggiornamento* sense ser-ne aixafats demana la capacitat d'articular dinàmicament les relacions entre dos pols: «A tots ens agradaria desenvolupar i implementar idees noves, però hem de trobar un equilibri entre la tradició de l'Església i les novetats» (Estònia). «El problema urgent sembla que és trobar un savi consens entre les divergències i les solucions pastorals que, sense comprometre la coherència doctrinal, permetin una resposta més adequada als reptes pastorals contemporanis» (Polònia). Per a reeixir-ne, s'ha afirmat que «cal parar una atenció seriosa a la teologia de la Tradició viva (DV 8) que inclou, sí, una memòria històrica, però també un discerniment i un judici acurats orientats als nous reptes de la nostra societat. El punt de partida, doncs, es troba en l'escolta de l'Esperit Sant i en el discerniment dels signes dels temps (GS 4), que va valentament més enllà de l'experiència històrica» (República Txeca). La sinodalitat no es pot manipular i doblegar per a recolzar posicions ideològiques, ni equival a consagrar totes les opinions expressades durant la consulta. Més aviat, es tracta d'una manera dinàmica d'escoltar-nos els uns als altres, amb humilitat i en plena obertura del cor a allò que proposa l'Esperit Sant.

3.3. La litúrgia com a perspectiva per a observar les tensions en l'Església

66. La centralitat de la litúrgia, en què s'acull i alimenta tota la vida de l'Església, la converteix en un mirall en què es reflecteix la comunitat, incloses les seves tensions. Per exemple, és significatiu i estimulants per al discerniment a Europa el fet que la litúrgia s'esmenti molt sovint en relació amb tensions complexes o amb dificultats pastorals, mentre poques vegades s'expressa l'alegria de la litúrgia en general i de l'Eucaristia en particular. Potser això és tan evident que no cal dir-ho, però val la pena qüestionar-se pel que fa a això.
67. Des d'un punt de vista fonamental és possible detectar el lligam entre Església i litúrgia, entre eclesiologia i teologia de la litúrgia: «La

dimensió litúrgica en l'Església és un lloc de tensions fortes. Aquestes tensions formen part d'una tensió més profunda de caràcter eclesiològic. La tensió eclesiològica sorgeix sovint d'una visió de l'Església basada en les pròpies expectatives» (Grup de treball en italià). En aquest context, s'han d'entendre les tensions i els sofriments en relació a la forma antiga de la litúrgia romana, amb referències explícites a la litúrgia preconiliar segons el Missal de 1962 a França, Anglaterra i Gal·les, i els Països nòrdics.

68. Diverses vegades s'esmenta la litúrgia en relació amb els sacraments de la iniciació cristiana, i en particular amb la Confirmació, que planteja un gran repte en aquells contextos on no correspon amb una inserció més profunda en la vida i la missió de l'Església, sinó amb un allunyament. En diversos països es demanen la reflexió i l'actuació per a un llenguatge litúrgic renovat, i més profundament en desitjar una renovació que articuli el misteri de la fe i la litúrgia, d'una banda, i la relació entre litúrgia i vida, de l'altra. *«Alguns fidels assenyalen que en general a Bulgària, els preveres i l'Església no utilitzen el llenguatge contemporani, mentre que els temps han canviat i les esglésies estan mig buides» (Bulgària). En altres llocs, es registra també una tensió entre el desig d'espiritualitat i una litúrgia massa formal. Una dificultat particular està representada per l'homilia: «Això va lligat a la necessitat de parar atenció a la formació i el suport dels sacerdots, [...] que han d'estar propers al Poble de Déu, expressant també la proximitat de tota l'Església a través de la senzillesa de la predicació, que ha de ser a tot arreu» (Mukàtxevo).*
69. En conclusió, *«la litúrgia és l'espai on deixem que Déu ens convidi per a formar un sol poble i ens dona la força del seu Esperit per a unir-nos a Jesús en la seva missió. Hem d'aprofundir en la nostra comprensió de com la manera com celebrem les nostres litúrgies ens pot formar encara més com a Església sinodal» (Malta).*

3.4. La comprensió de la missió

70. A un nivell més profund, les tensions esmentades anteriorment estan lligades a la comprensió de la missió: *«Ens convoquen per a què? Alguns podrien confondre la pertinença a l'Església amb la retirada a un refugi còmode. Altres poden imaginar-la més com un espai on tothom es pugui barrejar i combinar les coses al seu gust, sense cap sentit de compromís o conversió. Per a alguns de nosaltres, no està*

clar què implica la missió. I si l'Església és tota ella ministerial, com hem de comprendre els dons específics dels ministres ordenats dins de l'únic poble sant de Déu?» (Malta). Cal un procés de maduració pel que fa a les implicacions d'aquestes tensions: «En termes generals, sembla que cal una apropiació i assimilació més completa de conceptes com la “naturalesa missionera” i la “dimensió missionera” de l'activitat de l'Església» (Ucraïna, Església greco-catòlica). En la tensió al voltant de la comprensió de la missió es fan visibles diferents interpretacions: algunes Esglésies locals consideren que la tasca d'una Església missionera és l'enfortiment de la catequesi i el creixement de la pràctica religiosa; altres entenen la missió com sortir al món per fer tangible l'amor de Déu per totes les persones, especialment pels marginats i els que van ser ferits per l'Església; d'altres encara afegeixen que l'Església ha de ser una llar per a totes les persones, especialment per als joves. En síntesi, hom percep una tensió «entre estar tancats en la pròpia comunitat (elitisme) i la necessitat de sortir en missió» (Eslovàquia).

71. Una tensió en la comprensió de la missió també és evident en les intervencions de les Esglésies locals greument afectades per casos d'abusos sexuals: com poden ser Esglésies missioneres, quan tot just acaben de provocar greus patiments a moltes persones? Això es refereix a la credibilitat de l'Església. En reconèixer el dolor de les víctimes, sí es reconeixen i s'expressen tensions greus. Finalment, sempre entre les tensions relacionades amb la missió, «s'expressa la por que el procés sinodal es mantingui sense conseqüències estructurals concretes, que es veuen com un requisit previ per a una missió creïble» (Àustria).

3.5. Corresponsabilitat de tots, en la diversitat de carismes i ministeris

72. «La sinodalitat de l'Església exigeix també el reconeixement dels dons i els carismes de cada fidel, la igual dignitat de cadascun, cercant l'articulació simfònica de les diferents vocacions dins de l'Església. Cal reconèixer l'autoritat dels pastors i la missió que han rebut. Igualment cal reconèixer el sensus fidei de cada creient, ja sigui clergue o laic. Més aviat, el ministeri ordenat es pot entendre com al servei de la vida baptismal, atorgant a cada fidel batejat i confirmat la plena participació en la vida i la missió de l'Església» (França).

73. Una de les manifestacions més visibles del sacerdoci comú en el marc de la sinodalitat és l'exercici de ministeris i papers de responsabilitat específics, així com la participació en el govern de l'Església a tots els nivells, com a manera de realització de la corresponsabilitat de tots els batejats per a la missió de l'Església, fonamentada en la dignitat baptismal comuna. Per això parlem d'una Església ministerial com d'un repte concret, en primer lloc per a la nostra capacitat d'imaginar formes concretes per a la seva realització. El procés sinodal porta al desig d'una *«Església fraternal amb un exercici de l'autoritat adaptat a ella i excloent tota forma d'abús de poder, una Església sinodal sense desviacions clericals»* (Bèlgica) en l'exercici de tots els ministeris, ordenats i no ordenats: *«En una Església "tota ministerial", repensar la tasca i la identitat dels sacerdots»* (Itàlia); o bé, amb un èmfasi diferent: *«La implicació dels laics és una oportunitat per a integrar, però no substituir, la missió de les persones ordenades»* (Hongria).
74. En aquesta perspectiva, l'Assemblea de Praga reafirma que *«el ministeri sacerdotal és un gran do de Déu per a l'Església»* (França) i expressa de diverses maneres una profunda preocupació pels sacerdots. Expressa el seu desig d'*«una imatge positiva de la figura del sacerdot»* (Àustria), i també el dels fidels que hi hagi qui tingui cura dels sacerdots i la preocupació per la seva soledat: *«Els joves observen que els sacerdots, en la seva majoria, estan poc formats per a treballar amb les persones, però també sovint estan sols i sense els interlocutors adequats»* (Eslovènia). D'altra banda, s'assenyala que hi ha una manca de reflexió sobre el diaconat ordenat, excepte en aquells casos en què es preveu la seva obertura a les dones.
75. Algunes aportacions també assenyalen l'existència de qüestions sobre els límits d'accés al ministeri ordenat: *«La variabilitat històrica de la figura del prevere ha d'estar oberta al debat sobre l'ordenació d'homes casats»* (República Txeca). Un altre punt concerneix l'ordenació de les dones al diaconat, tot i que aquest no és un tema senzill. *«També hi ha tensions pel que fa a les anomenades qüestions que divideixen, com ara l'accés de les dones al sagrament de l'orde, l'ordenació d'homes casats»* (Portugal). En particular, *«les opinions estan dividides sobre l'ordenació de les dones al diaconat / presbiterat»* (Grup de treball en anglès), pel que algunes contribucions assenyalen que *«la qüestió de l'accés de les dones als ministeris ordenats s'ha d'estudiar en profunditat»* (Luxemburg).

76. De manera més àmplia, moltes delegacions han afrontat la qüestió de l'accés de les dones a l'exercici de l'autoritat: *«La qüestió del sacerdoti de les dones no és un tema candent, però hem tingut moltes discussions sobre la participació de les dones en els processos de presa de decisions»* (Lituània). Per a alguns, fins i tot és una condició per a una major fecunditat de l'Església a Europa: *«Sens dubte, la participació dels laics i especialment de les dones en tots els nivells de l'Església es considera una prioritat, [...] l'Església necessita la veu i les qualitats específiques de lideratge i de construcció de la comunitat de les dones»* (Països Baixos).
77. En tot cas, apareix una gran convergència: *«Promoure la corresponsabilitat real i efectiva del Poble de Déu, superant el clericalisme. És important impulsar els ministeris laicals»* (Espanya). No es tracta només d'una qüestió lligada al lloc de les dones en l'Església, sinó d'una comprensió de la diversitat dels ministeris com a expressió de la naturalesa sinodal de l'Església.
78. Això demana aprofundir en la qüestió de la col·laboració entre sacerdots i laics en la missió de l'Església: *«El que encara manca no és només l'experiència d'una comunitat de vida, sinó també d'una sana col·laboració entre sacerdots i laics»* (Lituània). Moltes intervencions la identifiquen com un lloc de tensió o frustració, fins i tot arribant a veure-la com una tensió entre institucions i carismes. Per tant, *«sembla important modelar la cooperació i l'assumpció dels ministeris en base a les capacitats»* (Països nòrdics).
79. Perquè aquesta col·laboració sigui fructífera, s'insisteix en la necessitat d'una formació específica, per als seminaristes (formació inicial), per als preveres (formació permanent), i no només: *«És indispensable la formació de tots els batejats per a ajudar-los a redescobrir el sentit de la seva vocació i de la seva tasca en l'Església, en una lògica de corresponsabilitat i no de substitució»* (Grup de treball en italià). Aquesta formació ha de ser permanent i implicar sacerdots i laics conjuntament, la qual cosa demana la creació d'espais i oportunitats d'experimentació. A l'últim, la delegació turca va ser l'única en esmentar la formació dels sacerdots provinents de l'estranger, un fenomen que afecta quasi tots els països europeus, que *«han d'aprendre molt bé la llengua i la cultura per poder encarnar-se i encarnar la Bona Nova en el cultura local»* (Turquia).

3.6. L'exercici de l'autoritat dins d'una Església sinodal

80. Moltes intervencions han afrontat diversos aspectes de l'exercici de l'autoritat a l'Església. Tota la renovació eclesial i missionera a la qual apunta el procés sinodal actual s'arrela en dos principis: en l'Església tota autoritat específica procedeix de Crist i és guiada per l'Esperit Sant. *«Qualsevol renovació i enfortiment real de la sinodalitat de i en l'Església ha de partir dels principis fonamentals de la mateixa Església, dels fonaments sobre els quals va ser fundada l'Església per Jesucrist nostre Senyor»* (Països nòrdics). Les conseqüències toquen la naturalesa mateixa de l'Església, en la qual l'Esperit Sant encara actua avui. *«L'Església és essencialment sinodal i essencialment jeràrquica. Les tasques i els reptes que en deriven es poden descriure com a "decision-making" (presa de decisions) i "decision-taking" (moment de la presa de decisions). No hi ha d'haver guanyadors ni perdedors. L'Esperit Sant [...] sovint és la tercera opció»* (Àustria).
81. *«Hi ha rigideses a superar: maneres d'entendre l'exercici de l'autoritat massa verticalistes, formes de clericalisme a diversos nivells (i no només entre els preveres), oblidant que quan alguna cosa interessa a tothom, s'ha de parlar amb tothom. Els que tenen una responsabilitat en la comunitat tenen la tasca d'implicar i valorar l'aportació de tots, perquè tots tenim alguna cosa a aprendre els uns dels altres»* (Itàlia). A més, *«el sacerdoci comú de tots no contradiu el sacerdoci ministerial, i viceversa. Ja experimentem la deliberació conjunta en el procés sinodal. Com podem arribar a prendre decisions junts?»* (Alemanya).
82. Això ha de comportar canvis profunds: *«S'ha de construir un model institucional sinodal per a l'exercici del poder i de l'autoritat eclesial, amb estructures i òrgans que reflecteixin l'esperit de la sinodalitat [...] i que no tinguin només funcions consultives»* (Mukàtxevo). *«La sinodalitat sembla que demana un canvi profund de mentalitat en l'Església, especialment en tots aquells que hi exerceixen una responsabilitat»* (Bèlgica). Al mateix temps, *«els fidels han de ser més conscients que formen part de l'Església i que són necessaris per a l'obra de l'Església, recordant que la diversitat dels carismes sense ordre jeràrquic esdevé anarquia, de la mateixa manera que el rigor de la jerarquia sense un carisma viu esdevé dictadura»* (Mukàtxevo).
83. Aquest canvi s'ha de reflectir en decisions concretes, sobre les quals l'Església haurà de discernir. *«Això exigirà indispensablement el coratge*

i la saviesa de l'Esperit per a revisar i inspirar els canvis doctrinals, estructurals, canònics i pastorals necessaris, sense destruir la comunitat ni perdre de vista la persona i l'ensenyament de Jesucrist» (Irlanda). És clar que els bisbes seran actors essencials en aquest canvi cap a un exercici renovat i sinodal de l'autoritat. «Creiem en el valor del ministeri episcopal» (Itàlia).

84. L'autoritat s'ha de desplegar en un govern més fraterne i participatiu: *«Per a viure un govern millor en l'Església, molts demanen que es repensi una gestió més participativa, que deixi espai a l'escolta i al discerniment, concebut l'autoritat com un acte d'amor i de servei» (França), però també s'assenyala «una tensió entre autoritat i ministeri» (Grup de treball multilingüe). Hi ha també algunes exigències específiques de les societats europees: «Per a ser un soci fiable i creïble en l'àmbit públic i amb la gent, l'Església europea ha de complir els estàndards de funcionament i de govern adquirits a la societat (DEC 62). D'aquí la necessitat de transparència, responsabilitat i lideratge participatiu (DEC 79)» (Bèlgica). Per a això, «s'han d'establir o renovar mecanismes de consulta periòdica entre clergat, laics i religiosos, garantint transparència, millor comunicació i corresponsabilitat» (Escòcia).*
85. La característica més essencial assenyalada per moltes contribucions és el vincle entre autoritat i escolta, al que la tradició teològica s'hi refereix amb la noció de *sensus fidei fidelium* (el sentit de la fe dels fidels). El Sínode 2021-2024 hi posa un èmfasi renovat i això és *«un motiu de gran alegria, encoratjament i esperança per a tots els qui estimen l'Església com a Poble de Déu» (Irlanda).*

3.7. Unitat en la diversitat: entre local i universal

86. L'Assemblea continental europea de Praga ha estat l'oportunitat per experimentar la unitat en la diversitat. *«La diversitat en l'Església catòlica és una riquesa. Com ja sabem hi ha dos pulmons, el pulmó catòlic oriental i el pulmó catòlic occidental. Cadascun té la seva manera de pensar, la seva manera de parlar, fins i tot de governar» (Xipre). El camí sinodal ha estat una oportunitat per a adonar-se i apreciar aquesta diversitat: «Tot i que reunir-se i posar-se a dialogar no sempre ha estat fàcil, molts catòlics russos han copsat el procés sinodal com a enriquidor i útil. Els ha permès descobrir que l'Església, en Crist, és una sola família i que ser multiètnics, multiculturals i*

multiinstitucionals és una riquesa» (Rússia). Se'n deriva una invitació a «tenir més en compte la diversitat de maneres de viure la fe que, al nostre parer, s'expressa bé en la valoració de les tradicions, tant rituals com teològiques, que al mateix temps estan unides sobre el fonament de l'única fe de l'Església universal» (Mukàtxevo). Les Esglésies orientals han conservat institucions que donen expressió a la sinodalitat: aquestes «poden aportar molts elements positius per a la comprensió i el desenvolupament del camí sinodal de l'Església, especialment a través de l'adaptació dels mecanismes que ja existeixen per al govern de l'Església sui iuris» (Ucraïna, Església greco-catòlica). Tanmateix, també les Esglésies orientals estan convidades a renovar les institucions que ja existeixen i a recuperar les institucions que han desaparegut o han caigut en desús: es demana «no només la desitjada conversió sinodal en la comunió de l'Església, sinó també la possible revisió d'algunes normes canòniques per tal que reflecteixin millor la identitat d'aquesta Església i facilitar i sostenir la seva missió tant en els seus territoris canònics com en la diàspora» (Romania).

87. La crida a viure la unitat en la diversitat ressona també quan les Esglésies han d'afrontar temes que afecten un context determinat, en un moment determinat i que, per tant, poden exigir una resposta contextual: és la qüestió de la descentralització en una Església que és al mateix temps local i universal. Es necessita claredat i transparència sobre qui pot decidir quin tema s'ha de tractar a nivell local, regional o universal. Moltes contribucions demanen institucions i estructures canòniques adequades que ajudin a posar en pràctica la sinodalitat, de tal manera que a cada nivell els processos de discerniment es desenvolupin de manera autènticament sinodal.
88. A la llum també de l'experiència positiva de l'Assemblea de Praga, es va fer una proposta concreta d'establir una Assemblea eclesial per a Europa: «Podria fer-se l'any 2025. Seixanta anys després que el Concili Ecumènic promulgés la Constitució pastoral *Gaudium et spes*, aquesta Assemblea eclesial podria reunir-se per a compartir “les alegries i les esperances, les tristeses i les angoixes dels homes del nostre temps”. Podríem escoltar el crit dels pobres i de la terra a Europa i en el món, podríem pregar i treballar junts per la justícia i la pau» (Intervenció lliure d'un convidat).

4. Perspectives i prioritats

89. Al llarg dels dies del desenvolupament de l'Assemblea hem viscut una experiència espiritual que ens ha portat a experimentar, per primera vegada en la nostra Església a Europa, que és possible trobar-nos, escoltar-nos i dialogar a partir de les nostres diferències i superant els múltiples obstacles, murs i barreres que la història ha posat en el nostre camí. Hem d'estimar la diversitat que hi ha a l'interior de la nostra Església i recolzar-nos en l'estima mútua, reforçats per la nostra fe en el Senyor i el poder del seu Esperit.
90. Per això volem continuar caminant en un estil sinodal: més que una metodologia, el considerem un estil de vida de la nostra Església, de discerniment comunitari i de discerniment dels signes dels temps. Concretament, desitgem que aquesta Assemblea continental europea no sigui una experiència aïllada, sinó que esdevingui una cita periòdica, basada en l'adopció general del mètode sinodal que impregni les nostres estructures i els procediments a tots els nivells. Aquest estil ens permetrà afrontar els temes sobre els quals cal madurar i intensificar els nostres esforços: l'acompanyament de les persones ferides, el protagonisme dels joves i de les dones, l'obertura a aprendre de les persones marginades...
91. L'estil sinodal també permet afrontar les tensions en una perspectiva missionera, sense romandre paralyzats per la por, sinó traient-ne l'energia per a continuar el camí. En els nostres treballs en van sorgir dues en particular. La primera empeny a fer unitat en la diversitat, fugint de la temptació de la uniformitat. La segona vincula la disposició a l'acollida dels altres com a testimoni de l'amor incondicionat del Pare pels seus fills amb el coratge d'anunciar la veritat de l'Evangelí en la seva integritat: és Déu qui promet que "La veritat i l'amor es trobaran" (Sl 85,11).
92. Sabem que tot això és possible perquè ho hem experimentat durant aquesta Assemblea, però més encara perquè ho testimonia la vida de les Esglésies de les quals venim. Aquí pensem, especialment, en el diàleg ecumènic i interreligiós, l'eco del qual ha ressonat amb força en els nostres treballs. Però, sobretot, creiem que és possible perquè la gràcia hi està implicada: en efecte, construir una Església cada vegada més sinodal és una manera de donar expressió concreta a la igualtat en dignitat de tots els membres de l'Església, fundada en el

baptisme, que ens configura com a fills de Déu i membres del cos de Crist, corresponsables de l'única missió d'evangelització confiada pel Senyor a la seva Església.

93. Estem segurs que la continuació del Sínode 2021-2024 ens pot donar suport i acompanyar, en particular afrontant algunes prioritats específiques durant l'Assemblea Sinodal d'octubre de 2023:

- aprofundir en la pràctica, la teologia i l'hermenèutica de la sinodalitat. Hem de redescobrir quelcom que és antic, que pertany a la naturalesa de l'Església i que és sempre nou. Aquesta és una tasca per a nosaltres. Estem fent els primers passos d'un camí que s'obre a mesura que el recorrem;
- afrontar el significat d'una Església tota ella ministerial, com a horitzó on inserir la reflexió sobre els carismes i els ministeris (ordenats i no ordenats) i sobre les relacions entre ells;
- explorar les formes per a un exercici sinodal de l'autoritat, és a dir, del servei d'acompanyament de la comunitat i de la salvaguarda de la unitat;
- aclarir els criteris de discerniment per al procés sinodal i a quin nivell, del local a l'universal, s'han de prendre les decisions;
- prendre decisions concretes i valentes sobre el paper de la dona en l'Església i sobre la seva major implicació a tots els nivells, també en els processos de presa de decisions (*decision making and taking*);
- considerar les tensions al voltant de la litúrgia, per a comprendre, des d'una perspectiva sinodal, l'Eucaristia com a font de la comunió;
- vetllar per la formació a la sinodalitat de tot el Poble de Déu, amb especial atenció al discerniment dels signes dels temps amb vista a la realització de la missió comuna;
- renovar un sentit viu de la missió, superant la fractura entre fe i cultura per a tornar a portar l'Evangelí al cor de les persones, trobant un llenguatge capaç d'articular tradició i actualització, però sobretot, caminant juntament amb les persones més que parlar d'elles o a elles. L'Esperit ens demana escoltar el crit dels pobres i de la terra en la nostra Europa, i en particular el crit desesperat de les víctimes de la guerra que demanen una pau justa.

94. Estimar l'Església, la riquesa de la seva diversitat, no és una forma de sentimentalisme pel seu compte. L'Església és bella perquè el Senyor

vol que ho sigui en vista a la tasca que li ha confiat: anunciar l'Evangeli i convidar totes les dones i tots els homes a entrar en la dinàmica de comunió, participació i missió que constitueix la seva raó de ser, animada per la vitalitat perenne de l'Esperit. Estimar la nostra Església europea significa, al mateix temps, renovar el nostre compromís de dur a terme aquesta missió, fins i tot en el nostre continent, en una cultura marcada per tantes diferències que coneixem.

Confiam la continuació del nostre camí sinodal als Sants Patrons i Màrtirs d'Europa!

Adsumus Sancte Spiritus

Nota final dels bisbes

Donem gràcies al Senyor per l'experiència de sinodalitat que, per primera vegada a nivell continental, ens ha vist a tots –bisbes, sacerdots, persones consagrades, laics i laiques–, uns al costat dels altres. Ens alegrem perquè, durant aquests dies a Praga, hem constatat que els moments de pregària viscuts junts i, encara més, els treballs de l'Assemblea, han estat una experiència profundament espiritual i realment sinodal. L'escolta mútua, el diàleg fecund, l'exposició de com les nostres comunitats eclesials han viscut la primera fase del procés sinodal i s'han preparat per a aquesta trobada continental, són el signe evident de l'única pertinença a Crist.

Els informes nacionals, els treballs de grup i tantes intervencions que hem escoltat han confluït en el document final presentat a l'Assemblea i que serà la contribució de les Esglésies que són a Europa per a la redacció de l'*Instrumentum laboris* del Sínode. Donem les gràcies a tots els que han compartit les seves experiències amb franquesa i en el respecte a les diferents sensibilitats; també agraïm al Comitè de redacció pel gran treball fet en la redacció del document.

Com a fruit d'aquesta experiència sinodal, nosaltres bisbes estem compromesos en continuar vivint i impulsant el procés sinodal en les estructures i en la vida de les nostres diòcesis. Aquesta experiència de la sol·licitud per tota l'Església a Europa ens ha animat en el nostre compromís de viure amb fidelitat la nostra missió universal. Estem compromesos a donar suport a les indicacions del Sant Pare, successor de Pere, per a esdevenir una Església sinodal nodrida per l'experiència de la comunió, de la participació i de la missió en Crist.

Volem caminar junts, com a poble sant de Déu, laics i pastors, pelegrins pels camins d'Europa per a anunciar l'alegria de l'Evangelí que neix de l'encontre amb Crist i volem fer-ho juntament amb tants germans i germanes de les altres confessions cristianes.

Volem comprometre'ns per a eixamplar l'espai de les nostres tendes, perquè les nostres comunitats eclesials siguin, encara més, llocs on tothom se senti acollit.

Praga, 11 de febrer de 2023

Memòria de la Mare de Déu de Lourdes

Santa Seu

Sant Pare

Missatge de Pasqua

*MENSAJE URBI ET ORBI
DEL SANTO PADRE FRANCISCO*

PASCUA 2023

Balcón central de la Basílica Vaticana
Domingo, 9 de abril de 2023

Queridos hermanos y hermanas: ¡Cristo ha resucitado!

Hoy proclamamos que Él, el Señor de nuestra vida, es «la resurrección y la vida» del mundo (cf. *Jn 11,25*). Es Pascua, que significa “paso”, porque en Jesús se realizó el paso decisivo de la humanidad: de la muerte a la vida, del pecado a la gracia, del miedo a la confianza, de la desolación a la comunión. En Él, Señor del tiempo y de la historia, quisiera decirles a todos, con alegría en el corazón: ¡feliz Pascua!

Que sea para cada uno de ustedes, queridos hermanos y hermanas —en particular para los enfermos y los pobres, para los ancianos y los que están atravesando momentos de prueba y dificultad—, un paso de la tribulación a la consolación. No estamos solos, Jesús, el Viviente, está con nosotros para siempre. Que la Iglesia y el mundo se alegren, porque hoy nuestra esperanza ya no se estrella contra el muro de la muerte; el Señor nos ha abierto un puente hacia la vida. Sí, hermanos y hermanas, en Pascua el destino del mundo cambió; y hoy, que coincide además con la fecha más probable de la resurrección de Cristo, podemos alegrarnos de celebrar, por pura gracia, el día más importante y hermoso de la historia.

Cristo ha resucitado, verdaderamente ha resucitado, como se proclama en las Iglesias de Oriente: **Christòs anesti!** Ese *verdaderamente* nos dice que la esperanza no es una ilusión, ¡es verdad! Y que, a partir de la Pascua, el camino de la humanidad, marcado por la esperanza, avanza veloz. Nos

lo muestran con su ejemplo los primeros testigos de la Resurrección. Los Evangelios describen la prisa con la que el día de Pascua «las mujeres corrieron a dar la noticia a los discípulos» (*Mt 28,8*). Y, después que María Magdalena «corrió al encuentro de Simón Pedro» (*Jn 20,2*), Juan y el mismo Pedro “corrieron los dos juntos” (cf. v. 4) para llegar al lugar donde Jesús había sido sepultado. Y después, la tarde de Pascua, habiendo encontrado al Resucitado en el camino de Emaús, dos discípulos “partieron sin demora” (cf. *Lc 24,33*) y se apresuraron para recorrer muchos kilómetros en subida y a oscuras, movidos por la alegría incontenible de la Pascua que ardía en sus corazones (cf. v. 32). Es la misma alegría por la que Pedro, viendo a Jesús resucitado a orillas del lago de Galilea, no pudo quedarse en la barca con los demás, sino que se tiró al agua de inmediato para nadar rápidamente hacia Él (cf. *Jn 21,7*). En definitiva, en Pascua el andar se acelera y se vuelve una carrera, porque la humanidad ve la meta de su camino, el sentido de su destino, Jesucristo, y está llamada a ir de prisa hacia Él, esperanza del mundo.

Apresurémonos también nosotros a crecer en un camino de confianza recíproca: confianza entre las personas, entre los pueblos y las naciones. Dejémonos sorprender por el gozoso anuncio de la Pascua, por la luz que ilumina las tinieblas y las oscuridades que se ciernen tantas veces sobre el mundo.

Apresurémonos a superar los conflictos y las divisiones, y a abrir nuestros corazones a quien más lo necesita. Apresurémonos a recorrer senderos de paz y de fraternidad. Alegrémonos por los signos concretos de esperanza que nos llegan de tantos países, empezando de aquellos que ofrecen asistencia y acogida a quienes huyen de la guerra y de la pobreza.

Pero a lo largo del camino todavía hay muchas piedras de tropiezo, que hacen arduo y fatigoso nuestro apresurarnos hacia el Resucitado. A Él dirijamos nuestra súplica: ¡ayúdanos a correr hacia Ti! ¡Ayúdanos a abrir nuestros corazones!

Ayuda al amado pueblo ucraniano en el camino hacia la paz e infunde la luz pascual sobre el pueblo ruso. Conforta a los heridos y a cuantos han perdido a sus seres queridos a causa de la guerra, y haz que los prisioneros puedan volver sanos y salvos con sus familias. Abre los corazones de toda la comunidad internacional para que se esfuerce por poner fin a esta guerra y a todos los conflictos que ensangrientan al mundo, comenzando por Siria, que aún espera la paz. Sostiene a cuantos han sido afectados por el violento terremoto en Turquía y en la misma Siria. Recemos por

cuantos han perdido familiares y amigos, y se quedaron sin casa; que puedan recibir consuelo de Dios y ayuda de la familia de las naciones.

En este día te confiamos, Señor, la ciudad de Jerusalén, primer testigo de tu Resurrección. Expreso mi profunda preocupación por los ataques de estos últimos días, que amenazan el deseado clima de confianza y respeto recíproco, necesario para retomar el diálogo entre israelíes y palestinos, de modo que la paz reine en la Ciudad Santa y en toda la región.

Ayuda, Señor, al Líbano, todavía en busca de estabilidad y unidad, para que supere las divisiones y todos los ciudadanos trabajen juntos por el bien común del país.

No te olvides del querido pueblo de Túnez, en particular de los jóvenes y de aquellos que sufren a causa de los problemas sociales y económicos, para que no pierdan la esperanza y colaboren en la construcción de un futuro de paz y fraternidad.

Dirige tu mirada sobre Haití, que está sufriendo desde hace varios años una grave crisis sociopolítica y humanitaria, y sostiene el esfuerzo de los actores políticos y de la comunidad internacional en la búsqueda de una solución definitiva a los numerosos problemas que afligen a esa población tan atribulada.

Consolida los procesos de paz y reconciliación emprendidos en Etiopía y en Sudán del Sur, y haz que cese la violencia en la República Democrática del Congo.

Sostiene, Señor, a las comunidades cristianas que hoy celebran la Pascua en circunstancias particulares, como en Nicaragua y en Eritrea, y acuérdate de todos aquellos a quienes se les impide profesar libre y públicamente su fe. Concede consuelo a las víctimas del terrorismo internacional, especialmente en Burkina Faso, Malí, Mozambique y Nigeria.

Ayuda a Myanmar a recorrer caminos de paz e ilumina los corazones de los responsables para que los martirizados Rohinyá encuentren justicia.

Conforta a los refugiados, a los deportados, a los prisioneros políticos y a los migrantes, especialmente a los más vulnerables, así como a todos aquellos que sufren a causa del hambre, la pobreza y los nefastos efectos del narcotráfico, la trata de personas y toda forma de esclavitud. Inspira, Señor, a los responsables de las naciones, para que ningún hombre o

mujer sea discriminado y pisoteado en su dignidad; para que en el pleno respeto de los derechos humanos y de la democracia se sanen esas heridas sociales, se busque siempre y solamente el bien común de los ciudadanos, se garantice la seguridad y las condiciones necesarias para el diálogo y la convivencia pacífica.

Hermanos, hermanas, encontremos también nosotros el gusto del camino, aceleremos el latido de la esperanza, saboreemos la belleza del cielo. Obtengamos hoy la fuerza para perseverar en el bien, hacia el encuentro del Bien que no defrauda. Y si, como escribió un Padre antiguo, «el mayor pecado es no creer en la fuerza de la Resurrección» (San Isaac de Nínive, *Sermones ascéticos*, I,5), hoy creemos y «sabemos que Cristo verdaderamente resucitó» (*Secuencia de Pascua*). Creemos en Ti, Señor Jesús, creemos que contigo la esperanza renace y el camino sigue. Tú, Señor de la vida, alientanos en nuestro caminar y repítenos, como a los discípulos la tarde de Pascua: «¡La paz esté con ustedes!» (Jn 20,19.21).

Província
Eclesiàstica
de Barcelona

Província Eclesiàstica de Barcelona

Ordenació episcopal de Mons. David Abadías i Aurín

Mons. David Abadías Aurín va ser ordenat bisbe en una cerimònia celebrada a la basílica de la Sagrada Família el dissabte 25 de març a les 11h.

La celebració va ser presidida pel cardenal Joan Josep Omella, arquebisbe de Barcelona. L'ordenació episcopal va ser concelebrada per quinze bisbes, entre altres, per Mons. Josep Àngel Saiz Meneses, arquebisbe de Sevilla; per Mons. Salvador Cristau, bisbe de Terrassa, que actuaren com a bisbes coordinants, i per l'arquebisbe emèrit de Barcelona, el cardenal Lluís Martínez Sistach. Un bon nombre de preveres de Terrassa concelebraren en la cerimònia.

El cardenal Joan Josep Omella, en la seva homília va exhortar el nou prelat a «servir a Déu i a servir els germans, a tots, especialment els més necessitats, i fer-ho amb amor i alegria. No es tracta d'aconseguir càrrecs o responsabilitats, aspiració mundana, sinó seguir l'exemple de Jesucrist, el Fill de Déu».

En la seva primera al·locució, en acabar la celebració com a bisbe auxiliar de Barcelona, Mons. David Abadías s'adreçà a l'Església que peregrina a Barcelona: «Soc el que soc gràcies a la força de Déu i a tots els qui esteu aquí», i es va mostrar agraït amb totes les persones que van poder assistir o que han marcat a la seva vida, dirigint-se a elles: «vosaltres sou el regal de Déu». Feu un agraïment especial a la diòcesi de Terrassa, als seus pastors, companys preveres i diaques i les comunitats parroquials que va servir.

La cerimònia comptà amb la presència del director general d'Afers Religiosos, Carles Armengol, així com d'altres autoritats civils, entre ells l'alcalde

Matadepera i l'antiga alcaldessa. També hi participaren els familiars del nou bisbe i fidels, entre ells un bon nombre de feligresos de Granollers, Matadepera i Mollet del Vallès, on havia estat destinat com a prevere.

Conferència Episcopal Espanyola

Conferència Episcopal Espanyola

Nota de premsa de l'Assemblea Plenària

Los obispos españoles han celebrado su 121ª Asamblea Plenaria en la sede de la Conferencia Episcopal Española (CEE) del 17 al 21 de abril de 2023. El secretario general, Mons. Francisco César García Magán, ha informado en rueda de prensa, el viernes 21, de los trabajos que se han realizado en este encuentro.

Han participado por primera vez los obispos de San Sebastián, Mons. Fernando Prado, y los auxiliares de Getafe, Mons. José María Avendaño, y de Barcelona, Mons. David Abadías. Mons. Prado se ha incorporado a la Comisión Episcopal para las Comunicaciones sociales; Mons. Avendaño, a la Comisión Episcopal para la Vida Consagrada; y Mons. Abadías a la Subcomisión Episcopal para el Patrimonio cultural.

El obispo electo de Menorca, Gerardo Villalonga, que recibirá la ordenación episcopal el próximo sábado, día 22 de abril, ha participado como administrador diocesano de esta sede y va ser miembro del Consejo Episcopal para los Asuntos Jurídicos.

El cardenal Juan José Omella inauguraba el lunes 17 de abril la Asamblea Plenaria. Comenzaba su discurso recordando con “memoria agradecida” al papa Benedicto XVI y celebrando “con profundo agradecimiento a Dios” el décimo aniversario del inicio del pontificado del papa Francisco.

El cardenal Omella manifestaba el compromiso de la Iglesia en España en la protección de menores y en la prevención de abusos sexuales cometidos, tanto en el marco de su actividad, como en toda la sociedad” a la vez que reiteraba “nuestra humilde y sincera petición de perdón a las víctimas”.

También habló sobre compartir “la alegría que nace de la Pascua”; sobre la Iglesia misionera en España y sobre acompañar a los laicos en la misión evangelizadora. Además, propuso algunas iniciativas seculares a impulsar por los laicos en la familia, en la educación y en la defensa de la vida.

El Nuncio apostólico en España, en sus palabras de saludo, agradeció las condolencias de los obispos españoles por el fallecimiento del papa Benedicto XVI y las felicitaciones por los diez años de pontificado del papa Francisco. Mons. Bernardito C. Auza alentó “los importantes trabajos realizados conducentes a la redacción de la Instrucción de la Conferencia Episcopal Española sobre los abusos sexuales de menores y personas vulnerables” que será “una nueva prueba de la determinación de toda la Iglesia en España en este campo tan doloroso”. Además, hizoun repaso a los temas que son actualidad eclesial de la Iglesia en España.

El miércoles 19 de abril, los obispos españoles salieron de la sede de la CEE en peregrinación a la colegiata de San Isidro. Allí celebraron, a las 12.00 horas, la Misa del peregrino con motivo del Año Santo en honor al patrono de Madrid, en el 400 aniversario de su canonización.

El arzobispo de Madrid y vicepresidente de la CEE, el cardenal Carlos Osoro, en su homilía, dio las gracias a los obispos por «unirse a la Iglesia particular que camina en Madrid en este Año Santo de san Isidro. Gracias de corazón en nombre de todos los madrileños y gracias por dar un reconocimiento y entrada en vuestra vida a este santo de la puerta de al lado como es San Isidro, un vecino de un Madrid muy diferente al que tenemos hoy, pero al que este santo le dio identidad cristiana, mostrando en y con su vida lo que es una familia cristiana, la dignidad de un trabajador y la vida de caridad de la que fueron testigos los vecinos de su tiempo».

El cardenal Omella, en unas palabras finales, puso a san Isidro y su esposa, santa María de la Cabeza, como ejemplo de modelo de familia y de trabajo “esforzado, responsable y confiado en la providencia del Padre”. Además, pidió al patrono de Madrid que “nos ayudes ante las tribulaciones de este mundo”, por “el preciado don del agua para los campos”; y “por la paz en el mundo y en los corazones de todos los hombres”.

La Asamblea Plenaria ha aprobado la Instrucción de la Conferencia Episcopal Española sobre los abusos sexuales de menores y personas vulnerables. Se trata de un documento sobre el que se lleva trabajando desde la Plenaria de abril de 2019, cuando se acordó solicitar a la Congregación para los Obispos la autorización para publicar un Decreto general.

En aquel momento, y después de varias consultas con los organismos implicados de la Santa Sede, se consideró oportuno esperar a que se publicara el *Vademécum* de la Congregación para los Obispos, el *Motu Proprio Vos estis lux mundi*, así como la reforma del Libro VI del Código de Derecho Canónico. El texto de la CEE introdujo las oportunas modificaciones tras la publicación de estos documentos.

Finalmente, la Plenaria de noviembre de 2022 aprobó unas Líneas Guía para la actuación en casos de abusos sexuales contra menores que se aplicaría de manera conjunta en todas las diócesis.

En esta Asamblea se aprueba como Instrucción para la Iglesia en España y se actualiza con las nuevas disposiciones establecidas en el texto definitivo de *Vos estis Lux mundi*, que fue aprobado recientemente por el papa Francisco y que entrará en vigor el próximo día 30 de abril.

Este documento será actualizado cada vez que varíe la normativa canónica vigente. Además, el carácter de Instrucción, al unificar y explicar el derecho vigente sobre la materia, refuerza el aspecto normativo del documento que tendrá fuerza de Normas y no solo de orientaciones, en línea con la voluntad manifestada por el Santo Padre.

Durante estos años, han realizado un trabajo conjunto el Consejo Episcopal de Asuntos Jurídicos, el Tribunal de la Rota de la Nunciatura Apostólica en España y la Secretaría General de la Conferencia Episcopal Española.

La Plenaria ha conocido cómo se desarrollan distintas iniciativas de la CEE que llevan a cabo las distintas Comisiones Episcopales.

Uno de estos proyectos son los “Corredores de Hospitalidad” que coordina el departamento de Migraciones de la Comisión Episcopal para la Pastoral y Promoción humana. Esta iniciativa, que nace de las Jornadas de delegados y agentes de Pastoral de Migraciones en 2022, ya se ha puesto en marcha mediante experiencias piloto destinadas a jóvenes migrantes que quedan al margen de los mecanismos de protección. Lo ha contado en la Plenaria el obispo responsable de este departamento, Mons. José Cobo.

El presidente de la Subcomisión Episcopal para la Juventud y la Infancia, Mons. Arturo Ros, ha explicado cómo van los preparativos para la Jornada Mundial de la Juventud, que tendrá lugar en Lisboa del 1 al 6 de agosto de 2023. Esta Subcomisión está trabajando en la organización con el Comité de Organización Local de Lisboa y con la Conferencia Epis-

copal Portuguesa. Como anunció el presidente de la CEE en el discurso inaugural, los obispos españoles viajarán a la capital del país vecino para acompañar a los jóvenes de sus diócesis.

Mons. José Mazuelos, como presidente de la Subcomisión Episcopal para la Familia y la Defensa de la Vida, ha hecho balance de la Semana del Matrimonio 2023 que se ha celebrado por segundo año con el objetivo de proponer la grandeza y dignidad del matrimonio cristiano y mostrar a la sociedad su belleza. También ha informado de la Campaña de Comunicación que se puso en marcha con el lema “Forever dates” (para siempre sabe mejor).

El presidente de la Comisión Episcopal para la Educación y Cultura, Mons. Alfonso Carrasco, ha llevado a la Plenaria el proyecto de un Congreso de Educación. El responsable del departamento de «Stella maris» -Apostolado del Mar-, que pertenece a la Subcomisión Episcopal para las Migraciones y Movilidad Humana, Mons. Luis Quinteiro, ha explicado las peculiaridades de este departamento. La Comisión Episcopal para la Evangelización, Catequesis y Catecumenado, también ha informado sobre los trabajos que está desarrollando actualmente esta Comisión en relación al Catecismo de adultos.

Además de los trabajos de las Comisiones Episcopales, también ha intervenido en la Plenaria el Comité de Estudios y Proyectos del que está al frente Mons. José María Gil Tamayo. El director general de la Fundación Pablo VI, Jesús Avezuela, ha moderado una mesa redonda sobre la transformación del trabajo, en la que han intervenido el presidente de VSF España, institución dedicada a vincular el mundo empresarial y el Tercer Sector, Domingo Sugranyes; el director general de la Fundación Encuentro, Agustín Blanco; y Celia Ferrero, vicepresidenta de la Federación Nacional de Asociaciones de Trabajadores Autónomos.

Los obispos han elegido los nombres de los Padres Sinodales para representar a la CEE en la XVI Asamblea General Ordinaria del Sínodo de los Obispos, que tendrá lugar en el Vaticano en octubre de 2023. La CEE comunicará a la Secretaria del Sínodo la elección de los tres miembros y los dos sustitutos, para su confirmación por parte del papa Francisco.

La Plenaria ha aprobado la traducción al euskera del Misal de la Virgen y del Leccionario de la Virgen que ha presentado el presidente de la Comisión Episcopal para la Liturgia, Mons. José Leonardo Lemos. Esta Comisión, además, ha preparado las intenciones de la CEE para el año 2024 por las

que reza el Apostolado de la Oración, que también han sido aprobadas.

Los obispos han recibido información sobre la situación actual de la Iglesia Nacional Española de Santiago y Montserrat; el estado actual de Ábside (TRECE y COPE); el Sínodo; distintos asuntos de seguimiento; y temas económicos.

En el capítulo dedicado a las Asociaciones nacionales, se ha aprobado la modificación de los Estatutos de la Asociación “Auxiliares del Buen Pastor –Villa Teresita” y se han aprobado los estatutos del Instituto Español de Misiones Extranjeras (IEME) como Asociación Clerical de ámbito nacional.

Nota de la Comisión Episcopal para los Laicos, Familia y Vida a propósito de la maternidad subrogada

La Iglesia no cesa de proclamar el “Evangelio de la Vida”, iluminando la obligación de todo Estado de respetar la dignidad de toda vida humana y la defensa de la misma desde el inicio hasta el final. Hoy, como siempre, la Iglesia quiere llevar el amor y la esperanza a la sociedad, a menudo oscurecida por el individualismo y la cosificación de la persona humana. Por eso, ante tanta tiniebla originada por las leyes injustas promulgadas contra la vida y la dignidad de todo ser humano, a la luz de la razón e iluminados por la fe, cumplimos el deber pastoral de recordar al pueblo de Dios, sacerdotes, consagrados y laicos, y a cuantos quieran escuchar con la mejor voluntad la enseñanza de la Iglesia, siempre en favor del hombre y de su dignidad.

I. A favor de la dignidad

La importancia y el significado de la vida humana exigen una fundada reflexión, que busque su dignidad en el marco de un humanismo que sea fiel a la verdad del ser humano.

El Papa Benedicto XVI afirmaba que *“sin el principio fundador de la dignidad humana sería arduo hallar una fuente para los derechos de la persona e imposible alcanzar un juicio ético respecto a las conquistas de la ciencia que intervienen directamente en la vida humana”*¹. Hay que recordar que la dignidad humana es un valor fundamental que debe ser respetado y protegido, independientemente de las creencias religiosas o de la falta de ellas.

Cristo, a la luz de su Encarnación, revela el sentido y el misterio del ser humano y su dignidad, y confirma a la razón su vocación trascendente y su anhelo de alcanzar la vida sin fin y la felicidad plena, por eso, la relación de la persona con Dios es esencial para comprender su dignidad. Todo hombre representa una novedad, es único e irrepetible. La vida es

1 BENEDICTO XVI, Discurso a los participantes en la Asamblea General de la Academia Pontificia para la Vida, 13 de febrero de 2010.

un bien fundamental del hombre, que vale por sí misma y que no está a disposición de nadie.

II. Aspectos éticos de la maternidad sustitutiva

Son varios los documentos en los que la Iglesia se ha pronunciado sobre la maternidad sustitutiva o gestación subrogada (especialmente la Instrucción *Donum Vitae* y la Instrucción *Dignitas Personae*). De hecho, la instrucción *Donum Vitae* del Dicasterio para la Doctrina de la Fe define la maternidad sustitutiva del siguiente modo:

- a) *la mujer que lleva la gestación de un embrión implantado en su útero, que le es genéticamente ajeno, obtenido mediante la unión de gametos de «donadores», con el compromiso de entregar el niño, inmediatamente después del nacimiento, a quien ha encargado o contratado la gestación;*
- b) *la mujer que lleva la gestación de un embrión a cuya procreación ha colaborado con la donación de un óvulo propio, fecundado mediante la inseminación con el espermatozoides de un hombre diverso de su marido, con el compromiso de entregar el hijo, después de nacer, a quien ha encargado o contratado la gestación.*

A la luz de dichos documentos, queremos destacar los siguientes aspectos éticos:

1. La maternidad por subrogación es, inequívocamente, una nueva forma de explotación de la mujer, contraria a la dignidad de la persona humana, pues usa el cuerpo femenino, y toda su persona, reduciéndola a ser una incubadora humana.
2. En toda maternidad subrogada hay una fecundación artificial heteróloga que “es contraria a la unidad del matrimonio, a la dignidad de los esposos, a la vocación propia de los padres y al derecho de los hijos a ser concebidos y traídos al mundo en el matrimonio y por el matrimonio”². Recordemos que el fin nunca justifica los medios y que toda persona humana es fin en sí mismo. Negar estas verdades nos llevaría a afirmar que todo lo técnicamente posible se puede realizar y a legitimar la cosificación y el uso de unas personas por otras.

² CONGREGACIÓN PARA LA DOCTRINA DE LA FE, Instrucción *Donum Vitae*.

3. A todo lo anterior se añade, que con el llamado “útero de alquiler” se convierte la maternidad en objeto de comercio, que se compra y se vende. La mujer queda reducida a un simple instrumento, un “útero” a disposición del contratante, abriendo el camino a la explotación y a la comercialización de la persona humana. El contrato se culmina con la entrega del niño. Como afirma el Papa Francisco: *“la dignidad del hombre y de la mujer también se ve amenazada por la práctica inhumana y cada vez más extendida del “vientre de alquiler”, en la que las mujeres, casi siempre pobres, son explotadas, y se trata a los niños como mercancías”*³.

III. La vida como don y el interés superior del menor

1. **Una vida humana es un don y no un derecho.** *“La Iglesia reconoce la legitimidad del deseo de un hijo, y comprende los sufrimientos de los cónyuges afligidos por el problema de la infertilidad. Sin embargo, ese deseo no puede ser antepuesto a la dignidad que posee cada vida humana hasta el punto de someterla a un dominio absoluto. El deseo de un hijo no puede justificar la “producción” del mismo, así como el deseo de no tener un hijo ya concebido no puede justificar su abandono o destrucción”*⁴.

No existe un “derecho a la procreación” y por tanto un “derecho al hijo”. La voluntad reproductiva no puede anular la gestación ni la maternidad. Recordemos lo que afirma la Conferencia Episcopal Española al decir que *“La separación entre procreación y sexualidad representa una herida profunda a la naturaleza humana y a la familia. A la naturaleza, porque transforma al hijo en un producto, insinuando la idea de que la vida pueda ser una producción humana. A la sociedad, porque la nueva vida presupone solo una capacidad técnica y no un contexto de amor de esposos que quieren ser padres... La familia natural es así deconstruida y reconstruida artificialmente de muchas formas, siguiendo los deseos de cada individuo”*⁵. Esto implica que hay que favorecer *“los derechos del niño a una familia compuesta por un hombre y una mujer unidos por un pacto duradero de amor recíproco”*⁶.

³ PAPA FRANCISCO, Discurso a los miembros de la Federación de Asociaciones de Familias Católicas de Europa, 10 de junio de 2022.

⁴ CONGREGACIÓN PARA LA DOCTRINA DE LA FE, Instrucción *Dignitas Personae* nº 16.

⁵ CONFERENCIA EPISCOPAL ESPAÑOLA, “El Dios fiel mantiene su alianza” nº 61.

⁶ Idem.

2. El bien del niño. Ninguna vida humana debe ser considerada como un producto o un bien de consumo. La vida de ningún niño nunca debe ser tratada como algo sometido al tráfico y al comercio. Debería buscarse en primer lugar el bien del menor, y no que éste quede supeditado al deseo de los comitentes y a su decisión. Por otro lado, la posibilidad de abandono de niños (real, sucedida en algunos países por partos gemelares, por patología o por preferencia de sexo), *supone una grave marginación que atenta contra el principio de no discriminación del menor o de toda persona discapacitada.*

También debemos tener presente que cada vez aparecen más datos científicos destacando la importancia que para la salud física y psicológica tiene la relación materno filial en la gestación. Esto, por el bien del niño, nos obliga a ser aún más precavidos a la hora de aprobar los úteros del alquiler.

Hay que priorizar el bien de los niños gestados por la maternidad subrogada, buscando la mejor solución acerca de su estatus jurídico, siendo conscientes que tienen toda la dignidad y merecen ser acogidos y respetados. Un niño, independientemente de cómo haya sido concebido, ha de ser amado y respetado en sus derechos.

Teniendo presente que en la actualidad *“el derecho a decidir y el deseo-sentimiento adquieren categoría jurídica al servicio de la construcción de un nuevo modelo social, para lo que es preciso «deconstruir» lo esencial del sistema vigente”*⁷, es necesario recordar la afirmación de S. Juan Pablo II: *“para el futuro de la sociedad y el desarrollo de una sana democracia, urge pues descubrir de nuevo la existencia de valores humanos y morales esenciales y originarios, que derivan de la verdad misma del ser humano y expresan y tutelan la dignidad de la persona. Son valores, por tanto, que ningún individuo, ninguna mayoría y ningún Estado nunca pueden crear, modificar o destruir, sino que deben sólo reconocer, respetar y promover”*⁸. Por eso, creemos que es necesaria una legislación que impida esta práctica de la maternidad subrogada.

Que Santa María, Madre de la Vida, nos ayude a acoger y defender el don de la vida, promoviendo la dignidad de cada persona humana.

⁷ CONFERENCIA EPISCOPAL ESPAÑOLA, “El Dios fiel mantiene su alianza” nº 39.

⁸ SAN JUAN PABLO II, Encíclica *Evangelium Vitae* nº 71.

Sumari

ESGLÉSIA DIOCESANA

Bisbe diocesà

Decrets	5
Homilies	8
Comunicacions diocesanes	10
Cartes dominicals	14
Activitats del Sr. Bisbe	27

Secretaria General i Cancelleria

Defunció	31
Institució d'acòlits	32
Nomenaments	32
Comunicacions	32

Vida diocesana

Crònica diocesana	34
Delegacions	39
Protocol per a la prevenció, detecció i actuació en cas d'abusos a menors i persones vulnerables	42
Document final de la fase continental del Sínode	62

SANTA SEU

Sant Pare

Missatge de Pasqua	97
--------------------------	----

PROVÍNCIA ECLESIAÍSTICA DE BARCELONA

Ordenació episcopal de Mons. David Abadias Aurín	103
--	-----

CONFERÈNCIA EPISCOPAL ESPANYOLA

Nota de premsa de l'Assemblea Plenària	107
Nota de la Comisión Episcopal para los Laicos, Familia y Vida a propósito de la maternidad subrogada	112

Subscripció anual: 35 €

Exemplar solt: 8 €

*El preu de la subscripció comprèn només l'edició del
«Butlletí del Bisbat de Terrassa» de l'any en curs*

